

Fənn : 1215 Landşaftşünaslıq

1 Azərbaycan ərazisində landşaftın yüksəklik qurşaqlarını yaradan təbii komplekslər hansılardır?

- ☒ yarımşəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- ☐ yarımşəhra, alp çəmənlikləri, nival buzlaq
- ☐ tuqay meşələri, çöl və subalp çəmənlikləri
- ☐ aran meşələri, dağ-çəmən, alp və subalp çəmənlikləri
- ☐ meşə-çöl, dağ-meşə, subnival, nival

2 Azərbaycan ərazisində yüksəkliyə doğru təbii komplekslərin böyük diapazonda dəyişməsinə əsas səbəb nədir?

- ☐ şərq sahillərinin abraziya proseslərinə məruz qalması
- ☐ düzənlik ərazilərin relyefinin çay şəbəkəsinin sıxlığa görə parçalanması
- ☐ ərazinin yarımşəhra iqlim tipində yerləşməsinə görə
- ☐ respublika ərazisində meşələrin intensiv qırılmasına görə.
- ☒ ərazinin fəal orogen qurşaqlarda yerləşməsinə görə

3 Yüksəklik qurşağı üzrə respublika ərazisinin hansı hissəsində landşaft komplekslərinin qanunauyğunluğu pozulur?

- ☐ Dərələyəz silsiləsi
- ☐ Zəngəzur silsiləsi
- ☐ Böyük Qafqaz dağları
- ☒ Talış dağları
- ☐ Kiçik Qafqaz dağları

4 Landşaft anomaliyasının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ çay şəbəkəsinin sıxlığı və çay daşqınları
- ☐ sel və daşqın hadisələrinin intensiv olması
- ☒ iqlim-ekoloji şəraitin əlverişsizliyi
- ☐ yeraltı suların səthə yaxın olması
- ☐ yamaclarda eroziya və deqrodasiya proseslərinin çoxluğu

5 Talış dağlarında və Naxçıvan MR dağlıq bölgəsində landşaft anomaliyasının özünü daha qabarıq göstərməsinə səbəb nədir?

- ☐ üfüqi strukturda zonallığın pozulması
- ☒ landşaft zonallığının inversiyası
- ☐ intrazonal landşaftların geniş yayılması
- ☐ qədim yaşlı suxurların parçalanması
- ☐ landşaftdaxili differensiasiyasının baş verməsi

6 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir.?

- ☐ irriqasiya
- ☐ meliorativ və texniki
- ☐ kimyəvi və bioloji
- ☐ aqrotexniki
- ☒ texniki və bioloji

7 İl ərzində Xəzər dənizinə ümumilikdə nə qədər çirkab su axıdılır?

- ☐ 23 mlrd.kub km
- ☐ 17 mlrd. kub km
- ☐ 40 mlrd. kub metr
- ☒ 11 mlrd.kub metr.
- ☐ 3,6 mlrd. kub km

8 Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə şəhərlərin ərazisi hansı torpaqların hesabına genişləndirilir?

- ☐ dağlıq ərazilərin
- ☒ şumlanan torpaqlar
- ☐ faydalı qazıntılar

- ☐ bataqlıqların
- ☐ göllərin

9 Smoqun əsas iki tipi hansılardır?

1. Tüstü və ya sənaye mənşəli qaz tullantıları qarışmış sıx duman
2. Meşəyanğınları zamanı ayrılan
3. Zibil zavodlarında yandırılma zamanı yaranan tüstü qatı
4. Yüksək konsentrasiyalı aşındırıcı qazlar və aerosol qarışıqlardan ibarət duman
5. Yalnız CO₂ qazının əmələ gəlməsi və onun yaratdığı kimyəvi birləşmələr

- ☐ 2, 3
- ☐ 2, 4
- ☐ 4, 5
- ☐ 3, 5
- ☒ 1, 4

10 Atmosfer havası ilə bərabər, bitki yarpaqlarını zədələyərək, əvvəlcə gümüşü və ya mis rənginə salıb, sonra isə təmamilə məhv edən proses necə adlanır?

- ☐ Dinamiki proseslər
- ☐ Biogeokimyəvi proses
- ☒ Fotokimyəvi duman
- ☐ Radiativ şüalanma
- ☐ Ekocoğrafi dəyişiklik

11 Azərbaycan ərazisində bəzi çökəkliklərdə landşaftın yüksəklik spektrində dağ-çöl, arid seyrək meşələr yayıldığı halda, tirə və silsilə yamaclarında dağ-meşə landşaftlarının formalaşması necə adlanır?

- ☐ landşaft transpormasiyası
- ☒ landşaft anomaliyası
- ☐ landşaft dinamikası
- ☐ landşaft təkamülü
- ☐ landşaft differensiasiyası

12 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər qorülür?

- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- ☐ dənli bitkilər əkilməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır
- ☐ neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir

13 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə

yetirilir?

- ☐ kimyəvi
- ☒ texniki
- ☐ meliorativ
- ☐ aqrotexniki
- ☐ bioloji

14 Azərba ycan ərazisində landşaft anomaliyasının aydın müşahidə olunduğu sahələr hansılardır?

- ☐ Naxçıvan MK-nın alçaq dağlığı və Kür-Araz ovalığı
- ☐ Böyük Qafqazın orta dağlığı, Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☒ Talış dağları, Naxçıvan MR-nın dağlıq bölgəsi
- ☐ Böyük Qafqazın cənub ətəkləri, Naxçıvan MK-nın dağlığı
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacı, Talış dağları

15 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun həm atmosfer, həm də landşaft-ərazi komplekslərinin çirklənməsində əsas rol oynayan sənaye müəssisəsi hansıdır ?

- ☒ Alüminium-oksidi istehsalat birliyi
- ☐ Dəmir emalı kombinatı
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☐ Energetika sənayesi
- ☐ Yağ-piy kombinatı

16 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır?

- ☐ mineral dübrələr istehsalı
- ☐ küküpdli mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- ☒ Şirvanneft” neft-qarçıxarma idarəsi
- ☐ qara və əlvan metallurgiya
- ☐ inşaat materialları kombinatı

17 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- ☒ Abşeron və Sumqayıt şəhəri
- ☐ Abşeron və Bakı şəhəri
- ☐ Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri

18 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

19 Hirkan milli parkı hansı təbii vilayətdə yaradılmışdır?

- ☐ Orta Araz
- ☐ Böyük Qafqaz
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☒ Lənkəran

20 Hirkan milli parkında qorunur:

- ☐ subtropik bitkilər
- ☐ heyvanat aləmi
- ☒ relikv və endemik meşələr
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Xanbulançay su anbarı

21 Altıağac milli parkı ərazisi meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növləri aşağıdakılardır:

- ☒ itiyarpaq palıd, çinar, vələs
- ☐ vələs, qarağac, söyüd
- ☐ söyüd, cökə, fisdıq
- ☐ qovaq, yalanqoz, fisdıq
- ☐ dəmirağacı, küknar, daş palıd

22 Qoruq rejiminin pozulmasına aşağıdakılar hansı daxildir ;

- ☐ Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə edilməsi
- ☐ Öz başına mal-qara otarılması
- ☐ Qanunsuz ov etmə
- ☒ Hamısı
- ☐ Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması

23 Təbii ekosistemlərində su hövzələrinin mühafizəsinə aid deyil:

- ☐ Korlanmış suların səviyyəsi bərpa edilməlidir.
- ☐ Suların mühafizəsi üçün hüquqi-inzibati və iqtisadi tədbirlər sistemi tətbiq edilməlidir
- ☐ Kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalıdır.
- ☐ Korlanmış suların rejimi bərpa edilməlidir.
- ☒ Su idman növləri inkişaf etdirilməlidir.

24 Bitki örtüyünün mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- ☐ Nadir və kökü kəsilməkdə olan bitki növlərinin saxlanması.
- ☐ Qoruqda meşə yanğının qarşısı alınması.
- ☐ Qoruq ərazisində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılması.
- ☒ Dərman bitkilərinin əkilib becərilməsi.
- ☐ Zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılması.

25 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid deyil?

- ☐ Flora
- ☐ Su
- ☐ Torpaq
- ☐ Fauna
- ☒ Relyef

26 Turizm məqsədi ilə əsasən hansı xüsusi qorunan ərazilərdən istifadə olunmalıdır?

- ☐ yzçatət başlarından
- ☐ ovculuq təsərrüfatından
- ☒ Milli parklardan
- ☐ hec birindən
- ☐ yasaqlıqlardan

27 Aşağıdakılardan hansı səhvdir?

- ☐ Qoruqlarda turizm qadağan edilib, əsasən Milli parklardan istifadə olunmalıdır
- ☐ Qoruqda olan dırnaqlı heyvanların sayının tənzimlənməsi ovçuların köməyi ilə aparılmalıdır
- ☐ Xüsusi qoruq rejimini bəzən bütün qoruqlara şamil etmək olmur
- ☒ Xüsusi qoruq rejimini bütün qoruqlara şamil etmək olur.
- ☐ Qoruqlarda otlayan dırnaqlı heyvanların həddindən çox artması biotopların deqradasiyasına , meşə sahələrinin pisləşməsinə səbəb olur

28 Mühafizə olunan, az pozulmuş təbii kompleksə malik olan, unikal obyektlərdən ibarət və ekoturizmə icazə verilən ərazi və akvatoriyalar adlanır?

- ☐ Dendroloji park
- ☐ Yasaqlıq
- ☒ Milli Parklar
- ☐ biosfer qoruqları
- ☐ təbiət qoruqları

29 Dünyanın ən böyük Milli Parkı hansıdır?

- ☒ Qrelandiya

- ☐ Keniya
- ☐ Yelloston
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Qızıağac

30 Nizamlanmayan turizm nəyə təsir edir?

- ☐ bioloji müxtəlifliyin qorunmasına
- ☒ ekosistemlərin deqredasiyasına
- ☐ torpaqların rekultivasiyasına
- ☐ təbiət obyektlərinin bərpasına
- ☐ qoruq rejiminin

31 Turizm üçün əsasən nədən istifadə olunmalıdır?

- ☐ biosfer qoruqlarından
- ☐ yasaqlıqlardan
- ☐ qoruqlardan
- ☐ süni meşələrdən
- ☒ milli parklardan

32 Təbii kompleks sahələrində torpaq nizamlayıcı tədbirlərə aşağıdakılardan hansı aid deyil

- ☐ Aqrotexniki tədbirlər.
- ☐ Fitomeliorativ tədbirlər.
- ☐ Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirləri.
- ☒ Əkin sahəsini inkişaf etdirmək üçün torpaqların gübrələnməsi.
- ☐ Rekultivasiya tədbirləri

33 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- ☒ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması
- ☐ qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması
- ☐ qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- ☐ arıçılıq
- ☐ brokionerlik

34 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- ☐ sellüloz kağız
- ☐ tikinti
- ☐ kimya
- ☒ hamısı
- ☐ metallurgiya

35 Su təsərrüfatı işlərində landşafta ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- ☐ hidrotexniki qurğuların yaradılması
- ☐ torpaqların qurudulması
- ☐ kanalların çəkilməsi
- ☒ hamısı
- ☐ torpaqların suvarılması

36 Qoruqlarda ekosistemlərin deqredasiyasına aid deyil:

- ☐ Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə.
- ☒ Elmi tədqiqatlar
- ☐ Qoruğa üçün yad növlərin qoruğa daxil olması.
- ☐ Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması.
- ☐ Turizmin inkişafı.

37 Nəyə görə bəzən bütün qoruqlara xüsusi qoruq rejimini tətbiq etmək olmur?

- ☐ nəslin kəsilmək təhlükəsi qarşısında qalan heyvan növləri vardır
- ☐ qoruq ərazisi yaşayış massivinə yaxın yerləşmişdir
- ☒ qoruq ərazisi insan fəaliyyətinin mənfi təsirinə məruz qalmışdır
- ☐ qoruğun ərazisi həddən artıq genişdir

- ☐ qoruqda bitki növü çox azdır

38 Qoruq ərazilərinə insan fəaliyyətinin təsirinin mənfi nəticələrinə göstərilənlərdən hansı aiddir?

- ☐ ərazinin xarakterik landşaftı genişlənir
☐ eroziya prosesi zəifləyir
☐ ərazinin növ müxtəlifliyi artır
☐ düzgün cavab yoxdur]
☒ ərazinin xarakterik ekosistemləri transformasiyaya uğrayır

39 Azərbaycanın dağ qoruqları olan Zaqatala, Göy-göl qoruqlarında mal-qaranın otarılması hansı eroziya növünə səbəb olur:

- ☐ külək eroziyası
☐ qobu eroziyasına
☐ səthi eroziyaya
☐ Heç biri
☒ həm səthi, həm də qobu eroziyasına

40 Azərbaycanda yaradılması planlaşdırılan milli parklardan biridir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ Şollar-Samur
☒ Samur-Yalama
☐ Samur-Dəvəçi
☐ Siyəzən-Şabran

41 Qaragöl qoruğu hansı inzibati rayonun ərazisində yerləşir?

- ☐ Şuşa
☐ Qubadlı
☐ kəlbəcər
☒ Laçın
☐ Zəngilan

42 İşğal altında olan ərazilərdə qalan təbiət qoruqları:

- ☐ Qarayazı və Oğgöldür
☒ Qaragöl və Bəsitçaydır
☐ Göy-göl və Türyançaydır
☐ doğru cavab yoxdur
☐ Şahbuz və Qarayazıdır

43 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☐ mikroelementlər və Bakı
☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
☐ makroelementlər və Sumqayıt
☐ ağır metallar və Gəncə

44 Təbii amillər içərisində əsas rol oynayır:

- ☐ Antropogen amillər və relyef
☐ Yalnız relyef
☐ Yalnız iqlim şəraiti
☒ İqlim şəraiti və relyef.
☐ Antropogen amillər

45 Qoruq ərazisinə ən çox təsir edən sənaye müəssisələrindən deyil:

- ☐ Faydalı qazıntıların hasilatı
☐ Energetika müəssisələri
☐ Kimya müəssisələri
☒ Yeyinti məhsulları istehsalı
☐ Faydalı qazıntıların axtarışı

46 Şahdağ milli parkının meşə ekosistemi üçün xarakterikdir:

- ☒ enliyarpaq meşələr
- ☐ quru çöllər
- ☐ yarımsəhralar
- ☐ yarımsəhralar
- ☐ dağətəyi bozqırlar

47 Hansı təbiət qoruqları Şahdağ milli parkının ərazisinə birləşdirilmişdir?

- ☐ İlisu və Oğuz
- ☐ Zaqatala və Şəki
- ☐ Qəbələ və İlisu
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ Pirqulu və İsmayilli

48 Azərbaycanın ilk qoruğu neçənci ildə yaradılmışdır və hansıdır?

- ☐ 1929-cu ildə, Zaqatala
- ☒ 1925-ci ildə, Göygöl
- ☐ 1929-cu ildə Qızılağac
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ 1920-ci ildə Şirvan

49 İlisu təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☐ dağ-çəmən landşaftının mühafizəsi və bərpası
- ☒ təbii dağ-meşə kompleksinin, flora və fauna növlərinin mühafizə və bərpası
- ☐ dağ-çöl kompleksinin mühafizəsi və bərpası
- ☐ dağ-kserofit bitkilərinin mühafizəsi və bərpası
- ☐ doğru cavab yoxdur

50 Şahdağ milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- ☐ Orta Araz
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☒ Böyük Qafqaz
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Lənkəran

51 Qarayazı qoruğunda qorunan başlıca ağac növləridir:

- ☐ iydə, qarağac, şümşad
- ☐ qaraçöhrə, ardıc, Eldar şamı
- ☐ vələs, fisdıq və adi qovaq
- ☐ çinar, cökə və qırmızı palıd
- ☒ palıd, ağyarpaq qovaq, qızılağac və ağ akasiya

52 Şahdağ milli parkının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ təbii su mənbələrini mühafizə etməkdir
- ☐ yalnız dağ-çəmən landşaftını qorumaqdır
- ☐ torpaq eroziyasının qarşısını almaqdır
- ☒ təbii dağ ekosisteminin qorunması, bərpası, elmi-tədqiqat, monitorinq və ekosisteminə inkişafıdır

53 Altıağac milli parkında mühafizə olunur:

- ☒ Landşaftların təbii kompleksləri və təbiət abidələri
- ☐ dağ-kserofit formasiyalar və tarixi abidələr
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ yarımsəhra və quru göl landşaftı
- ☐ dağ-bozqır landşaftları

54 Milli park daxilində yaradılan yasaqlıqların əsas vəzifə və funksiyalarına aiddir?

- ☐ su mənbələrini qorumaq

- ☒ təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq
- ☐ sürünənləri qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq

55 Landşaft Qoruq əraziləri ətrafında əhəlinin artması aşağıdakılardan nəyə səbəb olur ;

- ☐ qoruğun inkişafına
- ☐ qoruğun sərhədlərinin artmasına, sənaye və kamunal tullantıların azalmasına
- ☒ sənaye və kammunal tullantıların artmasına
- ☐ sənaye və kammunal tullantıların azalmasına
- ☐ qoruğun sərhədlərinin artmasına

56 Qoruq ərazisinin florasının mühafizəsi tədbirlərinə hansı aid deyil?

- ☐ nadir bitki növləri saxlanılmalı və bərpa edilməli
- ☐ bitki örtüyünə zərər vuran ziyanvericilərə qarşı mübarizə aparılmalı
- ☐ yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı
- ☐ meşə yanğınlarının qarşısı alınmalı
- ☒ meleorasiya işləri aparılmalı

57 Heyvanlar aləminin mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- ☒ Ovçuluğun inkişafı.
- ☐ Nəslə kəsilməkdə olan heyvan növlərinin bərpası.
- ☐ Qorunan heyvan növlərini artırıb çoxaltmaq:
- ☐ Qoruq üçün xarakterik heyvan növlərinin bərpa edilməsi.
- ☐ Qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin kənarlaşdırılması.

58 Milli parkların təbiəti mühafizə funksiyası üçün tələb olunur?

- ☐ məişət xidməti sahələri
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ yerin düzgün seçilməsi və mühəndis-bioloji vəzifələrin həlli
- ☐ texniki işlər
- ☐ ekspozisiya nümayiş sahələri və qurğuları

59 Həm səthi, həm də qobu eroziyasına səbəb olmuşdur:

- ☐ arıçılığın inkişafı
- ☐ ətraf mühitin iqlim şəraiti
- ☒ qoruqda və ya qoruq ətrafı ərazidə mal-qaranın otarılması
- ☐ landşaft
- ☐ relyefi

60 Qoruqda və ona yaxın ərazilərdə mal-qaranın otarılması səbəb olur:

- ☒ torpaq eroziyasının sürətlənməsinə
- ☐ torpaq eroziyasının yavaşmasına
- ☐ meliorativ işlərin ləngiməsinə
- ☐ arıçılığın inkişafına
- ☐ faydalı qazıntıların axtarışı və hasilatına

61 Su təsərrüfatı işləri içərisində qoruğa daha çox təsir göstərən:

- ☒ kanalların çəkilməsi və torpaqların suvarılması
- ☐ həşəratlarla arıların rəqabəti
- ☐ mal-qaranın qoruqda və qoruq ətrafı ərazilərdə otarılması
- ☐ ətraf mühitin iqlim şəraiti
- ☐ qoruqların bitki örtüyünün seyrəldilməsi

62 Ağgöl milli parkının yaradılmasının başlıca məqsədi:

- ☒ su quşlarının kütləvi yuvasalma və qışlama yerləri olan su-bataqlıq ekosisteminin mühafizəsi
- ☐ endemik bitki və quş növlərinin mühafizəsi
- ☐ bataqlıq bitkilərinin artırılması və mühafizəsi
- ☐ doğru cavab yoxdur

- ☐ köçəri quşların yem təchizatı

63 Arazboyu təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☒ tuqay meşələrinin qorunması və bərpası
☐ çəmən-bataqlıq landşaftını qorumaq
☐ yarımsəhra landşaftını qorumaq
☐ doğru cavab yoxdur
☐ köçəri quşları qorumaq

64 Qax təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☒ nəslə kəsilməkdə olan fauna növlərini qorumaq
☐ torpaq örutüyünü qorumaq
☐ dağ çəmənələrini qorumaq
☐ doğru cavab yoxdur
☐ təbii su mənbələrini qorumaq

65 Göy-göl milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətin ərazisində yerləşir?

- ☐ Orta Araz
☐ Böyük Qafqaz
☐ Kür-Araz
☐ Lənkəran
☒ Kiçik Qafqaz

66 Zaqatala təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☒ vahid ekosistemin, bioloji müxtəlifliyin, nadir və nəslə kəsilməkdə olan heyvanların miqrasiya yollarının qorunması
☐ ərazinin meşə və çəmən-çöl bitkilərinin mühafizəsi
☐ regionun dağ-çəmən bitki formasiyalarının qorunması
☐ doğru cavab yoxdur
☐ ərazidə xarakterik torpaq resurslarının mühafizəsi

67 Azərbaycanı hansı gölləri Şahbuz təbiət qoruğunun ərazisində yerləşir?

- ☐ Zaxa və Qara göllər
☐ Böyük və Kiçik Alagöller
☒ Batabat və Qanlı göllər
☐ doğru cavab yoxdur
☐ Şamlı və Ördək göllər

68 Ordubad yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ kserofit formasiyaları qorumaq
☒ nadir və qiymətli heyvan növlərini qorumaq
☐ tarixi abidələri qorumaq
☐ doğru cavab yoxdur
☐ yarımsəhra bitkilərini qorumaq

69 Landşaft ekosisteminə mənfi təsir etmir:

- ☐ Kənd təsərrüfatının inkişafı
☐ Maldarlığın inkişafı
☐ Arıçılığın inkişafı
☒ Rekreatsiya əhəmiyyətli ərazilərin mühafizəsi
☐ Əkinçiliyin inkişafı

70 Qarayazı təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☐ yarımsəhra bitkilərini mühafizədir
☐ köçəri quşların mühafizəsi və artırılmasıdır
☒ tuqay meşələri mühafizə və bərpadır
☐ doğru cavab yoxdur
☐ qış otlaqlarının mühafizəsidir

71 Qarayazı təbiət qoruğu hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- ☐ Böyük-Qafqaz
- ☐ Orta Araz
- ☐ Lənkəran
- ☒ Kür dağarası çökəkliyi
- ☐ Kiçik Qafqaz

72 Şirvan milli parkının yaradılması məqsədlərindən biridir:

- ☐ ekskursiyaların təşkili
- ☐ sürünənlərin qorunub artırılması
- ☒ ekoloji təbii və ekoturizmin inkişafı
- ☐ maralların mühafizəsi
- ☐ quşların çoxaldılması

73 Zaqatala Təbiət Qoruğunda mühafizə olunur:

- ☐ Dağ-çöl və yarımsəhralar
- ☒ dağ-meşə və dağ-çəmənliyi
- ☐ quru-çöl və alp çəmənliyi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ arid meşə və bozqırlar

74 Milli parklarda əsas təsərrüfat norması hesab olunur:

- ☒ rekreasiya yükü
- ☐ gəzinti yükü
- ☐ istirahət norması
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ landşaft planlaşdırılması

75 Rekreasiya yükü müəyyənləşdirilir?

- ☐ parka gələnlərin sayı ilə
- ☐ xidmət sahələrinin miqdarı ilə
- ☐ parka gələnlərin sıxlığı ilə
- ☐ parkda mühafizə olunan bitki və heyvan növlərinin sıxlığı ilə
- ☒ yol-cığır şəbəkəsinin sıxlığı və ayrı-ayrı sahələrin qəbuletmə qabiliyyəti ilə

76 Milli park ərazisində gəzinti qadağan edilən ərazilərdəndir:

- ☐ təbii-coğrafi obyekt əraziləri
- ☒ qoruq və yasaqlıq əraziləri
- ☐ fauna növlərinin yayılma sahələri
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ flora növlərinin yayıldığı ərazilər

77 Azərbaycanın ilk milli parklarıdır?

- ☐ Hirkan, Abşeron
- ☐ Şahdağ, Altıağac
- ☒ Ordubad, Şirvan, Ağgöl
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Altıağac, Hirkan

78 Milli parkların yaradılmasında mühəndis-bioloji vəzifələrə aiddir:

- ☐ ərazinin zonalara ayrılması
- ☐ parka gələnər üçün rahatlıq və əyaniliyin təmini
- ☐ təbii landşaftların və obyektlərin qorunması
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ parklarda təsərrüfat işlərinə icazənin verilməsi

79 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid olan fauna və ya heyvanat aləminin mühafizəsinə aiddir;

- ☐ qoruq ərazilərində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı .
- ☒ qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin qoruğa daxil olmasına icazə verilməməli

- ☐ tamamilə dağıdılmış, korlanmış ərazilərdə rekultivasiya aparılmalı
- ☐ fitomelativ tədbirlər həyata keçirilməli
- ☐ kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalı

80 Qoruqlarda ekosistemlərin deqradasiyasına təsir edən amillərdən biridir?

- ☐ nəqliyyat
- ☐ sənaye
- ☐ kənd təsərrüfatı
- ☐ Hamısı
- ☒ nizamlanmayan turizm

81 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Ceyrançöl-Acınohur
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Qarabağ düzü

82 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir

83 1910-cu ildə qafqazda ilk qorunan ərazi olan Botanika yasaqlığı harada yaradılıb

- ☒ Eldar şamı meşəliyində
- ☐ Göy-göldə
- ☐ Qarayazı meşəliyində
- ☐ Şirvan düzündə
- ☐ Hirkan meşəliyində

84 Azərbaycanın sahəyə ən böyük təbiət qoruğudur:

- ☐ Eldar şamı
- ☐ Qarayazı
- ☒ Qızılağac
- ☐ İlisu
- ☐ Tüyançay

85 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii landşaft komponentidir?

- ☐ torpaq
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ bitki
- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ heyvanat aləmi

86 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- ☐ Sumqayıt
- ☐ Gəncə
- ☒ Bakı
- ☐ Mingəçevir
- ☐ Şirvan

87 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- ☐ qazla işləyəndə
- ☒ mazutla işləyəndə
- ☐ neftlə işləyəndə
- ☐ torfla işləyəndə
- ☐ kömürlə işləyəndə

88 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

89 Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- ☐ torpağın çirklənməsi
- ☒ atmosferin çirklənməsi
- ☐ bitki örtüyünün məhvi
- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☐ heyvanat aləminin məhvi

90 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir göstərən amillərdən deyil:

- ☐ Əkinçiliyin inkişafı
- ☐ Arıçılığın inkişafı
- ☐ Mədarlığın inkişafı
- ☒ Elmi-tədqiqat işləri
- ☐ Antropogen amillər

91 Rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə hansı ərazilərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti sürətli gedir ?

- ☒ ekvatorial qurşaqda
- ☐ rütubətli subtropiklərdə
- ☐ mülayim qurşaqda
- ☐ mərcan adalarında
- ☐ tropik səhralarda

92 Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində hansı tip komplekslər formalaşmışdır ?

- ☐ ortadağlığın çəmən kompleksi
- ☐ alp və subalp çəmənlikləri
- ☐ yarımsəhra və quru çöl kompleksi
- ☒ bataqlı-laqun təbii kompleksi
- ☐ dəmyə əkinçiliyi kompleksi

93 Subnival-nival landşaft kompleksi Azərbaycanın hansı ərazilərində mövcuddur?

- ☐ Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Talış dağları
- ☐ Kiçik Qafqaz, Murovdağ, Dərələyəz
- ☒ Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Zəngəzur
- ☐ Zəngəzur, Böyük Qafqaz, Gömürgöy
- ☐ Talış dağları, Şahdağ, Ləngəbiz

94 Kür-Araz ovalığı landşaft komplekslərinin şorlaşmasına səbəb nədir?

- ☐ yüksək temperatur
- ☐ torpaqda duzların miqdarının çoxluğu
- ☒ yeraltı sualrın səthə yaxınlığı
- ☐ quraq iqlim şəraiti
- ☐ çökəklik olması

95 ən çox külək eroziyasına məruz qalan landşaftlar hansı rayon daxilindədir?

- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Lənkəran
- ☐ Samur-Dəvəçi
- ☒ Qobustan
- ☐ Pirqulu

96 Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin ən çox təsir göstərdiyi dağlıq landşaftları hansı regionun payına düşür?

- ☐ Dərələyəz silsiləsi

- ☐ Zəngəzur silsiləsi
- ☐ Talış dağları
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☒ Böyük Qafqaz

97 Lənkəran ovalığında yarım səhra landşaftları əvəzinə hansı landşaftlar əmələ gəlmişdir ?

- ☐ quru çöl
- ☐ dağ-bozqır
- ☐ dağ-çəmən
- ☒ meşə
- ☐ kserofit

98 Naxçıvan MK-da göstərilən hipsometrik həddən 800-100 m qalxan landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ dağ meşə
- ☐ kserofit çəmən
- ☐ quru çöl
- ☐ dağ çəmən
- ☒ yarım səhra

99 Boz, boz-qonur və açıq şabalıdı torpaqdan hansı landşaft komplekslərində yayılmışdır ?

- ☐ ortadağlıq və meşələrdə
- ☐ yüksək dağlıqda və bozqırlarda
- ☒ yarım səhra düzənliklər və dağətəyində
- ☐ alçaqdağlıqda və quru çöllərdə
- ☐ yüksək düzənliklərdə və nivalda

100 Üzüm, taxıl, pambıq və nar hansı landşaft torpaqlarında yetişdirilir ?

- ☐ dağ meşələrdə
- ☐ bataqlıq-lanunlarda
- ☐ subalp çəmənliklərində
- ☐ dağətəyində
- ☒ yarım səhralarda

101 İrriqasiya landşaftları hansılardır?

- ☐ duzlardan təmizlənən
- ☐ bərpa olunan
- ☒ suvarılan
- ☐ əkinçiliyə yararlı
- ☐ meşə sahəsi salınan

102 Azərbaycan ərazisi meşələrinin sahəsinin kəskin azalma səbəbləri nədir?

- ☒ antropogen təsir
- ☐ müharibə şəraiti
- ☐ iqlim şəraiti
- ☐ quraqlıq
- ☐ yağıntıların çoxluğu

103 Yeni tektonik hərəkətlərin sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- ☐ düzənlikdə
- ☐ dəniz sahilində
- ☐ orta dağlıqda
- ☒ yüksəkdağlıqda
- ☐ düzən meşələrində

104 Müasir tektonik hərəkətlərin differensial qalxma sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- ☒ Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında
- ☐ Qabırçı-Acenohur qırıqlıq zonasında
- ☐ Kiçik Qafqazın orta dağlığında
- ☐ Kür-Araz ovalığında

☐ Mil-Qarabağ maili düzənliyində

105 Hər il orta hesabla 2-3 mm sürətlə qalxan dağlıq ərazilərin hündürlük balansını qoruyan təbii proses hansıdır?

- ☐ deplyasiya
- ☐ ekzerasiya
- ☐ abraziya
- ☒ denudasiya
- ☐ differensiasiya

106 Antropogen amillərin təsirinə baxmayaraq, hazırda hansı ərazidə, bəzi çaylar boyu dağ və düzənlik meşələrinin qovuşması müşahidə edilir?

- ☐ Kür çayı boyunca
- ☐ Lənkəran çayları sahilində
- ☐ Qusarçay və Qudyalçayda
- ☐ İnqar və Ləngəbiz tirələrində
- ☒ Qanix-Həftəran vadisində

107 Azərbaycanın dağlıq vilayətində dağ meşə landşaftları qurşağından yuxarıda dağ-çəmən landşaftları qurşağının yayılma qanunauyğunluğu hansı ərazilərdə pozulur?

- ☐ Böyük Qafqaz, Dərələyəz silsiləsi
- ☒ Naxçıvanın dağlıq bölgəsi, Talış dağları
- ☐ Zəngəzur silsiləsi, Kiçik Qafqaz
- ☐ Yan silsilə, Kiçik Qafqaz
- ☐ Talış dağları, Şahdağ silsiləsi

108 Digər qurşaqlardan fərqli olaraq dağ-çəmən qurşağının sərhədlərinin daha geniş olmasının səbəbi nədir?

- ☐ yağıntılarının orta illik miqdarının az olması
- ☐ global istiləşmə ilə əlaqədar olaraq nival buzlaqların ərinməsi
- ☒ antropogen amilin təsiri altında dağ-meşə landşaftının yuxarı sərhəddinin aşağı düşməsi
- ☐ orta illik temperaturun normadan aşağı olması
- ☐ antropogen-texnogen proseslər nəticəsində yamaclarda eroziya və denudasiya proseslərinin intensivləşməsi

109 Dağlıq ərazilərdə sürüşmə morfologiyası ilə bağlı olaraq, yaranan bir sıra mürəkkəb mərz və fasiyalar hansılardır ?

- ☒ göl, göl-bataqlıq, bataqlıq-meşə
- ☐ meşə-çəmən, çəmən-bataqlıq, nival
- ☐ sıldırım qayalıqlar, alçaqboyu kolluqlar
- ☐ göl-bataqlıq, quru çöllər
- ☐ kserofit çəmənliklər, işqınlar

110 Dağ-çəmən landşaftları qurşağı iqlim-ekoloji və torpaq-bitki xüsusiyyətlərinə görə hansı zonalar ayrılır. 1. subalp çəmənlikləri 2. çəmən-meşə 3. çəmən-bataqlıq 4. alp çəmənlikləri 5. kserofit çölləri 6. hidromorf komplekslər

- ☐ 2,4
- ☐ 5,6
- ☐ 3,5
- ☐ 1,3
- ☒ 1,4

111 Subalp çəmənliklərində, alp çəmənliklərinə nisbətən bitki növlərinin zəngin olmasının səbəbləri nədir?

- ☒ istilik və rütubətlənmə şəraitinin yaxşı olması
- ☐ az maili yamaclarda torpaq qatının qalın olması
- ☐ yağıntılı günlərin sayının çox olması
- ☐ quraqlıq dövrünün uzunmüddətli olması
- ☐ antropogen təsirlərin daha az olması

112 Alp çəmənlikləri landşaft zonasında relyefin böyük kontrastlığı ilə yanaşı, hansı təbii-ekoloji proses və formaları geniş yayılmışdır ?

- ☒ eroziya, qravitasiya, buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyası
- ☐ abraziya, müxtəlif tipli daşqınlar və uçqunlar
- ☐ üzvü aşınma,degradasiya və yamacların differensiasiyası

- ☐ defilyasiya, yamacların fiziki və kimyəvi aşınması
- ☐ antropogen transformasiya, sürüşmə və buzlaq ekzarasiyası

113 Şərqi Qafqazda qar xətti hansı yüksəklikdən keçir ?

- ☒ 3900 m-dən
- ☐ 4000 m-dən
- ☐ 3500 m-dən
- ☐ 4500 m-dən
- ☐ 3200 m-dən

114 ətraf mühitə kəskin təsir edən və nəqliyyatda istifadə edilən benzin yanacağıının tərkibindəki hansı maddə çox təhlükəlidir?

- ☐ azot oksidləri
- ☒ etil mayesi
- ☐ ammonium
- ☐ hidrogen flüorid
- ☐ kadmium

115 ən çox torpaq eroziyasına məruz qalmış torpaq sahələri Azərbaycanın hansı landşaft qurşaqlarında müşahidə olunur?

- ☐ Lənkəranın düzənlik və dənizsahili ərazilərində
- ☐ Kür-Araz ovalığının irriqasiya təsərrüfatı sahələrində
- ☒ Əsasən dağlıq ərazilərin dəmyə əkinçiliyi sahələrində
- ☐ Naxçıvanın orta və yüksək dağlıq sahələrində
- ☐ Qarabağ maili düzənliyinin suvarılan ərazilərində

116 Azərbaycan ərazisində dik yamaclardan istifadə etmək məqsədilə hansı metoddan istifadə olunur?

- ☐ irriqasiya
- ☒ terraslaşdırma
- ☐ transformasiya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ meliorasiya

117 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi əsas sahələr hansılardır?

- ☐ Böyük Qafqazın cənub-şərqi və Lənkəran ovalığı
- ☐ Şimal-şərqi Qafqaz və kiçik Qafqazın cənub-Şərqi
- ☒ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona
- ☐ Qanıx-Əyriçay vadisi və Talış dağlarının ortadağlığı
- ☐ Xəzərətrafi ovalıqlar və Acinohur-Ceyrançöl

118 Çirklənmə dərəcəsinə görə Azərbaycanın çayları hansı siniflərə bölünür ? 1. təmiz çaylar 5.mülayim çirklənmiş çaylar 2.azsulu çaylar 6.gursulu çaylar 3.lilli çaylar 7.çirklənməmiş çaylar 4.çirklənmiş çaylar 8.kiçik çaylar

- ☐ 1, 3, 8
- ☐ 3, 5, 7
- ☐ 2, 4, 6
- ☒ 1,4, 5
- ☐ 4, 6, 8

119 Azərbaycan ərazisində təmiz çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionda yayılmışdır?

- ☐ Kür çayının sağ qolları və Arazın sol qolları
- ☐ Böyük Qafqazın cənub çayları və kiçik Qafqazın şimal çayları
- ☐ Kür çayının sol qolları və Lənkəran çayları
- ☐ Kiçik Qafqaz çayları və Naxçıvan çayları
- ☒ Şimal-şərq yamac və Lənkəran vilayəti çayları

120 Azərbaycan ərazisində az çirklənmiş və çirklənmiş çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionlara aiddir?

- ☐ Şimal çayları və Naxçıvan çayları
- ☐ Araz, Vəlvələçay, Ataçay və Kürün sağ qolları
- ☐ Azərbaycanın əksər çayları və Lənkəran çayları
- ☒ Ölkə ərazisinin əksər çayları və Oxçuçay, Qabırçı, Kür və s.

- ☐ Kiçik Qafqazın şərq çayları və Lənkəran çayları

121 Böyük Qafqazın cənub-şərq yamacında landşaftın yüksəklik qurşaqlığı spektrində dağ-meşə kompleksinin olmaması landşaftda hansı problemi yaradır?

- ☐ landşaft genezisini
☐ landşaft təkamülünü
☐ landşaft dinamikasını
☒ landşaft anomaliyasını
☐ landşaft strukturunu

122 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı landşaft sinifinə bölünmüşdür?

- ☐ dağətəyi ərazilərin landşaft sinifinə
☐ düzənlik sahələrin landşaft sinifinə
☒ dağlıq ölkə landşaft sinifinə
☐ yüksək dağlıq landşaftı sinifinə
☐ yarımsəhra landşaftı sinifinə

123 Azərbaycan ərazisində yarımsəhra kompleksinin yuxarı sərhədi göstərilən hipsometrik həddən 800-1000 m yuxarı qalxan sahələr haradadır?

- ☐ Açınohur-Ceyrançol
☒ Naxçıvan MR-da
☐ Böyük Qafqazın cənubunda
☐ Talış dağlarının şərqində
☐ Kiçik qafqazın Cənub Şərqində

124 Yarımsəhra landşaftı zonasında hansı iqlim hakimdir?

- ☐ mülayim
☐ tropik
☐ subekvatorial
☒ subtropik
☐ ekvatorial

125 Azərbaycanın yarımsəhralarında torpaqların şorlaşmasına əsas səbəb nədir?

- ☐ intensiv otarılma və yağıntıların orta illik miqdarının aşağı olması
☒ torpaq əmələgətirən süxur və çöküntülərin tərkibindəki duzların çoxluğu, yeraltı suların səthə yaxınlığı
☐ ərazidəki torpaqların allüvial, prolüvial gətirmələrdən təşkil olunması
☐ əkinçilikdə əsasən taxıl bitkisinin becərilməsi
☐ Kür çayı və onun qollarının fəsildən asılı olarıq daşması

126 Yarımsəhra ərazilərin yayıldığı sahələrdə əsasən hansı bitki formasiyaları üstünlük təşkil edir?

- ☒ yovşan, şoranotu, efemer-şoran bitkiləri
☐ seyrək kollar, palıd və sarmaşiq
☐ mamır, şibyə, şam ağacı, yovşan-efemer bitkiləri
☐ nar kolları, dəmirağac, yovsan, akasiya
☐ qaraqan, moruq, fıstıq, şoranotu

127 Hal-hazırda aran meşələri kompleksi, əsasən hansı ərazilərdə saxlanılmışdır?

- ☐ Lənkəran ovalığı, Qarabağ maili düzənliyi
☐ Cənub-Şərqi Şirvanda, Açınohur-Ceyrançöldə
☒ Samur-Dəvəçi ovalığı, Qanıx-Əyriçay vadisi və Qarayazı düzü
☐ Qarayazı düzündə, Şirvan qoruğu ərazisində
☐ Kür çayının sağ sahilində, Samur-Dəvəçi ovalığında

128 Samur-Dəvəçi ovalığında aran meşələri landşaft kompleksində yayılan bitki növləri dinamikasına təsir göstərən amil nədir?

- ☐ çay şəbəkəsinin seyrək olması
☐ şimaldan gələn kontinental hava axının təsiri
☐ ərazinin dəniz səviyyəsindən aşağı olması
☒ Xəzər dənizi səviyyəsinin qalxıb-enməsi

- ☐ seliteb landşaft komplekslərinin sıx yerləşməsi

129 Tuqay meşə kompleksinin təməmilə məhv olması səbəbləri nədir?

- ☐ Mingəçevir su anbarının tikilməsi
☐ Kür çayında baş verən daşqınlar
☒ insanın təsərrüfat fəaliyyəti
☐ Kür çayının normadan artıq çirklənməsi
☐ yeni maqistral yolların çəkilməsi

130 Antropogen təsirlərin mövcud olmadığı zamanlarda dağ meşələri ilə aran meşələrinin qovuşduğu ərazilər hara olmuşdur?

- ☒ Qanux-Həftəran vadisi, Qudyalçay və Qusarçay boyunda
☐ Qarabağ maili düzənliyində, Lənkəran ovalığında
☐ Kürboyu ərazilərdə, Qobustan alçaq tirələrində
☐ Açınohur-Ceyrançöldə, Pirsaatçay boyunda
☐ Naxçıvanın ortadağlığında, Yuxarı Şirvanda

131 Alçaq dağ-meşə landşaft zonasında palıd, palıd-vələs meşələrinin aşağı sərhəddinin yüksəyə qalxmasının əsas səbəbləri nədir?

- ☐ eroziya-denudasyon proseslər
☐ dik yamacların ekspozisiyası
☒ antropogen təsirlər
☐ ərazinin çay dərələri ilə kəsilməsi
☐ torpaq-quruntun nəmlənmə dərəcəsinin aşağı olması

132 Azərbaycanda təxminən nə qədər ərazi səhrələşməyə məruz qalmışdır?

- ☐ 6 mln.ha
☐ 5,5 mln.ha
☐ 8,6 mln.ha
☒ 3,6 mln.ha
☐ 4,2 mln.ha

133 Azərbaycanın bütün dağlıq ərazilərinin mənimsənilməsi təxminən neçə faizdir?

- ☐ 48%
☐ 59%
☐ 35%
☒ 53%
☐ 67%

134 Landşaft zonaları və landşaft növləri daxilində xəstəliklərin yayılma müxtəlifliyinin əsas səbəbləri nədir?

- ☒ coğrafi enlik
☐ landşaft sferası
☐ hidroqeooloji şərait
☐ ifrat nəmlənmə
☐ coğrafi uzunluq

135 Respublikada Adam başına cəmi neçə hektar torpaq sahəsi və əkinçilikdə istifadə edilən sahə düşür?

- ☒ 1,17 ha və 0,2 ha
☐ 3,5 ha və 0,5 ha
☐ 2 ha və 1,5 ha
☐ 1 ha və 2 ha
☐ 1.5 ha və 1 ha

136 Yodun və bromun çatışmaması Azərbaycanın hansı rayonlarında daha çox özünü biruzə verir? 1. Zaqatala 3.Oguz 5.Bakı 7.Şəki 2.Lənkəran 4.Qax 6.Ordubad 8.Gədəbəy

- ☐ 2,4,6,7
☒ 1,3,4,7
☐ 1, 3,4,6
☐ 2,4,5,8

☐ 3,5,6,8

137 Azərbaycan respublikası ərazisində ən çox məhsuldar torpaq sahələrində seliteb komplekslərin inkişaf etdiyi rayon hansıdır ?

- ☐ Lənkəran-Astara rayonu
- ☐ Gəncə-Qazax rayonu
- ☒ Abşeron rayonu
- ☐ Naxçıvan MK
- ☐ Şəki-Zaqatala rayonu

138 Landşaft komplekslərinin yaxşılaşdırılmasına torpaqların yuyulmasına doğru yönəldilmiş tədbirlər sistemi necə adlanır?

- ☐ aqroirriqasiya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ irriqasiya
- ☐ şumlanma
- ☒ meliorasiya

139 Ağac,köl və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- ☐ kimyəvi
- ☐ bioloji
- ☐ hidrotexniki
- ☐ texniki
- ☒ fitomeliorasiya

140 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı landşaft tiplərinin yayıldığı zonalarda şorlaşmanın və bataqlıqlaşmanın səbəbləri nədir?

- ☐ dəmiyə əkinçiliyi
- ☐ otarılma
- ☒ suvarma əkinçiliyi
- ☐ biçənlərin olması
- ☐ dağ-mədən sənayesi

141 Kür-Araz ovalığında müasir suvarma əkinçiliyi altında istifadə edilən torpaqların nə qədər təkrar şorlaşmaya məruz qalmışdır?

- ☐ 67%
- ☐ 45%
- ☒ 50%
- ☐ 35%
- ☐ 70 %

142 Üzümcülük və pambıqçılıq rayonlarında əkin sahələri ən çox hansı maddələrlə çirklənir?

- ☐ təbii gübrələrlə
- ☒ pestisid və defoliantla
- ☐ intensiv suvarma ilə
- ☐ azot oksidləri ilə
- ☐ karbon dörd oksidlə

143 Respublika ərazisində orta və şiddətli şorlaşan torpaqlar nə qədər sahəni əhatə edir?

- ☐ 500 min ha
- ☐ 850 min ha
- ☒ 1182 min ha
- ☐ 335 min ha
- ☐ 712 min ha

144 Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir?

- ☐ dərin quyuların qazılması
- ☒ ağır metalların miqdarının artması

- ☐ torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
- ☐ lay sularının səviyyəsinin qalxması
- ☐ neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu

145 Torpağın təmizlənməsi prosesində ilkin mərhələdə ərazilərə mineral və yerli gübrələrin verilməsi rekultivasiyanın hansı tipinə aiddir?

- ☐ texnogen rekultivasiya
- ☐ kimyəvi rekultivasiya
- ☐ radioaktiv rekultivasiya
- ☐ texniki rekultivasiya
- ☒ bioloji rekultivasiya

146 Böyük Qafqaz dağlarından mənbəyini götürən suların tərkibində nə üçün yod və brom maddələri olmur?

- ☐ Burada vulkanik mənşəli çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyinə görə
- ☒ əsasən Yura və Təbaşir dövrünün dəniz şəraitində çökən əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə
- ☐ ərazidə kimyəvi elementlərin miqdarının çoxluğuna görə
- ☐ çay və bulaqlar öz mənbələrini əsasən buzlaq sahələrdən götürdükərinə görə
- ☐ landşaft zonaları, növləri və onun morfoloji vahidləri arasında təbii əlaqə olmadığına görə

147 Karbon oksidinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır?

- ☐ damar xəstəlikləri, qan azlığı
- ☐ talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- ☐ endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- ☒ ateroskleroz, əsəb sisteminin pozulması, infarkt
- ☐ qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri

148 Landşaft vahidləri daxilində yodun və bromun çatışmaması hansı xəstəliklərin yayılması ilə nəticələnir?

- ☐ cuma, bursulyoz
- ☐ malariya, difteriya
- ☐ şiş xəstəlikləri
- ☒ zob, diş xəstəlikləri
- ☐ qarın yatalağı

149 Böyük Qafqaz regionunda yod və bromun çatışmamasının səbəbi nədir ?

- ☐ Respublika ərazində ən hündür dağlıq ərazi olduğuna görə
- ☐ Kimyəvi elementlərin miqrasiyasına görə
- ☒ Yura və təbaşir dövrünün əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə
- ☐ Bulaq sularının bolluğuna görə
- ☐ Çay şəbəkəsinin sıxlığına görə

150 Meşə sahələrindən istifadə istiqamətlərinin iki əsas qruppu hansılardır? 1.Oduncaq məhsullarının alınması 2.Tikinti sənayesində istifadə olunması 3.Gəmiqayırma və avtomobil sənayesində istifadəsi 4. meşədən əlavə məhsul kimi istifadə etmək 5. meşəaltı qara torpaqlardan kənd təsərrüfatında istifadə olunması

- ☐ 2,4
- ☐ 1,4
- ☐ 1,3
- ☐ 3,5
- ☒ 4,5

151 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- ☒ eroziya
- ☐ abraziya
- ☐ defilyasiya
- ☐ korroziya
- ☐ akkumliyasiya

152 Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdırdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına, nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?

- ☒ sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
- ☐ fəlakətli meşə yanğınları
- ☐ yeraltı təkanların baş verməsi
- ☐ kütləvi darılmanın olması
- ☐ yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi

153 Otlaq landşaftların demək olar ki, yayıldığı bütün təbii zonalarda, bu landşaftın inkişafı üçün hansı şərait mövcuddur?

- ☐ yağıntıların bol olması
- ☒ ərazilərin rütübətlə az təmin olunması
- ☐ dağ yamaclarının dikliyi
- ☐ ərazilərin rütübətlə çox təmin olunması
- ☐ antropogen-texnogen landşaftların geniş yayılması

154 Otlaq landşaft tiplərinin zənginliyi və geniş sahə tutması hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafına səbəb olur?

- ☐ seliteb landşaftların
- ☒ köçəri heyvandarlığın
- ☐ suvarma əkinçiliyin
- ☐ tərəvəz-bostançılığın
- ☐ dəmyə əkinçiliyin

155 əsas bitki formasiyalarının məhv olması otarılmadan əlavə, hansı səbəblərdən asılıdır?

- ☒ heyvanların tapdağı altında torpağın bərkiməsi
- ☐ intensiv sürüşmə və eroziya prosesləri nəticəsində məhv olması
- ☐ ifrat rütübətlənməyə görə bitkilərin cürüməsi
- ☐ həşərat və ziyanvericilərin grazilərdə çox yayılması
- ☐ əkinçilik sahələrinin genişləndirilməsi məqsədi ilə şumlama

156 Otlaq landşaftlarının məhv olmasının qarşısının alınması və məhsuldarlığının artırılması məqsədi ilə tədbirlər görülür?

- ☒ otlaqların suvarılması və yenidən əkilməsi
- ☐ otlaqların daha məhsuldar torpaqlara köçürülməsi
- ☐ otlaq grazilərə gübrələrin verilməsi
- ☐ ərazilərdə müxtəlif növlü ağacların əkilməsi.
- ☐ otlaq sahələrin ekstensiv üsulla şumlanması

157 Meşə ərazilərində olan ağac növlərindən başqa, hansı elementlərdən də istifadə olunur?

- ☐ seliteb landşaftların sahəsinin genişləndirilməsi
- ☐ heyvanların ətindən və dərisindən istifadə üçün kütləvi qırılması
- ☒ arıçılıqda, qida, texniki və dərman maddələrinin hazırlanmasında
- ☐ akkumulyasiyanın qarşısının alınması üçün kolların qırılması
- ☐ bitki növlərinin inkişafı üçün iri çətirli ağacların qırılması

158 Meşənin mövcudluğu ən çox yer səthində hansı problemlərin qarşısını alır?

- ☒ axımı əsaslı tənzimləyir, daşqının qarşısını alır
- ☐ bulaqlardakı su artımının qarşısını alır
- ☐ sututarların səthindən buxarlanmanı artırır
- ☐ torpaqın litoloji əsasın köklü sürətdə dəyişir
- ☐ meşədə kiçik ağacları yandıran radiasiyanın miqdarını azaldır

159 Qızılca təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ Subalp çəmənliyini qorumaq
- ☐ torpaq ehtiyatını qorumaq
- ☒ ərazinin təbiət kompleksini qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ təbii su ehtiyatını qorumaq

160 Gil adası yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ kəkliyi qorumaq
- ☒ gümüşü qağayıları qorumaq
- ☐ qırqoulu qorumaq

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ bildirçin qorumaq

161 Qəbələ yasaqlığının yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☐ heyvanat aləmini qorumaq
- ☐ dağ-çəmən landşaftını qorumaq
- ☐ dağ-meşə torpaqlarını qorumaq
- ☒ Böyük Qafqazın cənub yamaclarının landşaftlarını qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur

162 Qədim təkrar meşələr və insanlar tərəfindən toxunulmamış ilkin meşələr harada qorunub saxlanılmışdır?

- ☐ Tayqa və Volqa çayı boyunca
- ☐ Cənubi Amerikanın orta dağlıq əraziləri
- ☐ Avropanın əsas dağlıq hissələri
- ☐ Afrika və Asiyanın ekvatorial meşələri
- ☒ tropik meşələr və Amazon çay hövzəsi

163 Meşə təsərrüfatında quru iqlim şəraitində inkişaf edən arid meşələr əsasən hansı əraziləri əhatə edir?

- ☐ Orta Asiyada və Hind –Qanq çayları hövzələrində
- ☐ mülayim enliyi subtropiklə sərhəddində
- ☒ Aralıq dənizi tipli və tropik ərazilərdə
- ☐ Eyr gölü ətrafı və La-Plata ovalığında
- ☐ Appalaç dağlarının ətəyində və Böyük düzənlikdə

164 Dağlıq ərazilərin təbii landşaftlarının qorunması və meşə təsərrüfatının qorunması məqsədi ilə hansı tədbirlər görülməlidir?

- ☐ Dəmyə əkinçiliyi şaşələri azaldılmalıdır
- ☐ Heyvandarlıq təsərrüfatları ləğv olunmalıdır
- ☐ Kənd yaşayış məntəqələrinin sayı məhdudlaşdırılmalıdır
- ☐ Meşə sahələrinə girişə tamamilə qadağa qoyulmalıdır
- ☒ Kəndlər elektrik enerjisi və yanacaq təminatı təmin olunmalıdır

165 Yüksək və orta dağlıqda formalaşan antropogen komplekslər hansılardır ?

- ☐ errozion
- ☐ denudasyon
- ☐ bataqlıqlaşmış
- ☐ şoranlaşmış
- ☒ terraslaşmış

166 Çəmən-bataqlıq laqdsəftlərinin formalaşmasına səbəb hansı kənd təsərrüfatı tədbirlərinin aparılmasıdır ?

- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☒ aqroirriqasiya
- ☐ terraslaşdırma
- ☐ rekultivasiya
- ☐ heyvandarlıq

167 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- ☒ hipergenez
- ☐ biosenoz
- ☐ landşaft sferası
- ☐ mikrosfera
- ☐ pedosfera

168 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- ☐ 50-100 m
- ☐ 120-150 m
- ☒ 150-200 m
- ☐ 300-350 m
- ☐ 200-300 m

169 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

- ☐ azot və karbon
- ☐ nitrat və kalsium
- ☐ xlor və oksigen
- ☐ dəniz və fosfor
- ☒ fosfat və nitrat

170 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meşə landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- ☒ İsmayılı, Zaqatala, İlisu
- ☐ Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
- ☐ Qarayazı, Altıağac, Göygöl
- ☐ Qızılağac, Ağgöl, türyançay
- ☐ Göyçay, Şirvan, Hirkan

171 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaftlarında yayılmışdır?

- ☐ Göyöl, Ağgöl, Qobustan
- ☒ Hirkan, Eldar, Vəsitçay
- ☐ Altıağac, Qarayazı, Şirvan
- ☐ Qızılağac, Zaqatala, İlisu
- ☐ Göyçay, Türyançay, Hirkan

172 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
- ☐ Qobustan, Altıağac, Qarayazı
- ☒ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu
- ☐ Türyançay, Göyçay, Ağgöl
- ☐ İlisu, İsmayılı, Göygöl

173 Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

- ☐ Zaqatala, Qobustan, Göygöl
- ☐ Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan
- ☐ Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
- ☒ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
- ☐ Eldar, Pirqulu, İsmayılı

174 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

- ☐ yuxarı daş dövrü, yıxıcılıqla məşqul olma
- ☒ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
- ☐ tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
- ☐ dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
- ☐ dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması

175 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

- ☐ e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
- ☐ e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
- ☐ e.ə. 10-12 min il əvvəl, pəliolit dövrü
- ☒ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
- ☐ e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü

176 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ Ağgöl, Hirkan qoruğu
- ☐ Eldar, Göygöl qoruğu
- ☒ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
- ☐ Bəsirtçay, Qarayazı qoruğu
- ☐ Altıağac, Qızılağac qoruğu

177 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- ☐ orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
- ☒ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
- ☐ yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
- ☐ süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi
- ☐ antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti

178 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

- ☐ Göygöl
- ☐ Altıağac
- ☒ Qobustan
- ☐ Eldar şamı
- ☐ Şahdağ

179 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

- ☐ antropogen amil
- ☐ tektonik amil
- ☐ litoloji və hidroloji amil
- ☐ geobotanik amil
- ☒ relyef-iqlim amili

180 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

- ☐ e.ə. VI – V minilliklər, neolit
- ☒ 1 milyon il, aşağı paleolit
- ☐ 40-50 min il, yuxarı paleolit
- ☐ e.ə. V – III minilliklər, eneolit
- ☐ e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit

181 Dağlıq ərazilərdə ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- ☐ kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- ☐ qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından
- ☒ ərazinin relyef və mikroiklim xüsusiyyətlərindən
- ☐ buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən

182 Azərbaycanın torpaq ehtiyatlarının kənd təsərrüfatı çirklənməsi ilə eyni zamanda hansı tullantılarla həddindən çox çirklənmişdir?

- ☒ toksik maddələr və metallarla
- ☐ məişət sularının axıdılması ilə
- ☐ azot və fosfor gübrələri ilə
- ☐ nəqliyyat tullantıları ilə
- ☐ məişət tullantıları ilə

183 Kimyəvi gübrələrdən və pestisidlərdən istifadə torpaq sahələrinin çirklənməsi ilə yanaşı, başqa hansı problemlər yaradır?

- ☐ torpağın üst hissəsində buxarlanmanı azaldır və ziyanvericilərin sayı artır
- ☒ insanlarda bir sıra xəstəliklərin və bədxassəli şişlərin yaranmasına səbəb olur
- ☐ gübrəli bitkilərlə qidalanan heyvanların məhvinə səbəb olur
- ☐ torpağın üst məhsuldar hissəsini aşındırır və şorlaşmaya səbəb olur
- ☐ bitkilərin məhsuldarlığını və inkişafını zəiflədir

184 Torpaqların çirklənməsinə qarşı sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- ☐ yerli müşahidələr aparılır
- ☐ yalnız monitoring olunur
- ☐ istehsalat azaldılır
- ☐ zavodlar bağlanır
- ☒ dövlət standartları tətbiq olunur

185 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı ərazilərin torpaqlarının şorlaşmasının və bataqlıqlaşmasının səbəbləri nədir?

- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☒ suvarma əkinçiliyi
- ☐ biçənəklərin istifadəsi
- ☐ dağ-mədən sənayesi
- ☐ otarılma təsərrüfatı

186 Dağlıq ərazilərdə meşə altındakı torpaqların strukturunun subnival və nival ərazilərlə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardan hansıdır ?

- ☐ meşə sahəsində rütubətin daha çox olması
- ☐ meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir
- ☐ meşə torpaqlarında aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- ☐ burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- ☒ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir

187 Azərbaycan ərazisində əsasən arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksi hansı sahələrdə yayılmışdır?

- ☐ Mil-Muğan, Lənkəran düzənliyində
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı, Acınohur-Ceyrançöl
- ☐ Qarabağ malili düzənliyi, Həkəri düzü
- ☐ Şirvan düzü, Naöran-Yalama meşəliyi
- ☒ Ceyrançöl-Acınohur, Qobustan alçaqdağlığı

188 Arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksinə aid olan uzunömürlü ağac növü hansıdır?

- ☐ Yulğun, qarağac, qovaq
- ☐ Söyüd, şam, dəmirağac
- ☐ Qızılağac, şabalıdyarpaq palıd
- ☐ Saqqız ağacı, dəmirağac, şam
- ☒ Ardic, Eldar şamı, palıdın bir neçə növü

189 Bir çox ərazilərdə qırılmış meşələrin yerində hansı təkrar və yaxud törəmə landşaftlar əmələ gəlmişdir?

- ☐ nival, subnival, yarımsəhra, quruçöl
- ☒ dağ çəmən, dağ meşə-çəmən, meşə-cöl, çəmən-cöl
- ☐ dağ meşə, çəmən-cöl, alp və subalp
- ☐ arid-seyrək meşələr, kolluqlar, subalp
- ☐ dağ meşə-çəmən, yarımsəhra, step

190 Yüksək dağ-meşə zonasında əsas meşə əmələ gətirən ağac növləri hansılardır?

- ☒ vələs və şərq palıdı
- ☐ saqqızağacı və şam
- ☐ qızılağac, qovaq
- ☐ ardic və fisdıq
- ☐ dəmirağac və küknar

191 Landşaftın torpaq və bitki komponentlərinə görə şimal və cənub yamacların ekspozisiyaları hansı xüsusiyyətlərinə görə ciddi fərqlənir? 1. Cənub yamaclarda torpqda humusun miqdarı artır, qırmızı torpaqlar üstünlük təşkil edir 2. Şimal yamaclarda meşə daha sıx, torpaq az skeletli və rütubətli olur. 3. Şimal yamaclarda meşə daha seyrəkdir, torpaqda ana süxurlar səthə yaxındır. 4. Cənub yamaclarda eroziya və denudasiya hadisələri müşahidə edilmir, ardic meşələri üstünlük təşkil edir. 5. Cənub yamaclarda torpağın skeletliyi artır, ağaclar seyrəkləşir, meşəaltı kol və ot bitkiləri sıx örtük yaradır. 6. Şimal yamaclarda torpaq çox skeletlidir, ot bitkiləri və kolluqlar üstünlük təşkil edir, rütubət azdır.

- ☐ 4,6
- ☒ 2,5
- ☐ 3,4
- ☐ 1,5
- ☐ 2,6

192 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən

- ☐ kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- ☐ qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından
- ☒ ərazinin relyef və mikroiqlimindən
- ☐ buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən

193 Azərbaycan ərazisində ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq, landşaft qurşaqlarının düzgün ardıcılığını tap?

- ☐ dağətəyi düzənliklər, meşə-çəmən, kserofit kolluqlar
- ☒ yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- ☐ hidromorf landşaftlar, dağ-meşə, dağ-çəmən, subnival
- ☐ səhra, kserolit kolluqlar, dağ-meşə-çəmən
- ☐ yarımsəhra-quruçöl, dağ-çəmən, dağ-meşə, qayalıqlar

194 Azərbaycan Respublikası torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı ağır metallar vasitəsilə çirklənmə yüksək dərəcədədir?

- ☐ qızıl, alüminium, miss, qalay
- ☐ dəmir, manqan, volfram, civə
- ☒ qurğuşun, kadmiy, sink, mis
- ☐ çuqun, duralüminium, qurğuşun
- ☐ fenol, azot, sink, gümüş

195 Terraslaşdırma metodundan hansı problemlərin qarşısının alınması üçün istifadə edilir?

- ☐ rütubətli ərazilərdə bataqlıqların sahəsinin genişlənməməsi məqsədi ilə
- ☐ kənd təsərrüfatının əsas sahəsi olan çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə
- ☒ şiddətli yuyulmuş torpaqların yarpaq və dərənlərlə parçalanmasının qarşısını almaq üçün
- ☐ irriqasiya landşaftlarının geniş yayıldığı sahələrdə şoranlaşmanın dərəcəsini azaltmaq üçün
- ☐ gilli süxurların üstünlük təşkil etdiyi ərazilərdə sürüşmələrin qarşısının alınması üçün

196 Landşaft komplekslərinin hündürlük strukturu komponentlərinin inkişafı hansı elementlərdən asılıdır?

- ☐ bitki və torpaq örtüyündən
- ☐ komponentlərin ahəngdarlığından
- ☐ taksonomik vahidlərdən və qarşılıqlı əlaqədən
- ☐ yerüstü və yeraltı suların miqdarının dəyişməsindən
- ☒ komplekslərin yaşından və dəyişmə istiqamətindən

197 Tipoloji vahidlərin üfiqi strukturunu mürəkkəbləşdirən təbii elementlər hansıdır? 1. qaya çıxıntıları 3. bitki örtüyü 5. ovuntu konusları 2. yeraltı sular 4. sürüşmələr 6. iqlim göstəriciləri

- ☐ 2,4,6
- ☐ 1,2,3
- ☒ 1,4,5
- ☐ 4,5,6
- ☐ 3,5,6

198 Landşaftın hündürlük komplekslərinin komponentləri arasındakı qarşılıqlı əlaqənin xarakteri hansı xüsusiyyətlərə görə təyin edilir?

- ☐ relyuf xüsusiyyətlərinin formalaşması ilə
- ☒ komponentlərin ahəngdarlığı, birliyi və münasibəti ilə
- ☐ taksonomik vahidlərin yerdəyişməsi ilə
- ☐ komponentlər arasındakı ziddiyyətlərin yaranması ilə
- ☐ ana süxur və üzvi maddələrin qarşılıqlı əlaqəsi

199 Yüksəklik qurşaqlarının eninin üfiqi zonallıqdan az olmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ dağlarda düzənliyə nisbətən meşə landşaftları üstünlük təşkil edir
- ☐ düzənlikdə yağıntıların miqdarı çoxdur
- ☐ dağlarda yüksəkliyə qalxdıqca temperatur artır
- ☐ düzənlikdə rütubətlə yağıntının miqdarının mütənasibliyi gec dəyişir
- ☒ dağlarda istiliklə rütubətin miqdarının mütənasibliyi tez dəyişir

200 Landşaft-struktur təhlildə iqlim-ekoloji şəraitdə yaranmış yarımsəhra landşaftları daxilində yarım tip, növ, mərz, fasiya səviyyəli komplekslərin yaranması necə adlanır?

- ☐ dağlıq vilayətlərin landşaftdaxili differensiasiyası
- ☐ landşaftın yüksəklik differensiasiyası
- ☐ dağlıq ərazilərin transformasiyası
- ☐ landşaft qurşaqlarının üfqi strukturu
- ☒ düzənliklərin morfogenetik fərqləri

201 Azərbaycanda landşaft zonallığının inversiyası hansı dağlıq bölgələrdə özünü daha qabarıq göstərir ?

- ☒ Talış dağları və Naxçıvan MK
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- ☐ Böyük Qafqazın cənub-şərqində
- ☐ Dərələyəz və Burovar silsilələrində
- ☐ Böyük Qafqazın şimal- qərbində

202 İqlim ekoloji şəraitin əlverişsizliyi landşaftda hansı dəyişkənliyi yaradır ?

- ☐ ritmikanı
- ☐ dinamikanı
- ☐ differensiasianı
- ☒ anomaliyanı
- ☐ təkamülü

203 Talış dağlarında yüksəklik qurşağı üzrə qanunauyğunluğun pozulması nəticəsində hansı landşaftlar yaranır?

- ☐ intrazonal
- ☐ zonal
- ☐ şaquli
- ☒ azonal
- ☐ üfqi

204 Yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən və nivalbuzlaq kompleksləri landşaftın hansı hissəsini yaradır ?

- ☐ üzüqi zonallığı
- ☒ yüksəklik qurşaqlarını
- ☐ zonal strukturunu
- ☐ şaquli zonallığı
- ☐ intrazonal landşaftları

205 İqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi landşaftın hansı hissəsinə aiddir ?

- ☐ yayılma areallarına
- ☐ enlik strukturlarına
- ☒ üfqi differensiasiyaya
- ☐ azı differensiasiyasına
- ☐ şaquli differensiasiyaya

206 Azərbaycanda üfqi və yüksəklik qurşaqları landşaftın hansı əsas hissələridir?

- ☒ coğrafi qurşaqlığın
- ☐ mərtəbəlilik quruluşunun
- ☐ hündürlük strukturunun
- ☐ ərazi differensiasiyasının
- ☐ azonal differensiasiyasının

207 Düzənliklərin morfogenetik fərqləri eyni iqlim-ekoloji şəraitində yaranmış yarımsəhra landşaftları daxilində hansı kompleksləri əmələ gətirir?

- ☒ yarımip, növ, mərz və fasiya
- ☐ nival-buzlaq və subnival
- ☐ batial, subaktival və surerakval
- ☐ mərz, zonal və intrazonal landşaftlar
- ☐ növ, sinif, dağ-meşə, qobu

208 Dağətəyi maili düzənliklərin aşağı pilləsində yerləşən yarımsəhra və yuxarı pilləsində yerləşən quruçöl kompleksləri arasındakı fərqi əsas səbəbi nədir?

- ☐ quruçöl landşaftlarında mümkün buxarlanmanın miqdarı 300 mm çoxdur.
- ☒ quruçöl landşaftları, yarımsəhra landşaftlarından 200-400 m yüksəkdə yerləşir
- ☐ aralarında heç bir hündürlük fərqi yoxdur
- ☐ quruçöl landşaftların əraziləri zəngin bitki növləri ilə örtülmüşdür
- ☐ yarımsəhra landşaftlarında orta illik temperatur 1-1,50 C aşağı, yağıntıların miqdarı isə 100-150 mm çox olur

209 Azərbaycan ərazisində landşaft anomaliyasını səciyyələndirən ən böyük nümunə hansı regiondadır?

- ☐ Böyük Qafqazın qərbində
- ☐ Talış dağlarının cənubunda
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- ☐ Naxçıvanın yüksək dağlığında
- ☒ Böyük Qafqazın cənub-şərqində

210 Yarımsəhra iqlim-ekoloji şəraitində olduqca müxtəlif təbii koampləkslərin yaranması hansı yerli amillərin təsiri altında baş verir?

- ☐ rütubətlənmə əmsalının 1-dən yüksək olması
- ☒ çayların mövcud olması, litoloji tərkib və insanın təsərrüfat fəaliyyəti.
- ☐ dağ-dərə küləklərinin əsməsi, yağıntının çoxluğu
- ☐ bolsulu çayların çoxluğu, günəş radiasiyasının aşağı həddi.
- ☐ sürüşmə və sel hadisələrinin təsiri ilə

211 Dağlıq ərazilərdəki yamacların baxarlığı və yaxud da ekspozisiya amili landşaft daxilində dəyişikliyi yaradır?

- ☒ landşaftdaxili differensiasiyayı
- ☐ mikro və mezorelyeflərin yaranması
- ☐ yarımsəhra landşaftların sahəsi artır
- ☐ yamaclarda eroziya və deqradasiya proseslərini gücləndirir
- ☐ qonşu landşaft kompleksləri arasında əlaqəni azaldır

212 Düzənliklərdəki landşaftın üfüqi diffensiasiyasını yaradan əsas amillər hansıdır?

- ☒ yüksəklik fərqi və dağların baryer təsiri
- ☐ temperatur orta illik miqdarını yüksək olması
- ☐ təbii komplekslərin yüksək qurşaqlıq üzrə dəyişməsi
- ☐ aran meşələrin geniş sahələrdə yayılması
- ☐ bitki örtüyü və onların əmələ gətirdiyi formasıyalar

213 Landşaftın üfüqi differensiasiyasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ ərazinin zoocoğrafi cəhətdən əyalətlərə bölünməsi
- ☐ landşaftların qarşaqlar üzrə yayılması
- ☐ torpaqların horizontal paylanması qanunauyğunluğu
- ☐ iqlimin meridional istiqamətdə dəyişməsi
- ☒ iqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi

214 Azərbaycanda landşaftın ərazi differensiasiyasının iki əsas növü hansılardır?

- ☒ üfüqi və yüksəklik
- ☐ tropik və mülayim
- ☐ eninə və uzununa
- ☐ şaquli və horizontal
- ☐ çöl və meşə-çöl

215 Respublika ərazisinin müasir təbii ərazi komplekslərinin mənşəyi əsasən hansı dövrün landşaftları ilə zəngindir?

- ☐ Sarmat və Xvalın
- ☐ Daş dövrü paleogen
- ☐ Neogen və antropogen
- ☒ Pleystosen və holosen
- ☐ Pont və Ağcagil

216 Azərbaycan sektorunda Xəzər dənizinə axıdılan çirkab suların 60%-ni təşkil edir.?

- ☐ bərk tullantılar
- ☒ kanalizasiya suları

- ☐ kimyəvi tullantılar
- ☐ nəqliyyat tullantıları
- ☐ neft tullantıları

217 Xəzər dənizinin ən çox çirklənməsi hansı çayın gətirmələri hesabına baş verir?

- ☐ Samur çayı
- ☐ Terek çayı
- ☒ Volqa çayı
- ☐ Səfidyurd çayı
- ☐ Kür çayı

218 ABŞ ərazisində meşələrin intensiv qırılması nə zaman baş verdi?

- ☐ neftin çıxarılmasına görə
- ☐ plantasiyalar genişləndikcə
- ☐ kimya sənayesi inkişaf etdikcə
- ☐ faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə
- ☒ avropalılar bura qəldikdən sonra

219 Təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində təbii əlaqələri pozulmuş və xarici görünüşcə tamam dəyişmiş landşaftlar bütün dünyada nə qədərdir?

- ☒ 2 %
- ☐ 7 %
- ☐ 13 %
- ☐ 20 %
- ☐ 3,5 %

220 Ümumilikdə insan tərəfindən istifadə edilməyən landşaft komplekslərinin sahəsi nə qədərdir?

- ☐ 46 %
- ☐ 27 %
- ☐ 15 %
- ☒ 50 %
- ☐ 35 %

221 Azərbaycan ərazisində Xəzər dənizə axıdılan məişət tullantılarının miqdarı nə qədərdir?

- ☐ 45%
- ☐ 70%
- ☐ 35%
- ☐ 20%
- ☒ 60%

222 Torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi prosesi necə adlanır ?

- ☐ hidrotexnika
- ☒ meliorasiya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ fitomeliorasiya
- ☐ aqroirriqasiyə

223 Meşə landşaftlarının yuxarı sərhədinin aşağı düşməsinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ təbii şərait
- ☐ tektonik proseslər
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ relyef xüsusiyyətləri
- ☐ iqlim şəraiti

224 Antropogen-terras komplekslərinin formalaşdığı zonalar hansılardır?

- ☐ düzən meşələri
- ☐ arid düzənliklər
- ☒ yüksək və orta dağlıq
- ☐ alçaq dağlıq

- ☐ yarımşəhra və quru çöl

225 Eroziya və deqradasiya prosesinin güclənməsində hansı proses rol oynayır?

- ☐ Tektonik proseslərin aktivliyi
☐ İntensiv yağıntıların miqdarının çoxluğu
☒ Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı
☐ Yamacların dik və qayalıq olması
☐ Orta illik temperaturun normadan yüksək olması

226 Yer kürəsində otlaq landşaftlarının yayıldığı ərazilər hansılardır?

- ☐ mülayim qurşağın qaratorpaqları və tayqa
☐ tropik, steplər və mülayim enlik
☒ yarımşəhra, səhra və quru savanna
☐ subantarktik və subarktik qurşağın tundrası
☐ ekvatorial meşələr və geniş çay dərələri

227 Otarıma zamanı ilk növbədə hansı bitki formasiyaları sıradan çıxır?

- ☐ intrazonal landşaftların bitkiləri
☒ yüksək böylü, rütubət sevən bitkilər
☐ meşə zonasının xırda bitkiləri
☐ yüksək boylu, quraqlıq bitkiləri
☐ alçaq boylu, kölgə sevən bitkilər

228 Meşələr tam qırılan zaman, daha çox dəyişikliyə məruz qalan sahələr hansılardır?

- ☐ seyrək meşə sahələrində yayılan hündürboylu otlar
☐ günəşli saatların miqdarı artır və səthdə dərin çatlar əmələ gəlir
☐ yalnız kiçik həşərat və gəmiricilər məhv olur
☒ landşaftların mikroiqlim şəraiti dəyişir
☐ torpaqdakı ana süxurların strukturu

229 İnsan fəaliyyətinin təsiri altında meşədə gedən dəyişikliklərin fərqli cəhətlərindən biri və əsası hansı dəyişikliyi yaradır?

- ☐ meşələrin iqtisadi cəhətdən qiymətinin yuxarı qalxması
☐ meşədə yayda yüksək, qışda isə mənfi temperaturun hakim olması
☐ geoloji özlülün və süxurların dəyişməsi
☐ meşədəki maddələr və enerji mübadiləsinin normallaşması
☒ biogeosenozun kəskin və kütləvi dəyişməsi

230 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

- ☐ e.ə. VI – V minilliklər, neolit
☒ 1 milyon il, aşağı paleolit
☐ 40-50 min il, yuxarı paleolit
☐ e.ə. V – III minilliklər, eneolit
☐ e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit

231 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ Bəsitçay, Qarayazı qoruğu
☐ Eldar, Göygöl qoruğu
☐ Ağgöl, Hirkan qoruğu
☒ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
☐ Altıağac, Qızılağac qoruğu

232 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meş landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- ☐ Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
☐ Qızılağac, Ağgöl, türyançay
☒ İsmayilli, Zaqatala, İlisu
☐ Qarayazı, Altıağac, Göygöl
☐ Göyçay, Şirvan, Hirkan

233 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?

- ☐ Göyçay, Türyançay, Hirkan
- ☐ Göygöl, Ağgöl, Qobustan
- ☒ Hirkan, Eldar, Vəsitçay
- ☐ Qızılağac, Zaqatala, İlisu
- ☐ Altıağac, Qarayazı, Şirvan

234 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

- ☐ geobotanik amil
- ☐ antropogen amil
- ☐ tektonik amil
- ☐ litoloji və hidroloji amil
- ☒ relyef-iqlim amili

235 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

- ☒ Qobustan
- ☐ Altıağac
- ☐ Şahdağ
- ☐ Eldar şamı
- ☐ Göygöl

236 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- ☐ antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti
- ☐ yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
- ☒ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
- ☐ orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
- ☐ süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi

237 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ Türyançay, Göyçay, Ağgöl
- ☐ Qobustan, Altıağac, Qarayazı
- ☐ Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
- ☐ İlisu, İsmayilli, Göygöl
- ☒ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu

238 Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

- ☐ Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
- ☐ Zaqatala, Qobustan, Göygöl
- ☐ Eldar, Pirqulu, İsmayilli
- ☒ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
- ☐ Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan

239 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

- ☐ dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması
- ☐ tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
- ☐ dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
- ☐ yuxarı daş dövrü, yığıcılıqla məşqul olma
- ☒ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı

240 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

- ☐ e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
- ☐ e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
- ☒ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
- ☐ e.ə. 10-12 min il əvvəl, pəliolit dövrü
- ☐ e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü

241 Respublikanın arid düzənliklərində ayrı-ayrı landşaft tiplərinin antropogenləşməsi neçə % təşkil edir?

- ☐ 48%
- ☐ 43%
- ☒ 56%
- ☐ 67%
- ☐ 70%

242 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başlandığı vaxtda Azərbaycan ərazisinin neçə faizi meşə ilə örtülü olmuşdur?

- ☐ 30%
- ☐ 20%-i
- ☐ 11%-i
- ☐ 9%-i
- ☒ 60%-i

243 Hal-hazırda Azərbaycanın ümumi meşə ehtiyatının 49%-i hansı regionun payına düşür?

- ☐ Talış dağları
- ☐ Böyük Qafqazın cənubu
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Zəncəzur
- ☒ Cənub-Şərqi Qafqaz

244 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi:

- ☐ Pambıqtəmizləmə zavodu
- ☒ Aliminium zavodu
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☐ Fermer təsərrüfatı
- ☐ Elektron avadanlıqlar zavodu

245 Son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır ?

- ☐ Tuqay meşəsi
- ☒ Sultanbud meşəsi
- ☐ Pırqulu meşəsi
- ☐ heç biri
- ☐ Hirkan meşəsi

246 Sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- ☒ dövlət standartları
- ☐ istehsalat azaldılır
- ☐ zavodlar bağlanır
- ☐ heç biri tətbiq görülmür
- ☐ yerli müşahidə

247 Antropogen təsirlərə məruz qalmayan təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ subalp-alp
- ☐ orta dağlıq
- ☒ subnival-nival
- ☐ düzənlik
- ☐ yüksək dağlıq

248 Landşaftların neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığın pozulması prosesi necə adlanır ?

- ☐ biogen çirklənmə
- ☐ antropogen çirklənmə
- ☒ texnogen çirklənmə
- ☐ radioaktiv çirklənmə
- ☐ kimyəvi çirklənmə

249 Yer üzündə təxminən nə qədər sahə suvarılır?

- ☐ 5 mln.km²
- ☐ 1,7 mln. km²

- ☒ 2,5 mln.km²
- ☐ 4,5 mln.km²
- ☐ 3 mln km²

250 Təsərrüfatda istifadə xarakterinə və dəyişilmə istiqamətinə görə landşaftlar hansı tiplərə bölünür?

- ☐ akval və subakval
- ☐ geosfera və ekosistem
- ☐ mərz və fasiya
- ☐ batial və abissal
- ☒ antropogen və mədəni

251 Yüklənmə xüsusiyyətlərinə görə antropogen landşaft tipləri hansılardır ? 1. dəyişilməmiş 3.sıx meşələr 5. pozulmuş 2.zəif dəyişilmiş 4.düzənliklər 6. çox dəyişilmiş

- ☐ 1,4,6
- ☐ 2,4,5
- ☐ 1,3,6
- ☒ 2,5,6
- ☐ 3,4,5

252 Böyük şəhərlərin havasının zərərli maddələrlə yüksək cirkənmə hallarının 80 %-ə yaxın göstəricisi ilin hansı ayları arasında baş verir?

- ☐ dekabr-mart
- ☐ yanvar-aprel
- ☒ aprel-oktyabr
- ☐ fevral-may
- ☐ avqust-noyabr

253 Yer kürəsində təxminən nə qədər ərazi süni şəkildə qurudulmuşdur?

- ☐ 3500 min km²
- ☐ 6 mln.km²
- ☐ 4,8 mln.km²
- ☒ 8 mln.km²
- ☐ 7 mln. km²

254 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar və əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- ☐ karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- ☒ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun qazı
- ☐ maqnezium, hidrogen-sülfid, karbon qazı
- ☐ hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- ☐ helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor

255 Təbii landşaftlara çirkləndirici təsir göstərən və texnoloji avadanlıqlar tullantının zərərlik dərəcəsinə görə neçə qrupa bölünürlər?

- ☐ altı
- ☐ beş
- ☐ üç
- ☒ dörd
- ☐ iki

256 Abşeron yarımadasının hansı sahələrində radiasiya fonu çoxdur və radiasiyanın normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?

- ☐ Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qarabağ sement zavodu
- ☐ Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları
- ☒ Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
- ☐ Çiçək, Albalı, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
- ☐ Bibiheybət, Bilgəh, Sənqaçal-yodlu-bromlu sular

257 Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat cəhətdən ən çox mənimsənilən hissəsi haradadır?

- ☐ Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı
- ☐ Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
- ☐ Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
- ☒ Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
- ☐ Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı

258 ən tez dəyişikliyə uğrayan landşaft vahidləri hansılardır ?

- ☐ kserofit və hidromorf
- ☐ tropik və subtropik qurşaq
- ☐ nival və subnival
- ☐ orta və yüksək dağlıq
- ☒ mərz və fasiya

259 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində başladığı və Gürcüstan Respublikası sərhəddində bitdiyi məntəqələ hansılardır ?

- ☐ Bayıl qəsəbəsi-Zagatala rayonu
- ☐ Ələt qəsəbəsi-Qazax rayonu
- ☒ Səngəçal terminalı-Ağstafa rayonu
- ☐ Bakı limanı-Balakən rayonu
- ☐ Qarabağ rayonu-Qax rayonu

260 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

- ☐ Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində
- ☐ Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- ☐ Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- ☐ Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- ☒ Palçıq vulkanlarının ətləklərində-Keyrəki və Zigilpiri

261 Antropogen landşaftları təsvir etmək üçün hansı tiplər götürülür? 1. rekreasiya landşaftı 4. seyrək meşələr 7. otlaq landşaftı 2. buzlaq landşaftı 5. səhralar 8. aqroirriqasiya landşaftı 3. şəhər landşaftı 6. dağ-mədən landşaftı 9. palçıq vulkanları

- ☐ 5,6,7,8,9
- ☐ 1,3,4,8,9
- ☐ 2,4,5,6,9
- ☐ 3,4,5,7,8
- ☒ 1,3,6,7,8

262 Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə hidromorf landşaftlar hansı komplekslər kimi xarakterizə edilir?

- ☐ subakval
- ☒ intrazonal
- ☐ kserofit
- ☐ superakval
- ☐ elyuvial

263 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron rayonundan keçən hissəsinin landşaftları əsasən hansı tiplərə aiddir ?

- ☐ xüsusilə şoranlaşmış quru subtropik landşaft yarım tipi
- ☐ orta dərəcəli parçalanmış ön dağlaq landşaft tipi
- ☐ əsasən boz-qonur torpaqlar formalaşan səhra tipi
- ☒ boz-qonur torpaqların üstünlük təşkil etdiyi quru çöl və yarımsəhra landşaft tipi
- ☐ çox hissədə xəzər sahili rütubətli iqlim tipi

264 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron yarımadası ərazisindən keçdiyi sahələr ekoloji cəhətdən necə qiymətləndirilir?

- ☐ Heyvandarlıq təsərrüfatının inkişaf etdirildiyi ərazi kimi
- ☐ 90 % ərazisinin neft tullantıları ilə çirklənməsi
- ☐ kənd təsərrüfatına yararlı ərazilər kimi
- ☐ Təməmilə bütün torpaqlarının rekultivasiya olunduğu ərazi kimi
- ☒ torpaq-meliorativ səhətdən mürəkkəb və çətin obyekt kimi

265 Ümumiyyətlə Xəzər dənizinin hövzəsində hal-hazırda nə qədər sənaye şəhəri formalaşmışdır?

- ☐ 150-yə yaxın
- ☐ 100-dən çox
- ☐ 50-dən çox
- ☒ 200-dən çox
- ☐ 75-dən çox

266 Xəzər dənizi hövzəsinə daxil olan sənaye və məişət tullantıları ən çox hansı çayların vasitəsilə gətirilir?

- ☐ qərb çayları-Samur, Qudyalçay, Qusarçay
- ☐ cənub çayları-Atrek, Səfidrud, Qorqan çayı
- ☐ şimal çayları-Ural, Emba çayları
- ☒ şimal-qərb çayları-Volqa, Terek, Sulak çayı
- ☐ cənub qərb çayları-Kür, Lənkəran, Astara çayı

267 Azərbaycan Respublikası ərazisində Abşeron yarımadasından başqa, təbii landşaft sahələrinin neftlə çirklənməsi hansı rayonlarda da müşahidə edilir?

- ☐ Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
- ☐ Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
- ☒ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Kürdəmir
- ☐ Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- ☐ Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Ləçin

268 Bərk tullantı maddələri, o cümlədən xammal faydalı qazıntılar vasitəsi ilə çirklənən regionlar hansılardır?

- ☐ Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası
- ☒ Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası
- ☐ Talış dağları və Naxçıvanın ortadağlığı
- ☐ Böyük Qafqazın cənubu və Kür-Araz ovalığı
- ☐ Naxçıvanın yüksəkdağlığı və Şamur-Dəvəçi ovalığı

269 Təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınan yaşayış məntəqələri əsasən hansı regionlardadır?

- ☐ Böyük Qafqazın cənubu, Talış dağları, Naxçıvan MR
- ☐ Qarabağ maili düzənliyi, Talış dağları, Abşeron yarımadası
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı, Kiçik Qafqazın şimalı və cənub-şərqi
- ☒ Abşeron yarımadası, Böyük-Qafqazın cənubu və cənub-şərqi
- ☐ Kiçik Qafqazın cənubu, Kür-Araz ovalığı, Talış dağları

270 Azərbaycanda mövcud olan Alüminium zavodu hansı iqtisadi rayon ərazisi landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olur ?

- ☐ Naxçıvan
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☒ Gəncə-Qazax
- ☐ Lənkəran-Astara

271 Yeraltı suların səthə yaxınlığı landşaft komplekslərində nə kimi mənfi nəticə yaradır ?

- ☐ aşınma
- ☒ şorlaşma
- ☐ səhrələşmə
- ☐ deqradasiya
- ☐ eroziya

272 Mikrokomplekslərin və mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr necə adlanır?

- ☐ bataqlıq
- ☐ fəsiya
- ☐ dağlıq sistemləri
- ☒ mərz
- ☐ şoranlıqlar

273 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin təşkili və istifadəsi bu prinsiplərdən birinə əsaslanır?

- ☐ saqlamlaşdırma
- ☐ ətraf mühitin monitorinqi
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☐ hamısı
- ☒ Beynəlxalq əməkdaşlıq

274 Qoruqların əsas vəzifəsi nədir?

- ☐ ərazidəki ekosistemin dəyişdirilməsi
- ☐ ovçuluq təsərrüfatının inkişafı
- ☐ antropogen landşaft yaratmaq
- ☒ ərazidəki zənginlikləri qoruyub, ilkin təbii halında saxlamaq
- ☐ təsərrüfat işlərinin aparılması

275 Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növlərinə daxil deyil?

- ☐ Biosfer qoruqları
- ☐ Dövlət Təbiət yasaqlıqları
- ☐ Dövlət Təbiət qoruqları
- ☒ hamısı daxildir
- ☐ Milli parklar

276 Xüsusi qorunan ərazilərin məqsədlərinə aşağıdakılardan hansı daxildir?

- ☐ ətraf mühitin monitorinqi
- ☐ elmi-tədqiqat
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☒ hamısı doğrudur
- ☐ təlim-tərbiyə

277 Xüsusi qorunan ərazilər hansı əhəmiyyətə malik təbiət komplekslərindən ibarətdir?

- ☐ estetik, sağlamlıq, iqtisadi
- ☐ elmi, estetik, texnoloji
- ☐ elmi-texniki
- ☐ ekoloji, mənəvi, fizioloji
- ☒ ekoloji, elmi, estetik, mədəni

278 Xüsusi qorunan ərazilər aşağıda göstərilən məqsədlərdən hansı üçün istifadə olunur?

- ☐ yaşıllaşdırma
- ☐ kənd təsərrüfatı
- ☒ təlim-tərbiyə, mühafizə
- ☐ təbii sərvətlərdən istifadə
- ☐ sənaye sahələrinin inkişafı

279 Qobu və yargan yamaclarında inkişaf edən çöl kompleksləri hansı landşaft vahidinə aid edilir ?

- ☐ mezorelyef
- ☒ mərz
- ☐ fasiya
- ☐ mikrelyef
- ☐ tək

280 Qoruqların vəzifələrinə daxil deyil:

- ☒ tərkibinə daxil olan komponentlərin qismən öyrənilməsi
- ☐ təbiət salnaməsinin işlənilib hazırlanması
- ☐ xüsusi qorunan ərazilərin sahələrinin hərtərəfli öyrənilməsi
- ☐ ərazisindəki zənginliklərin qorunub ilkin təbiət halında saxlanılması
- ☐ hazırlanan təbiət salnaməsinin dövrü olaraq işlənilib təzələnməsi

281 Landşaftşünaslıq elminin differensiasiyası ilə əlaqədar olaraq inkişafı hansı dövr hesab edilir?

- ☐ XVIII əsr
- ☐ XX əsrin əvvəli
- ☒ XIX əsrin II yarısı

- ☐ XVIII əsrin sonu
- ☐ XIX əsrin əvvəli

282 İlk landşaft xəritəsini yaradan alimlər:

- ☐ A.İsaçenko, Q.Visoskiy
- ☐ S.Kalensnik, L.Ramnski
- ☐ V.Dokuçayev, L.S.Berq
- ☐ P.Semyonov, A.Humbolt
- ☒ B.Plomov, R.Abolin

283 Antropogen təsirlərin coğrafi təbəqəyə aid olmayan hissələri hansılardır?

- ☐ Marian çökəkliyinin tədqiqi
- ☐ neft quyularının qazılması
- ☐ okean dibi relyefinin tədqiqi
- ☒ kosmosa uçuş
- ☐ təyyarə uçuşları

284 Təbii landşaft elementlərinin qorunması məqsədi ilə yaradılmış Azərbaycanın Qırmızı kitabı neçənci ildə çap olunmuşdur?

- ☒ 1989-cı ildə
- ☐ 1955-ci ildə
- ☐ 1942-ci ildə
- ☐ 1927-ci ildə
- ☐ 1970-ci ildə

285 L.S.Berq landşaftları hansı hissələrə bölürdü?

- ☐ introzonal və üfüqi
- ☒ təbii və mədəni
- ☐ sadə və mürəkkəb
- ☐ təkrarlanan və ritmik
- ☐ zonal və azonal

286 Yer kürəsinin müxtəlif hissələrinin təbii şəraiti barədə materialların toplanması nə vaxta təsadüf edir?

- ☐ XVIII əsr
- ☒ XV əsr
- ☐ XVII əsr
- ☐ XX əsr
- ☐ XV əsr

287 Landşaft haqqında təlimin yaradıcıları kimlər olmuşdur?

- ☐ Ç.Adams, İ.P.Gerasimov, T.Miller və b.
- ☐ E.Zyüs, E.Hekkel, F.İ.Rupxert və b.
- ☒ V.V.Dokuçayev, Q.N.Visotskiy, L.S.Berq və b.
- ☐ S.P.Krasennikov, İ.B.Lamark, N.A.Severov və b.
- ☐ C.Xarper, M.Biqon, C.M.Anderson və b.

288 Landşaft sözü hansı xarici dildən tərcümədə ölkə və torpaq haqqında elm deməkdir?

- ☐ latın
- ☒ alman
- ☐ ingilis
- ☐ rus
- ☐ fransız

289 Landşaftşünaslıq xüsusi elm kimi nə vaxt yaranmışdır?

- ☐ XVII əsrdə
- ☒ XIX əsrin sonunda
- ☐ XV əsrdə
- ☐ XVIII əsrdə
- ☐ XX əsrin əvvəlində

290 Təbii landşaft tipi olan fasiyanın mərzdən fərqi nədədir?

- ☐ hər ikisi biofil elementlərə aiddir
- ☐ fasiya təbii ərazi komplekslərin, mərz isə təbii komponentlərə aiddir
- ☒ fasiya daha kiçik landşaft tipi olub, mərzin tərkibinə daxildir
- ☐ mərz daha kiçik landşaft tipi olub, yalnız azonal strukturlarda özünü biruzə verir
- ☐ mərz yalnız dağlıq landşaftlarda, fasiya isə yalnız düzənlik landşaftlarında formalaşır

291 Materiklərin birinci torpaq xəritəsi kim tərəfindən hazırlanmışdır?

- ☐ V.Q.Kozanov
- ☐ İ.P.Gerasimov
- ☐ L.İ.Praslov
- ☒ V.V.Dokuçayev
- ☐ Ç.E.Kelloq

292 Hər hansı ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsi olub, eyni ekoloji rejimlə səciyyələnən kompleks hansıdır?

- ☒ fasiya
- ☐ coğrafi mühit
- ☐ mərz
- ☐ geosistem
- ☐ coğrafi sfera

293 Xüsusi qorunan landşaftlar aşağıdakı məqsədlər üçün istifadə edilmir:

- ☐ sağlamlaşdırma
- ☐ elmi tədqiqat
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☒ kənd təsərrüfatının inkişafı
- ☐ ətraf mühitin monitorinqi

294 Xüsusi qorunan ərazilərin növlərindən deyil:

- ☐ Təbiət abidələri
- ☐ təbiət parkları
- ☐ Milli Parklar
- ☒ süni meşələr
- ☐ Zooloji parklar

295 Xüsusi qorunan ərazilərin yaradılmasının məqsədlərinə daxildir:

- ☐ bitgi örtüyünün, qismən də heyvanat aləminin öyrənilməsi
- ☐ flora və ya bitgi örtüyünün öyrənilməsi
- ☒ yerləşdiyi landşaft zonaları və qoruğu əhatə edən ərazisinin vəziyyəti
- ☐ heyvanat aləminin, qismən də bitgi örtüyünün öyrənilməsi
- ☐ fauna və ya heyvanat aləminin öyrənilməsi

296 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin əhatə dairəsinə daxildir?

- ☒ zooloji, botaniki, hidroloji, geoloji, meşə, landşaft və torpaq obyektləri
- ☐ yaşıllıq zonaları
- ☐ təsərrüfat obyektləri
- ☐ su hövzələri
- ☐ nəslə kəsilməmiş bitgi və heyvan növlərinin yayıldığı yerlər

297 Respublikamızda xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən hansının sayı digərlərinə nisbətən azdır?

- ☐ qoruqlar
- ☒ ovçuluq təsərrüfatları
- ☐ yasaqlıqlar
- ☐ Milli parklar
- ☐ doğru cavab yoxdur

298 Azərbaycanda necə qoruq, necə yasaqlıq var?

- ☐ 8 qoruq, 13 yasaqlıq

- ☐ qoruq yoxdur, 20 yasaqlıq
- ☐ 20 qoruq, 10 yasaqlıq
- ☐ 10 qoruq, 15 yasaqlıq
- ☒ 11 qoruq, 24 yasaqlıq

299 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox görünür ?

- ☐ torpaq ehtiyatları
- ☐ su hövzələri
- ☐ atmosfer havası
- ☐ heç nə qorunmur
- ☒ bitki və heyvanat aləmi

300 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır ?

- ☐ Kükürlü mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- ☐ inşaat materialları kombinatı
- ☒ «Şirvanneft» neft-qazçıxarma idarəsi
- ☐ qara və əlvan metallurgiya
- ☐ mineral gübrələr istehsalı

301 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- ☒ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- ☐ helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
- ☐ karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- ☐ hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- ☐ maqnezium, hidrogen-subfid, karbon qazı

302 Akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- ☐ defilyasiya, abraziya və aşınma
- ☐ yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
- ☐ sürüşmə sel və daşqınlar
- ☐ müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması
- ☒ denudasiya, yuyulma və eroziya

303 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaqdan keçirilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- ☐ fenoloji analogiya metodu
- ☐ texniki metod
- ☐ coğrafi indikasiya metodu
- ☒ landşaft-ekoloji metod
- ☐ bioloji- texnogen metod

304 Abşeron yarımadasında ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Qala, Sabunçu
- ☐ Binəqədi, Bibiheybət
- ☐ Suraxanı, Bilgəh
- ☐ Ramana, Balaxanı
- ☒ Nardaran, Mərdəkan

305 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- ☐ kimyəvi
- ☐ bioloji
- ☐ aqrotexniki
- ☒ texniki
- ☐ meliorativ

306 Ümumiyyətlə respublika ərazisində nə qədər ərazi neft məhsulları ilə çirklənmişdir?

- ☐ 52,3 min ha

- ☐ 35 min ha
- ☐ 17 min ha
- ☒ 28,8 min.ha
- ☐ 45,5 min ha

307 Hal-hazırda neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqlarında rekultivasiya aparılmış ərazilər hansılardır?

- ☒ Bülbülə, Ramana, Qaradağ
- ☐ Siyəzən, Şabran, Xızı
- ☐ Mərdəkan, Zirə, Pirəküskül
- ☐ Naftalan, Zəyəm, Mehmana
- ☐ İmişli, Muradxanlı, Carlı

308 Abşeron torpaqların çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı tullantılar iştirak edir?

- ☐ məişət və bərk tullantılar vasitəsi ilə
- ☒ metallurgiya, elektrotexnika və başqa sənaye tullantıları
- ☐ kimyəvi və mineral gübrələrin vasitəsi ilə
- ☐ fermer (heyvandarlıq) təsərrüfatının tullantıları
- ☐ kənd təsərrüfatı məhsullarının tullantıları

309 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- ☐ dənli bitkilər əkinməlidir
- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir
- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- ☐ tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır

310 Çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılan zaman ilk görülən tədbirlər hansılardır?

- ☐ neftlə çirklənmiş sahələrə başqa ərazilərdən gətirilmiş torpağın tökülməsi
- ☒ ərazinin metal qurğu və tullantılardan təmizlənməsi
- ☐ torpağın üst qatının təzyiqli su vasitəsi ilə yuyulması
- ☐ əraziyə kimyəvi və mineral gübrələrin verilməsi
- ☐ əraziyə ağac və kol bitkilərinin əkilməsi

311 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

- ☐ meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- ☒ yeni yaranmış formalar və akkumlyativ formalar
- ☐ metal qırıntıları və aşınm materialları
- ☐ denidasyon formalar və karyer çuxurları
- ☐ qədim süxur qatları və torpaq təəcikləri

312 Dağ-mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- ☐ karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar
- ☐ əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- ☐ süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar
- ☒ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar planlaşma işləri
- ☐ sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi

313 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir?

- ☐ aqrotexniki
- ☐ irriqasiya
- ☐ kimyəvi və bioloji
- ☐ meliorativ və texniki
- ☒ texniki və bioloji

314 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində keçdiyi rayonların iqlim-ekoloji xüsusiyyətləri, o cümlədən landşaftları necə dəyişir?

- ☐ əsasən dağətəyi və meşə-çəmən landşaftlarıdır
- ☒ əsasən əhatə etdiyi ərazinin 90 %-i quru-çöl və yarımsəhra landşaftlarıdır
- ☐ başlanğıc məntəqədə quru-çöl, son məntəqədə isə rütubətli meşə-çəmən landşaft tipi

- ☐ boru kəmərinin keçdiyi bütün ərazilər dağ-meşə və dağ-çəmən landşaftlarıdır
- ☐ başlanğıc məntəqədə yarımşəhra, son məntəqədə isə meşə-çöl landşaftları yayılıb

315 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

- ☐ Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- ☐ Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- ☐ Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- ☒ Palçıq vulkanlarının ətkələrində-Keyrəki və Zigilpiri
- ☐ Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində

316 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi əsas böyük təbii ərazi elementləri hansılardır?

- ☐ Ələt tirəsi, Kür-Araz ovalığı, Asınohur-Ceyrançöl alçaqdağlığı
- ☐ Qobustan alçaqdağlığı, Şirvan düzü, Qanıx-Əyriçay vadisi
- ☒ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Gəncə-Qazax maili düzənliyi
- ☐ Abşeron yarımadası, Şirvan düzü, Qarasu çökəkliyi
- ☐ Xəzərsahili düzənlik, Muğan düzü, Qarabağ maili düzənliyi

317 Azərbaycan Respublikasında yeganə iqtisadi rayon hansıdır ki, burada yerüstü içməli su mənbəyi yoxdur?

- ☒ Abşeron rayonu
- ☐ Quba-Xaçmaz
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☐ Aran rayonu
- ☐ Gəncə-Qazax

318 Neftlə çirklənmiş dəniz sularının transformasiyasını araşdırarkən, neft məhsullarının dəniz suyuna qarışması necə izah olunur?

- ☐ neftin su ilə qarışma sürəti yüksək olduğundan, çirkli maddələr dəniz suyunda tez həll olur
- ☐ küləyin sürətindən və istiqamətindən asılı olaraq, çirkləndirici maddələr dəniz suyundan buxarlanır
- ☒ neft məhsulu dənizin səthinə düşən kimi emulsiya prosesi nəticəsində dərin qatlara nüfuz edə bilər
- ☐ neftli məhsullar yalnız suyun səthində yığılıb qalır, buxarlanmanın qarşısını alır
- ☐ əsas fenollardan ibarət çirkləndirici maddələr yalnız dəniz sularının dərin qatlarına çökür

319 Nəqliyyat sahələrinin inkişaf etdirilməsi zamanı təbii landşaftlara nə kimi zərərli təsirlər göstərilir? 1. Avtomobil yolları altında qalan məhsuldar torpaqlar 2. Dəmiryolu stansiyaları yaxınlığında antropogen mənşəli tullantılar 3. Landşaftların səhrələşməsi prosesləri güclənir 4. Avtomobil yolları kənarlarında ağacların quruması 5. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil landşaftlarının çirklənməsi 6. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil meşələrinin növ dəyişməsi

- ☐ 1, 3, 5
- ☐ 2, 4, 6
- ☒ 1, 2, 4
- ☐ 1, 2, 4
- ☐ 3, 5, 6

320 Su səthini əhatə edən neft çirkləndiriciləri dənizin flora və faunasına nə kimi zərərli təsir göstərir? 1. günəş şüalarını daha çox keçirir, suyun temperaturunu artırır 2. Dənizdə atmosfer arasında enerji, istilik, rütubət və qar mübadiləsini pozur 3. Neft ləkələri günəş şüasını buraxmur, oksigen mübadiləsinin qarşısını alır 4. Suyun tərkibindəki qaz mübadiləsini gücləndirir, bioloji məhsuldarlığı artırır. 5. dəniz quşlarının yemi azalır, balıqların sayı daha da çoxalır

- ☐ 2,4
- ☒ 2,3
- ☐ 4,5
- ☐ 1,5
- ☐ 1,3

321 Yer in coğrafi təbəqəsinin inkişafında hansı enerji mənbələri iştirak edir?

- ☐ nüvə enerjisi
- ☐ qabarma və çəkilmə
- ☐ Günəşin şüa enerjisi
- ☐ radioaktiv elementlərinin enerjisi
- ☒ daxili və xarici enerji

322 Hansı coğrafi sfera bütünlüklə coğrafi təbəqəyə daxil olur?

- ☒ hidrosfer
- ☐ ekzosfer
- ☐ mezosfer
- ☐ litosfer
- ☐ atmosfer

323 Hansı fikir düzdür?

- ☐ coğrafi təbəqənin qalınlığı bir neçə metrdir
- ☒ landşaf sferasının qalınlığı bir neçə 100 m-lə ölçülür
- ☐ landşaf sferası təbəqələrin bütün hissələrini əhatə edir
- ☐ heç biri düzgün deyil
- ☐ coğrafi təbəqə ilə landşaf sferası terminləri eyni məna verir

324 Ekosistem terminini ilk dəfə elmə gətirən alim kimdir?

- ☐ V.Dokuçayev
- ☐ İ.Gerasimov
- ☐ Ç.Darvin
- ☒ A.Tensli
- ☐ C.Xarper

325 Coğrafi təbəqənin qalınlığı litosferdə nə qədər götürülür.?

- ☐ 17-18 km
- ☒ 4-5 km
- ☐ 20-25 km
- ☐ 30-32 km
- ☐ 10-12 km

326 Canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsiri zamanı yaranan sistemlər hansılardır?

- ☒ sadə coğrafi sistemlər
- ☐ akval sistemlər
- ☐ geosistemlər
- ☐ mürəkkəb sistemlər
- ☐ struktur sistemlər

327 Coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddi atmosferin hansı təbəqəsindən götürülür?

- ☒ tropopauzadan
- ☐ mezosferdən
- ☐ stratosferdən
- ☐ termosferdən
- ☐ trosferin aşağı hissəsində

328 Coğrafi təbəqənin qalınlığı hidrosferdə nə qədər götürülür?

- ☐ 4 – 5 km
- ☐ 20 km
- ☒ 11 km
- ☐ 30 – 35 km
- ☐ 12 – 14 km

329 Coğrafi təbəqənin dörd sferadan təşkil olunduğunu göstərən ilk alim kim olmuşdur?

- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☒ P.İ.Brounov
- ☐ A.A.Qriqoryev
- ☐ R.İ.Abolin
- ☐ İ.M.Zabelin

330 Qanıx-əyriçay vadisinin aran meşələri yerində əsasən hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri becərilir?

- ☐ pambıq, üzüm, taxıl, meyvə

- ☐ çay, kartof, kətan, pambıq
- ☐ tərəvəz-bostan, taxıl, üzüm və meyvə
- ☐ üzüm, taxıl, şabalıd və meyvə
- ☒ qoz, fındıq, taxıl, tütün, çay və qazangülü

331 Azərbaycanda step landşaftların yayıldığı əsas sahələr haradadır?

- ☒ Kiçik Qafqazın maili düzənliklərində, Yuxarı Mıldə
- ☐ Bəsitçayın sahilboyu hissələrində, Həkəri düzündə
- ☐ Lənkəran ovalığı, Talış dağları ətəklərində
- ☐ Böyük Qafqazın şimal-şərqində və Səba düzündə
- ☐ Arazboyu düzənliklərdə, Zəngəzurun alçaq dağlığında

332 Böyük Qafqazın Şimal-şərq yamacında alçaqdağ meşə landşaftlarının antropogen modifikasiyaları ilə, cənub-şərqdə olan antropogen landşaftlar arasındakı fərq nədir?

- ☐ şimal-şərqdə çəltik, bağ, seliteb, cənub-şərqdə bağ, meşə-bağ, seliteb landşaftlar üstünlük təşkil edir.
- ☒ şimal-şərqdə meşə-bağ, bağ, bağ-zəmi, meşə-seliteb, cənub-şərqdə isə yalnız taxıl zəmiləri və seyrək seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir
- ☐ şimal-şərqdə tərəvəz-bostan, meşə-bağ, cənub-şərqdə taxıl zəmiləri və meşə-seliteb landşaftlar üstündür
- ☐ şimal-şərqdə çayçılıq, seliteb,bağ, cənub-şərqdə subtropik meyvəçilik və taxıl zəmiləri üstünlük təşkil edir.
- ☐ şimal-şərqdə taxıl zəmiləri,meşə-bağ, tütün, cənub-şərqdə çəltik,tərəvəz-bostan və meşə-seliteb komplekslər üstündür

333 Azərbaycanın orta dağ-meşə landşaftı zonasının yayıldığı hündürlüyün və ərazi xüsusiyyətlərinin xarakteristikasını müəyyənləşdir?

- ☐ 600-700 metrə - 1000-1600 metr arasında, quru dağ-çölləri ilə əhatələnmişdir
- ☐ 300-500- metrə - 1000-1200 metr arasında alüvial-prolüvial yüksək ərazilərdən təşkil olunmuşdur
- ☐ 800-1000 metrə - 1200-1400 metr arasında nival buzlaq sahəsi ilə sərhəddir
- ☐ 1200-1400 metrə 1700-2000 metr arasında , səthi kəskin parçalanmış qayalı-daşlı yamaclardan ibarətdir.
- ☒ 1000-1200 metrə 1600-1800 arasında, dərin və sıx yerləşən çay dərələri ilə intensiv parçalanmışdır

334 İqtisadi səhətdən səmərəli olan və daha keyfiyyətli benzin almaq üçün, tərkibində hansı element yüksək faizli olmalıdır?

- ☐ ammonium
- ☐ benzpiren
- ☐ etil mayesi
- ☐ matil spirti
- ☒ oktan ədədli

335 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- ☐ Qızılağac
- ☐ Hirkan
- ☒ Zaqatala
- ☐ Pirqulu
- ☐ Göygöl

336 Abşeron y/a-da ən çox radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Suraxanı, Bilgəh
- ☒ Binəqədi, Bibiheybət
- ☐ Nardaran, Mərdəkan
- ☐ Ramana, Balaxanı
- ☐ Qala, Sabunçu

337 Samur-Dəvəçi, Qanıx-əyriçay və Qarayazı düzündə hansı intrazonal landşaftlar yayılmışdır ?

- ☒ Aran meşələri
- ☐ tuqay meşələri
- ☐ Sultanbud meşələri
- ☐ Eldar şamı meşələri
- ☐ Çinar meşələri

338 Azərbaycan ərazisində antiklinal sahələrdə əyilmənin baş verməsi hansı antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirinin təzahürüdür?

- ☐ meşə ərazilərinin qırılması
- ☐ əkin sahələrinin şorlaşması
- ☐ sənaye tullantılarının miqdarı
- ☒ neft yataqlarının intensiv istismarı
- ☐ SES-in tikilməsi və istifadəsi

339 Alçaq dağlıq süxurların aşınması, aparılması, relyefin parçalanması, Kür-Araz ovalığında isə materialların toplanması hansı proseslərin nəticəsidir?

- ☐ yüksək dağlıqda sürüşmələrin olması
- ☐ vulkanik mənşəli süxurların üstünlüyü
- ☐ cavan yaşlı süxurların yuyulması
- ☐ az qalınlığa malik strukturların sürüşməsi
- ☒ yeni tektonik hərəkətlərin fəallığı

340 Tektonik qalxma rayonlarına hansı tip mərzlər aiddir?

- ☐ yarıqan şəbəkəsinin, qobu ilə əvəz olunduğu sahələr
- ☐ hidromorf landşaftların mövcud olduğu çay dərələri
- ☐ şoran bitkilərlə örtülmüş yaşlı düzənliklərin yarımsəhraları
- ☐ quraqlığın üstünlük təşkil etdiyi çöllər və dağətəyi qırilmalar
- ☒ Çöl və meşə bitkiləri ilə örtülmüş yüksək yayla və çay dərələri

341 Abşeron yarımadasında mövcud olan neft yataqlarının intensiv istismarı zamanı hansı fəsadlar antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirini aydın göstərir?

- ☐ differensial qalxmanın üstünlüyü
- ☐ çökmə ərazilərdə akkumlyativ proseslərin güclənməsi
- ☐ sinklinal sahələrdə qalxmanın baş verməsi
- ☐ yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- ☒ antiklinal sahələrdə əyilmənin intensivliyi

342 Suvarılan landşaftlar necə adlandırılır ?

- ☐ irriqasiya
- ☐ mədəni
- ☐ meliorativ
- ☒ intrazonal
- ☐ təbii

343 Azərbaycan ərazisinin 60 %-nin meşə ilə örtülü olması hansı dövrə təsadüf edir ?

- ☐ antropogen dövrünə
- ☐ daş dövrünə
- ☐ mezolit dövrünə
- ☒ neolit dövrünə
- ☐ paleolit dövrünə

344 Kürboyu, Yalama və Lənkəran düzənliyindəki meşələr hansı tip landşaftlardır?

- ☐ mərz
- ☐ azonal
- ☒ intrazonal
- ☐ fasiya
- ☐ zonal

345 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- ☐ Dağlıq Şirvan
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☐ Naxçıvan
- ☒ Abşeron

346 Azərbaycanda dağ-mədən sənayesinin inkişafı ilə əlaqədar daha çox ekoloji gərginliyə məruz qalmışdır:

- ☐ Şahbuz rayonu;

- ☐ İsmayılı rayonu;
- ☐ Gədəbəy rayonu;
- ☒ Daşkəsən rayonu
- ☐ Füzuli rayonu;

347 Dağ-mədən sənayesinin tullantılarından daha çox çirklənmiş çay:

- ☐ Filizçaydır
- ☐ Tərtərçaydır
- ☐ Gəncəçaydır
- ☐ Köndələnçaydır
- ☒ Qoşqarçaydır

348 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- ☐ kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- ☒ kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- ☐ kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdıranlar
- ☐ kolloidlərlə reaksiyaya girənlər
- ☐ kimyəvi reaksiyaları donduranlar

349 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- ☒ otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- ☐ onurğasız canlılar, molyuskalar
- ☐ bakteriyalar, qurdlar
- ☐ vəhşi heyvanlar
- ☐ ali bitkilər

350 Qrunt suları üzə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- ☐ rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- ☐ rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır
- ☒ izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır
- ☐ rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- ☐ rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır

351 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Ceyrançöl-Acinohur
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Qarabağ düzü

352 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- ☐ Sumqayıt
- ☐ Gəncə
- ☒ Bakı
- ☐ Mingəçevir
- ☐ Şirvan

353 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir

354 Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
- ☐ makroelementlər və Sumqayıt

☐ mikroelementlər və Bakı

355 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
☐ ağıt metalları və Gəncə
☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
☐ makroelementlər və Sumqayıt
☐ mikroelementlər və Bakı

356 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- ☐ su enerjisi
☐ doğru cavab yoxdur
☐ qabarma-çəkilmə enerjisi
☒ külək və günəş enerjisi
☐ geotermal enerji

357 Azərbaycan neftinin ekoloji baxımdan dünyada məşhurlaşdırən əsas əlamətlər?

- ☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
☐ respublikanın hər yerində olması
☐ tərkibində parafinin çox olması
☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
☒ tərkibində qatışıqların az olması

358 Daşkəsən filizsaflaşdırma kombinatı mənfi təsir göstərir?

- ☐ meşə ehtiyatlarına
☒ torpaq ehtiyatlarına
☐ hava hövzəsinə
☐ doğru cavab yoxdur
☐ dağ göllərinə

359 Azərbaycanda ən iri qara metallurgiya müəssisələri və onların tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan təbii komponent?

- ☐ Bakı təkrar qarametal zavodu, su hövzələri
☐ Sumqayıt boru yayma zavodu. Bitki örtüyü
☐ Daşkəsən saflaşdırma kombinatı, hava hövzəsi
☐ doğru cavab yoxdur
☒ Sumqayıt boru yayma zavodu, hava və su hövzəsi

360 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- ☐ istehsal həcmi azaltmaq
☒ tullantısız və az tullatılı texnoloqiyalara keçmək
☐ zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək
☐ doğru cavab yoxdur
☐ ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq

361 Əlvan metallurgiya müəssisələri içərisində ətraf mühitə daha çox tullantı atır?

- ☐ Bakı əlvan metalların emalı və təkrar emalı zavodu
☒ Gəncə gil-torpaq kombinatı
☐ Sumqayıt alüminium zavodu
☐ Doğru cavab yoxdur
☐ Gəncə əlvan metalların emalı zavodu

362 Azərbaycanda əlvan metallurgiya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan komponentlər?

- ☒ torpaq və hava
☐ göllər və digər süluturlar
☐ bitki və heyvanat aləmi
☐ doğru cavab yoxdur
☐ atmosfer və heyvanat aləmi

363 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ heyvanat aləmi
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ bitki
- ☐ torpaq

364 Abşeronda atmosfer havasının çirklənməsinin əsas mənbələri?

- ☐ yeyinti və yüngül sənaye
- ☐ dəmir yol nəqliyyatı, cihazqayırma
- ☐ maşınqayırma və boru kəmərlər nəqliyyatı
- ☐ yeyinti sənayesi və neft hasilatı.
- ☒ neft-kimya və avtomobil nəqliyyatı

365 Dağ-mədən sənayesinin Abşeronda yaratdığı ekoloji problemdir:

- ☒ torpaqların deqredasiyası ;
- ☐ təbii göllərin çirklənməsi;
- ☐ meşələrin məhvi;
- ☐ doğru cavab yoxdur .
- ☐ əkin sahələrin azalması;

366 Dağ-mədən sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji təsir göstərdiyi inzibati rayonlardandır :

- ☐ Şəki, Qəbələ və Qax;
- ☒ Gədəbəy, Kəlbəcər və Laçın;
- ☐ Füzuli, Qubadlı və Şuşa ;
- ☐ Şamaxı, Qusar və Xaçmaz
- ☐ Oğuz, Culfa və Quba;

367 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- ☐ qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- ☐ duzlar və polimer maddələr
- ☐ metallar və qeyri-üzvi maddələr
- ☐ duzlar və üzvi maddələr
- ☒ mineral elementlər və üzvi maddələr

368 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar əsindəki fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- ☐ fəza qəfəsini
- ☐ istilik keçirməsini
- ☐ müqavimətini
- ☒ strukturunu
- ☐ məhsuldarlığını

369 Su torpaqda neçə fazada olur?

- ☒ cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- ☐ makroskopik, cazibə, axıcı
- ☐ dəfətmə, axıcı, makroskopik
- ☐ dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- ☐ axıcı, kapilyar, makroskopik

370 Naxçıvan ərazisində bitki və heyvanat aləminin nisbətən kasıb olmasının səbəbi?

- ☐ iqlimin mülayim-kontinental olması
- ☐ relyefin mürəkkəbliyi
- ☒ iqlimin kəskin-kontinental olması
- ☐ denudasiya prosesləri
- ☐ su ehtiyatlarının zənginliyi

371 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat

- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

372 Xəzərin rekreasiya əhəmiyyətli sahil əraziləri ?

- ☐ Cənub-Şərqi Şirvan, Salyan düzü
- ☐ Giləzi-Zarat, Lənkəran sahilləri
- ☐ Kürün mənsəbi, Abşeron cənub sahilləri
- ☒ Abşeronun şimal sahili, Yalama-Nabran
- ☐ Qobustan, Abşeron arxipelaqı

373 Abşeronda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir?

- ☐ geotermal elektrik stansiyası
- ☒ külək elektrik stansiyası
- ☐ su elektrik stansiyası
- ☐ mazutla işləyən İES
- ☐ qabarma elektrik stansiyası

374 Azərbaycanda əlverişli turizm və rekreasiya şəraitinə malik olan ərazilər?

- ☐ Aran, Kəlbəcər-Laçın, Naxçıvan
- ☐ Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron
- ☒ Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron
- ☐ Yuxarı Qarabağ, Aran, Lənkəran
- ☐ Naxçıvan, Dağlıq Şirvan, Aran

375 Respublikamızda köçəri quşların mühafizəsi üçün yaradılmış qoruqlar?

- ☐ Şirvan və Göygöl
- ☐ Ordubad və Zaqatala
- ☐ Hirkan və Altıağac
- ☐ Bəsitçay və Qaragöl
- ☒ Qızılağac və Abşeron

376 Abşeron regionunda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji baxımdan ziyanlıdır?

- ☐ külək ES
- ☒ AES
- ☐ günəş ES
- ☐ qazla işləyən İEM
- ☐ qazla işləyən İES

377 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- ☐ Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- ☐ Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- ☐ Abşeron və Bakı şəhəri
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ Abşeron və Sumqayıt şəhəri

378 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

379 Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün görülməsi vacib olan tədbirlər?
1.Müəssisələrdə təmizləyici qurğuların qoyulması 2. Tullantısız texnologiyaların tətbiq edilməsi 3. Şəhər ətrafında su anbarlarının yaradılması 4.Sənaye tullantılarının şəhər ətrafında basdırılması 5. Kimya sənayesi müəssisələrinin sayının artması

- ☐ 4,5
- ☐ 2,4
- ☐ 1,4
- ☒ 1,2

380 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

381 Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- ☐ bitki örtüyünün məhvi
- ☐ atmosferin çirklənməsi
- ☒ atmosferin çirklənməsi
- ☐ torpağın çirklənməsi
- ☐ doğru cavab yoxdu

382 Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları aşağıdakılardır? 1.Karbon qazı 4.Ağır metallar 2.Kükürd qazı 5.Azot və xlor qazı 3.Mikroelementlər 6. Karbohidrogenlər

- ☐ 1,3,5
- ☐ 3,5,6
- ☐ 2,4,6
- ☐ 2,5,6
- ☒ 1,2,6

383 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- ☐ istehsal həcmi azaltmaq
- ☒ tullantısız və az tullatılı texnoloqiyalara keçmək
- ☐ zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək
- ☐ Doğru cavab yoxdur
- ☐ ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq

384 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- ☒ mineral və üzvi hissələrdən
- ☐ daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- ☐ suxurlardan və pəlcıq hissələrdən
- ☐ çürüntü və daş kömür hissələrdən
- ☐ əhəng və qum hissələrdən

385 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- ☐ torpağı şoranlaşdırır
- ☐ torpağı susuzlaşdırır
- ☒ torpağı zənginləşdirir
- ☐ torpağı münbitləşdirir
- ☐ torpağı duzlandırır

386 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- ☐ okean sularının
- ☒ qrun sularının
- ☐ yerüstü suların
- ☐ okean sularının
- ☐ çay sularının

387 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- ☐ relyef amili
- ☐ zaman amili
- ☒ iqlim amili

- ☐ bitki amili
- ☐ suxur amili

388 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- ☐ kömürlə işləyəndə
- ☐ neftlə işləyəndə
- ☐ qazla işləyəndə
- ☐ kömürlə işləyəndə
- ☒ mazutla işləyəndə

389 Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☒ bərk, maye, qaz
- ☐ plazma, ion, qaz
- ☐ maye, axıcı, plazma
- ☐ qaz, su, buxar

390 Torpağın fazalarının nisbəti onun hansı xassələrini müəyyən edir?

- ☐ kimyəvi xassələrini
- ☒ fiziki xassələrini
- ☐ mexaniki xassələrini
- ☐ elektrik xassələrini
- ☐ termik xassələrini

391 Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır

- ☐ cazibə suyu
- ☐ axar su
- ☒ kapilyar su
- ☐ çirkli su
- ☐ durğun su

392 Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?

- ☐ torpaq bərpa etmə amili deyilir
- ☒ torpaqəmələgəlmə amili deyilir
- ☐ torpaqyığma amili deyilir
- ☐ torpaqdağıtma amili deyilir
- ☐ torpaqyaratma amili deyilir

393 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- ☐ kimyəvi və optik xassələrini
- ☐ Elektrik və maqnit xassələrini
- ☒ fiziki və mexaniki xassələrini
- ☐ Elektromaqnit və optik xassələrini
- ☐ Radioaktiv və maqnit xassələrini

394 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- ☐ optik xassələrini
- ☐ elektromaqnit xassələri
- ☒ kimyəvi xassələrini
- ☐ fiziki xassələri
- ☐ maqnit xassələri

395 Landşaft daxili differensiasiyasının mühüm amillərindən olan ekspozisiya amili hansı iqlim xüsusiyyətlərinin formalaşmasına təsir göstərir?

- ☒ istilik və rütubət balans, şimal və cənub yamaclarda fərqli olur
- ☐ biotik komponentlərin tərkibində baş verən dəyişiklər
- ☐ yağıntıların orta illik miqdarı yamacların baxarlığından asılı olaraq dəyişir
- ☐ müxtəlif səmtli yamacların nisbi yüksəklik amplitudu 500- 1000 metr arasında dəyişir
- ☐ qaz və buzlaq örtüklərin qalınlığından asılı olaraq biokütlənin miqdarı dəyişir

396 İntrazonal landşaftlar hansılardır?

- ☐ Talış dağları, Lənkəran ovalığı
- ☐ Şollar düzü, Naxçıvanın orta dağları
- ☐ Qobustan çölləri, Qarabağ düzü
- ☐ Suayırıcı silsilə, Pirqulu meşələri.
- ☒ Kürboyu meşələr, Yalama meşələri

397 Azonal landşaftların müşahidə olunduğu ərazi hansıdır?

- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Dərələyəz
- ☒ Talış dağları
- ☐ Bazardüzü
- ☐ Şahdağ

398 Hava kütlələrinin dörd əsas tipləri hansıdır? 1. subtropik 4. subnival 7. ekvatorial 2. tropik 5. arktik 8. subantarktik 3.nival 6. milayim 9. subekvatorial

- ☐ 1,2,5,8
- ☒ 2,5,6,7
- ☐ 2,4,6,8
- ☐ 5,6,8,9
- ☐ 3,4,6,9

399 Naxçıvan dağlıq sahəsində landşaft qurşaqlarının yüksəklik və üfqi strukturu Böyük və Kiçik Qafqaz dağlarından hansı xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir?

- ☐ dağ-çəmən kompleksləri əvəzinə dağ kserofit komplekslər yerləşir
- ☐ yarımsəhra komplekslərindən sonra, birbaşa dağ-çəmən kompleksləri formalaşır
- ☒ burada dağ-meşə və dağ-çəmən qurşaqları zonallıq üzrə düzgün yerləşməmişdir
- ☐ burada yerləşən müxtəlif xassəli süxurlar vaxtaşırı yuyulmaya və eroziyaya məruz qalır
- ☐ dağətəyi zonaya yüksək dağlıqdan fərqli olaraq daha çox yağıntı düşür

400 Zəngəzur-Dərələyəz silsiləsində qurşaq əmələ gətirməyən təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☒ dağ-meşə
- ☐ alp çəmənlikləri
- ☐ yarımsəhra
- ☐ dağətəyi düzənlik
- ☐ bozqır çəmənliklər

401 B. Polinov və R.Abolinin ilk dəfə tərtib etdikləri xəritə hansıdır ?

- ☐ fiziki
- ☐ geomorfoloji
- ☐ kartoqrafik
- ☒ landşaft
- ☐ torpaq

402 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində dağətəyindən yüksəkdağlığa qədər landşaft komplekslərinin düzgün ardıcılığını seçin? 1. dağ-meşə 5.quruçöl 2.nival-buzlaq 6.səhralıqlar 3.dağ-çəmən 7.şoranlıqlar 4.yarımsəhra 8.alp çəmənlikləri

- ☐ 2, 4, 6, 8, 5
- ☐ 1, 6, 7, 8, 3
- ☐ 3, 4, 5, 7, 2
- ☒ 4, 5, 1, 3, 2
- ☐ 1, 3, 4, 7, 2

403 İqlimlə ayrılmaz surətdə bağlı olan landşaft zonallığı hansıdır ?

- ☐ intrazonal
- ☐ şaquli
- ☐ üfqi
- ☒ enlik
- ☐ hündürlük

404 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən və həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraiti ilə o qədər də əlaqədar olmayan TəK hansıdır?

- ☐ zonal
- ☐ azonal
- ☒ intrazonal
- ☐ hidromorf
- ☐ kserofit

405 İqlim şəraitinin enlik və hündürlük zonallığı haqqındakı fikirlər kimə məxsusdur?

- ☐ N.A.Seversov
- ☐ K.F.Rulye
- ☐ Ç.Darvin
- ☒ M.V.Lomonosov
- ☐ A.Humbolt

406 Zonallıq və intrazonallıq anlayışının yaradıcısı kimdir?

- ☐ D.A.Anuçin
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☒ Q.N.Visotski
- ☐ L.S.Berq
- ☐ Q.F.Morozov

407 İnzazonal landşaftların yaranma səbəbləri hansılardır?

- ☒ Çay suları.Yeraltı suların səthə yaxınlığı.
- ☐ Quraq iqlim, dağlıq relyef
- ☐ Bol yağıntı, yüksək rütubət.
- ☐ Çöl iqlimi,yeraltı sular.
- ☐ Yarımsəhra iqlimi, çay suları.

408 Dağ-meşə landşaftlarının qurşaq əmələ gətirmədiyi ərazi:

- ☐ Talış dağları
- ☒ Zəngəzur-Dərələyəz
- ☐ Böyük Qafqaz
- ☐ heç biri
- ☐ Kiçik Qafqaz

409 Lənkəran ovalığı landşaftları hansı landşaft tipinə aid edilir?

- ☐ sadə
- ☒ intrazonal
- ☐ mürəkkəb
- ☐ azonal
- ☐ zonal

410 Hündürlük qurşaqlarının əmələ gəlməsinin əsas səbəblərindən biri hansıdır?

- ☐ ortadağlıqdaintensiv otarılma nəticəsində eroziya və diqradasiya proseslərinin güclənməsi
- ☐ nival qurşaqda qar örtüyünün qalınlığına nəzərən günəş radiasiyasının artması
- ☒ dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunmanın dəyişməsi
- ☐ alcaqdağlıq ərazilərdə yağıntıdan asılı olaraq, rütubətin paylanması
- ☐ dağ yamaclarında dəmyə əkinçiliyinin inkişaf etdiyiylməsi

411 Materiklərin çox hissəsinin (39,3%) şimal, az hissəsinin isə (19,1%) cənub kürəsində yerləşməsi landşaftının hansı differensiasiyasına aid etmək olar?

- ☐ intrazonal differensiasiya
- ☐ zonal differensiasiya
- ☒ azonal differensiasiya
- ☐ enlik differensiasiya
- ☐ hündürlük differensiasiya

412 Dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunma şəraitinin dəyişməsi hansı landşaft strukturunu yaradır?

- ☐ enlik qurşaqlarını
- ☒ hündürlük qurşaqlarını
- ☐ üfüqi strukturu
- ☐ azonal differensiasiyanı
- ☐ zonal differensiasiyanı

413 Sualtı landşaft sferasının diqər sferalardan fərqi nədir?

- ☐ üfiqi differensiasiyanın güclü olması
- ☐ su axınlarının sürətli hərəkəti
- ☐ temperatur və duzluluğun tez-tez dəyişməsi
- ☒ bioloji kütlənin azlığı, yüksək duzluluq, işığın olmaması
- ☐ canlı arqanizlərin sıxlığı

414 Okeanlarda neçə mərtəbəlilik strukturu fərqləndirilir?

- ☐ beş
- ☒ dörd
- ☐ altı
- ☐ üç
- ☐ iki

415 V.İ.Vernadskinin biosfer haqqındakı təliminə daxil olan həyat pərdəsi hansı təbəqələrdə yaranır?

- ☒ Litosferin, atmosferin və hidrosferin bir-birinə yaxın hissəsində
- ☐ litosferin üst hissəsi və atmosferin üst hissəsində
- ☐ bütünlüklə bisoferdə
- ☐ coğrafi təbəqə və labdşaft sferasında
- ☐ hidrosfer və atmosferin yuxarı hissəsində

416 Atmosferin yerə ən yaxın, yəni 1,5-2 metr olan hissəsində hansı horizont əmələ gəlir?

- ☒ mikrosfera
- ☐ atmosfer sferası
- ☐ mezosfera
- ☐ pedosfera
- ☐ atmosfer zonası

417 Okeanda yalnız hansı iki coğrafi sferanın bir başa təması müşahidə edilir?

- ☐ litosferin hidrosferlə və litosferin atmosferlə
- ☐ bitosferin atmosferlə və biosferin litosferlə
- ☐ biosferin atmosferlə və atmosferin hidrosferlə
- ☐ hidrosferin biosferlə və atmosferin litosferlə
- ☒ atmosferin hidrosferlə və hidrosferin litosferlə

418 Təbii ərazi kompleksləri necə formalaşır ?

- ☒ ətraf mühitlə maddə və enerji mübadiləsi aparır
- ☐ təbii rejimlərin birliyini yaradan elementdir
- ☐ coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıqdır
- ☐ coğrafi mühitdə çox formalaşır
- ☐ landşaftın üfiqi strukturunda yayılmışdır

419 Yer kürəsində zonal əlamətlərə malik və ekvatorndan qütblərə doğru dəyişən təbii komponentlər hansılardır?

- ☒ torpaq, bitki örtüyü, canlı orqanizmlər
- ☐ dağlıq ərazilər, çaylar, göllər
- ☐ dənizlər və səhralar, çöllər
- ☐ meşələr, düzənliklər, göllər
- ☐ bitki örtüyü, yarpaqlar, qobular

420 Coğrafi mühit anlayışın ilk dəfə elmə kim gətirmişdir ?

- ☐ 1856-cı ildə F.N.Milkov
- ☐ 1866-cı ildə S.V.Kalesnik
- ☐ 1920-ci ildə D.L.Armand
- ☒ 1860-cı ildə E.Reklyu
- ☐ 1880-ci ildə R.K.Markov

421 Landşaft sferası nədir?

- ☒ quruda və okeanda müşahidə olunan komplekslər
- ☐ atmosferdə müşahidə edilən komplekslər
- ☐ litosfer və atmosferdə olan komplekslər
- ☐ yalnız okeanlarda olan kompleks
- ☐ biosferdə müşahidə edilən kompleks

422 Landşaft tiplərinin formalaşmasında əsas rol oynayan amillər hansılardır?

- ☒ relyef və iqlim
- ☐ torpaq
- ☐ düzənlik ərazilər
- ☐ iqlim
- ☐ dağlıq ərazilər

423 Coğrafi mühitə ekvivalent qötürülən termin hansıdır?

- ☐ coğrafi enlik
- ☐ landşaft tipi
- ☐ landşaft sferası
- ☐ coğrafi uzunluq.
- ☒ coğrafi təbəqə

424 Həyatın əmələ gəldiyi ən nazik təbəqə hansıdır ?

- ☐ təbii ərazi kompleksləri
- ☐ hava səthi
- ☐ su səthi
- ☐ coğrafi təbəqə
- ☒ quru səthi

425 Torpaq, bitki örtüyü və canlı orqanizmlər Yer kürəsində yerləşməsinə görə hansı əlamətlərə malikdir ?

- ☐ üfqi
- ☐ intrazonal
- ☐ azonal
- ☐ şaquli
- ☒ zonal

426 Fasiya nədir ?

- ☐ coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddir
- ☐ mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsidir
- ☐ mikrokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr
- ☒ ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsidir
- ☐ ekoloji rejimlə şəciyyəlməyən kompleksdir

427 P.İ. Brounovun ilk dəfə təbəqələr haqqında söylədiyi fikir hansı olmuşdur ?

- ☐ hidrosfer bütün təbəqələrlə əlaqədərdir
- ☐ atmosfer təbəqəsinin konkret sərhəddi yoxdur]
- ☒ coğrafi təbəqə dörd sferadan təşkil olunmuşdur
- ☐ biosfer populyasiyalardan təşkil olunmuşdur
- ☐ litosferdə radioaktiv elementlərin enerjisi çoxddur

428 Sadə coğrafi sistemlər necə yaranır ?

- ☐ stratosferdəki ozon təbəqəsinin mövcudluğundan
- ☒ canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsirindən
- ☐ atmosferdə müşahidə edilən qazlardan

- ☐ meşə komplekslərindəki komponentlərin vəhdətindən
☐ yalnız okeanlarda olan canlıların cəmindən

429 Meliorativ tədvirlərin neçə metodu mövcuddur?

- ☐ 4
☐ 5
☐ 2
☒ 3
☐ 6

430 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ☒ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
☐ ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
☐ mühəndis işləri
☐ torpaqların yenidən bərpa olunması
☐ rekreasiya tədbirləri

431 Aqroirriqasiya tədbirləri aparılan ərazilərdə ən çox hansı landşaft növləri yaranır?

- ☐ meşə landşaftı
☐ örtüş sahələri
☒ çəmən-bataqlıq
☐ dağlıq landşaftı
☐ alp çəmənlikləri

432 Azərbaycanın ümumi torpaq sahəsindən yalnız nə qədər hissəsi kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

- ☐ 8,6 mln ha
☐ 3,5 mln ha
☒ 4,3 mln ha
☐ 5 mln ha
☐ 7 mln ha

433 Ümumilikdə tənəffüz orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır?

- ☒ mikroelementlər
☐ təsirsiz qazlar
☐ kimyəvi elementlər
☐ radioaktiv elementlər
☐ sanitariya-gigiyenik göstəricilər

434 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir?

- ☐ qan azlığı, şiş xəstəlikləri
☐ əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
☒ endokrin, qan dövranı, allergik xəstəliklər
☐ ürək çatmamazlığı, həzm orqanları xəstəlikləri
☐ burun-böğaz və dammar xəstəlikləri

435 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ☒ Kür-Araz ovalığında
☐ Naxçıvan MR-da
☐ Samur-Dəvəçi ovalığında
☐ Qarabağ maili düzənliyində
☐ Lənkəran düzənliyində

436 Landşaft vahidləri daxilində hansı maddələrin çatışmaması zob və şiş xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur ?

- ☐ kalsiumun
☐ oksigenin
☐ dəmirin
☒ yod və bromun
☐ maqneziumun

437 Fitomeliorativ tədbirlər zamanı hansı metodlardan istifadə edilir ?

- ☐ torpağa əhəng və gübrələr verilir
- ☐ torpağın üst təbəqəsi yuyulur
- ☒ ağac, kol və ot bitkiləri əkilir
- ☐ şumlanma aparılır
- ☐ pestisidlərdən istifadə olunur

438 Pestisid və defoliant maddələrindən hansı kənd təsərrüfatı sahələrində istifadə olunur ?

- ☐ meyvə bağlarında
- ☒ üzümçülük və pambıqçılıqda
- ☐ yem otlarının əkilməsində
- ☐ kartof və taxılçılıqda
- ☐ tərəvəz və bostançılıqda

439 Mədəni landşaft deyəndə nə başa düşülür?

- ☐ coğrafi mühit
- ☐ landşaft sferası
- ☐ təbii landşaft
- ☒ antropogen landşaft
- ☐ coğrafi təbəqə

440 Landşaftın məqsədə uyğun və planlı istiqamətdə gedən dəyişiklikləri necə adlanır?

- ☒ mədəni landşaftlar
- ☐ fasiya
- ☐ mərz
- ☐ təbii ərazi kompleksləri
- ☐ yarım tip və tip

441 Landşaftlarda baş verən bütün planlı və kortəbii dəyişikliklər necə adlanır?

- ☒ antropogen landşaft
- ☐ landşaft sferası
- ☐ əkin sahələri
- ☐ növ və siniflər
- ☐ fasiya

442 Hansı kimyəvi elementin atmosferdəki qatılığı iki dəfə artdığı halda müxtəlif iqlim modellərinə əsasən əsrin sonunadək gözlənilən orta illik temperatur artımı 2,0-5,8° S təşkil edəcək ?

CO₂

CO₂

○

☐ HCO

443 Hazırda Bakı buxtasında ən çox müşahidə olunan zərərli maddələr hansılardır?

- ☐ qurğuşun, fenol
- ☒ neft məhsulları, fenol
- ☐ toliol, manqan oksidi
- ☐ dəmir birləşmələri, benzol

☐ xlor üzvlü pestisidlər

444 Radioaktiv tullantıları zərərsizləşdirmək üçün istifadə edilən quyular hansı maddələrdən hazırlanır?

- ☐ sintetik kaçıkdan
☒ 1,5 metr qalınlıqda betondan
☐ xüsusi mişar daşından
☐ dəmir və alüminiumun qarışığından
☐ bentonit gillərdən

445 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərin əsas landşaft tipi, burada formalaşan bitki örtüyü və iqlim şəraiti necə səciyyələnir?

- ☒ yarımsəhra landşaft tipi, seyrək bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, daimi küləklər, deflyasiya və suvarma eroziyası
☐ rütubətli subtropik landşaftlar, qarışıq bitki örtüyü, düzən relyef formaları, rütubətli hava, dəmyə əkinçiliyi və degradasiya
☐ quru-çöl landşaft tipi, intrazonal meşələr, sadə relyef formaları, quru hava, irriqasiya əkinçiliyinin üstünlüyü
☐ yarımsəhra landşaft tipi, relik və endemik bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, şorlaşmış ərazilər və abraziya
☐ səhra landşaft tipi, geniş çəmənliklər, sadə relyef formaları, quraq hava, degradasiya və kimyəvi aşınmanın üstün olması

446 Xəzər dənizi hövzəsinin çirklənməsinin əsas səbəbləri və mənbələri nələrdən ibarətdir?

- ☒ sahil ərazilərdə əhalinin yüksək sıxlığı, sənaye müəssisələri, dənizə tökülən çayların çirklənməsi və s.
☐ dəniz suyunun normadan artıq duzlu olması, ən çox kənd təsərrüfatı tullantıları ilə çirklənmə və s.
☐ dəniz nəqliyyatından intensiv istifadə, tez-tez baş verən tanker qəzaları və s.
☐ kənd təsərrüfatında istifadə edilən kimyəvi gübrələr və pestisidlərlə çirklənmə, əhalinin sahil boyu sıxlığı
☐ dənizə tökülən çayların çox böyük olması və fenollarla çirklənmənin əsasən şimalda yığılması

447 Landşaft abidələrinə nələr aid edilir ?

- ☐ landşaft formaları
☐ ərazilərin landşaft formaları
☒ ərazilərin landşaft kompleksləri
☐ abidələrə aid edilmir
☐ dağ-düzən landşaftları

448 Hidroloji abidələr nədir ?

- ☐ Okean hövzələri
☐ Çaylar
☒ Şəlalələr , bulaqlar , bataqlıqlar
☐ Buludluluq, rütubətlik, şəh
☐ Qar xətti

449 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ Heyvanları qorumaq
☐ torpaq örtüyünü qorumaq
☐ ot bitkilərini qorumaq
☐ doğru cavab yoxdur
☒ təbii tuqay landşaftını qorumaq

450 Kənd təsərrüfatına kəskin ziyan vuran gəmiricilərin artmasına səbəb nədir?

- ☒ geniş sahələrin şumlanması
☐ yamac eroziyalarının çoxalması
☐ meşələrin qırılması
☐ suvarma əkinçiliyinin inkişafı
☐ yeraltı suların səviyyəsinin qalxması

451 əsaslı kapital qoyuluşu sərf etməklə əkin ərazilərinin sahəsini neçə dəfə artırmaq olar?

- ☐ 5 dəfə
☒ 3,6 dəfə
☐ 2 dəfə
☐ 1,7 dəfə
☐ 6,5 dəfə

452 Hansı qurşaq daxilində suvarılan rayonlarda məhsuldarlıq dəmyə əkinçilik rayonlarına nisbətən çox yüksəkdir?

- ☐ tropik
- ☐ subtropik
- ☐ subekvatorial
- ☐ ekvatorial
- ☒ mülayim

453 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığındakı tuqay meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növüdür:

- ☐ küknar
- ☐ Eldar şamı
- ☒ palıd
- ☐ Qaraçöhrə
- ☐ ardıc

454 Abşeron yarımadasının landşaft komplekslərinin neçə hektarı neftlə çirklənmişdir?

- ☐ 28,8 min ha
- ☐ 30 min ha
- ☐ 35 min ha
- ☒ 22 min ha
- ☐ 17 min ha

455 Dəmyə əkinçiliyinin ən çox yayıldığı qurşaqlar hansılardır?

- ☐ subarktik və mülayim qurlaqların sərhəddi boyu
- ☐ tropik səhrələr boyunca
- ☒ subtropik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- ☐ Yalnız mülayim qurşaq
- ☐ subekvatorial qurşağın bütün sahələrində

456 Düzənlikdən fərqli olaraq, dağlıq ərazilərdə ən çox əkilən kənd təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- ☐ bostan bitkiləri
- ☐ çəltik və günəbaxan
- ☐ pambıq və taxıl
- ☒ arpa və kartof
- ☐ qarğıdalı və çəltik

457 Dünyada əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

- ☐ okeanların süni şəkildə qurudulmasına
- ☒ tropik meşələrin sürətlə qurulmasına
- ☐ sürüşmə hallarının intensivləşməsinə
- ☐ eroziya və denudasiya proseslərinin artmasına
- ☐ mrriqasiya landşaftlarının genişlənməsinə

458 Hidromorf landşaftlar necə yaranır?

- ☒ yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində
- ☐ şoranlıqların geniş yayıldığı ərazilərdə
- ☐ hündür dağlıq ərazilərin dik yamaclarında
- ☐ otlaq-çöl landşaftları sahəsində
- ☐ dağ-meşə landşaftlarının yayıldığı sahələrdə

459 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən hidromorf landşaftlar, nə üçün həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraitindən asılı deyil?

- ☐ dağlıq ərazilərin üstünlüyünə görə
- ☒ əsasən yeraltı, göl və çay sularının səthə yaxınlığına görə
- ☐ yamaclarda baş verən eroziya-denudasyon proseslərə görə
- ☐ düzən ərazilərin üstünlüyünə görə
- ☐ arid-denudasyon proseslərin intensivliyinə görə

460 Quru subtropik ərazilərdə neft və lay sualı ilə çirklənmiş geosistemlərdə öz-özünə təmizlənmənin müddəti təxminən

nə qədərdir?

- ☐ 2 il
- ☒ 10 il
- ☐ 3 il
- ☐ 12 il
- ☐ 5 il

461 Azərbaycan ərazisində Böyük Qafqazın orta və yüksək dağlıq hissəsində əsasən hansı kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir?

- ☐ bostançılıq təsərrüfatı
- ☐ köçürmə otlaq maldarlığı
- ☐ bağçılıq və suvarma əkinçiliyi
- ☒ heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi
- ☐ intensiv suvarma əkinçiliyi

462 Pestisidlərin miqdarına görə ən kritik ekoloji vəziyyət hansı rayonlarda müşahidə olunur?

- ☐ Böyük Qafqaz
- ☐ Naxçıvan MR
- ☐ Talış dağları
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Kiçik Qafqaz

463 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- ☒ meşə sahələrinə
- ☐ quru çöllərə
- ☐ buzlaqlara
- ☐ səhralara
- ☐ yarımsəhralara

464 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür?

- ☐ 35%-dən az
- ☐ 70%-dən çox
- ☐ 60%
- ☐ 47%-dən az
- ☒ 50 %-dən çoxu

465 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- ☐ hidroqrafik şəbəkə
- ☐ landşaft növ və yarımnövləri
- ☐ torpaq və onun tipləri
- ☒ bitki örtüyü və heyvanat aləmi
- ☐ iqlim ünsürləri

466 Samur-Dəvəçi, Lənkəran və Kür-Araz ovalıqlarında qrunut və yeraltı suların səthə çıxdığı alçaq sahələrdə hansı landşaft tipləri inkişaf etmişdir ?

- ☐ abrazion-akkumlyativ tipi landşaftlar
- ☒ çəmən, çəmən-bataqlıq landşaftları
- ☐ yarımsəhra və quru-çöl
- ☐ terraslaşmış alçaqdağlıq landşaftları
- ☐ meşə-çəmən və meşə kolluqlar

467 Heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi ən çox ərazilərin hansı qurşaqlarında inkişaf etdirilir ?

- ☐ dik və maili yamaclarda
- ☐ nival qurşaqlarda
- ☒ orta və yüksək dağlıqda
- ☐ dağətəyi düzənliklərdə
- ☐ alçaq dağlıqda

468 Hansı landşaftlarda 10 il ərzində neft və lay suları ilə çirklənmiş geosistemlər öz-özünə təmizlənmə bilər ?

- ☐ ekvatorial qurşaqda
- ☐ subqütb və qütblərdə
- ☐ mişayım qurşaqda
- ☐ tropik meşələrdə
- ☒ quru subtropiklərdə

469 Kür-Araz ovalığı landşaftlarında hansı kimyəvi maddənin istifadəsi kritik vəziyyətə səbəb olmuşdur ?

- ☐ mineral gübrələrin
- ☐ qələvilərin
- ☐ azot və fosforun
- ☐ sialit və kaliumun
- ☒ pestisidlərin

470 Yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində yaranan landşaftlar necə adlanır ?

- ☒ hidromorf
- ☐ edafotop
- ☐ evriqial
- ☐ destrukтив
- ☐ avtomorf

471 Ritmik hadisələrin hansı formaları var?

- ☐ fəsli və sutkalıq
- ☒ dövrü və tsiklik
- ☐ illik və fəsli
- ☐ formaları yoxdur
- ☐ çoxillik və dövrü

472 Landşaftın strukturunu və inkişafını dəyişdirən hadisələr hansılardır?

- ☐ təkamül
- ☐ çoxillik
- ☐ inkişaf
- ☒ ritmika
- ☐ tsiklik

473 Dəyişən ritm müddətləri necə adlanır?

- ☒ tsikl
- ☐ dinamika
- ☐ təkamül
- ☐ fəsiya
- ☐ ritmika

474 Hər bir ritmik dəyişkənlikdən sonra əvvəlki vəziyyətinə qayıdarkən müşahidə edilən əyintilər yığılaraq landşaftda hansı xüsusiyyətləri dəyişdirir ?

- ☒ landşaftın strukturunu və inkişafını
- ☐ landşaftın növ və siniflərini
- ☐ landşaftın tiplərini və yarımtiplərini
- ☐ landşaftın sferlər arası məsafəsini
- ☐ landşaftın genezisini

475 Fəsli və ya illik tsikllərin əmələ gəlməsinin əsas səbəbləri hansı təbiət hadisələridir?

- ☐ Yerdəki illik yağıntıların miqdarının dəyişməsi
- ☒ Yerə Günəşə görə vəziyyəti və yer oxunun meylli
- ☐ seysmik qurşaqlarda yaranan fəallıq
- ☐ yerdəki vulkanların vaxtaşırı püskürməsi
- ☐ səhraların əsasən tropiklərdə geniş yayılması

476 Rütubətin paylanması, bitki örtüyü və heyvanat aləminin O_2 və C_2 qazını udması və xaric etməsi prosesləri ritmikanın hansı tsiklinə aiddir?

- ☐ fəslə
- ☐ dövrü
- ☐ çoxillik
- ☐ bir illik
- ☒ sutkalıq

477 Sutkalıq və fəslə fazaların davamlılığı və dəyişkənliyi hansı təbiət hadisəsindən asılıdır?

- ☐ vulkanların püskürməsi
- ☐ sel və daşqınlar
- ☐ təvələlə hərəkəti
- ☒ günəş fəallığının inkişafından
- ☐ planetlələ cazibə qüvvəsi

478 A.Q.İsaçenkoya görə mərzin neçə əsas kateqoriyası var?

- ☐ 3
- ☒ 2
- ☐ 5
- ☐ 6
- ☐ 4

479 Qabarıq mezorelyef formaları və yüksək yastı suayrıcılar, çökək mezorelyef formaları və alçaq terraslar kateqoriyaları hansı landşaft vahidinə aiddir?

- ☐ fasiya
- ☐ azonal
- ☒ mərz
- ☐ intrazonal
- ☐ zonal

480 Tsiklik ritm müddətləri hansı ölçüdə səciyyələnilir?

- ☐ əsrlərlə
- ☐ bir neçə il müddətində
- ☐ 1000 illərlə

- ☐ kiçik rəqəmlərlə
☒ orta rəqəmlərlə

481 Davamiyyət müddətinə görə tsikllər neçə qruppa bölünür?

- ☐ 2
☒ 3
☐ 4
☐ 6
☐ 5

482 Elyuvial , superakval və subakval landşaftlar, hansı landşaft vahidinin tipləridir?

- ☐ zonal
☐ intrazonal
☐ mərz
☐ azonal
☒ fasiya

483 Landşaftın dəyişməsində müşahidə edilən hadisələri səciyyələndirən anlayış necə adlanır ?

- ☒ landşaftın dinamikası
☐ landşaft proqnozu
☐ landşaftın təkamülü
☐ landşaftın şaquli strukturu
☐ landşaftın üfqi strukturu

484 Ritmikanın neçə forması fərqləndirilir?

- ☒ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 6
☐ 1

485 Dövrü ritmlər necə baş verir ?

- ☐ fəslə xarakterli ritmlərdir
☒ eyni vaxtda baş verir
☐ yalnız çoxillik ola bilər
☐ proqnozlaşdırmada istifadə olunur
☐ tsiklik olaraq formalaşır

486 Mərz kompleksləri hansı təbii ərazilərdə formalaşır ?

- ☐ çay vadilərində
☐ bataqlıqlarda
☐ dəniz sahillərində
☒ qöbə və yarıqlarda
☐ çay deltalarında

487 Eyni vaxtda baş verən ritmlər neçə adlanır?

- ☐ tsiklik
☐ kompleks
☐ təkrar
☒ dövrü
☐ dinamik

488 Orta rəqəmlərlə səciyyələnən ritm müddətləri hansıdır ?

- ☐ dəyişkən
☒ tsikl
☐ dövrü
☐ təkrarlanan
☐ dinamik

489 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaqdan keçirilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- ☐ fenoloji aqnologiya metodu
- ☐ texniki metod
- ☐ bioloji-texnologiya metodu
- ☒ landşaft-ekoloji metod
- ☐ coğrafi indikasiya metodu

490 Dağ- mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- ☐ karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar
- ☐ süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar.
- ☐ əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- ☐ sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- ☒ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar olaraq səthdə planlaşma işləri.

491 Bütün dünyada xüsusilə də inkişaf etmiş ölkələrdə rekreasiya torpaqları əhatə etdiyi əraziyə görə hansı sahələrdən sonra gəlir?

- ☐ səhra, yarımsəhra və dağ meşələrindən sonra
- ☒ kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarından sonra üçüncü yeri tutur
- ☐ şərq yarımkürəsində yerləşən ölkələrdə birinci sıradadır
- ☐ sənaye müəssisələri, neft quyularından sonra
- ☐ otlar sahələri, selitə landşaftları və səhralardan sonra

492 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnologiya relyef formaları yaranır?

- ☒ yeni yaranmış formalar və akkumulyativ formalar
- ☐ metal qırıntıları və aşırma materialları
- ☐ denudasiya formaları və karyer çuxurları
- ☐ qədim süxur qatları və torpaq təpəcikləri
- ☐ meliorativ formalar və tikinti qalıqları

493 Rütubətli subtropiklərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti nə üçün sürətli gedir ?

- ☐ geokimyəvi anomaliyanın yüksək olması ilə
- ☒ rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə
- ☐ rütubətli az olması və quru iqlim şəraiti
- ☐ bütün toksioloji normaların yüksək səviyyəsi
- ☐ yeraltı suların səthə yaxınlığı

494 Erməni təcavizkarlarının Dağlıq Qarabağı, eləcə də ona bitişik ərazilərimiz işğal etməsi nəticəsində dağlıq ərazi landşaftlarında hansı problemlər meydana gəlmişdir?

- ☐ Yenidənqurma işləri aparılmış və təkrar antropogen məsələlər salınmışdır
- ☒ Meşələr intensiv qırılmış faydalı qazıntılar kortəbii şəkildə çıxarılmış, təbii landşaftlara külli miqdarda zərər vurulmuşdur
- ☐ Sənaye müəssisələri dağıdılmış və ərazidə AES tikilmişdir
- ☐ Ermənistan əhalisinin böyük bir hissəsi Dağlıq Qarabağa köçürülmüşdür
- ☐ Dağlıq Qarabağ ərazisində yeni sənaye müəssisələri tikilmişdir.

495 Xəzərsahili boyu yerləşən rekreasiya landşaftları hansı zəngin-təbii xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir? 1. relikv meşələri 5. ekzogen relyef formaları 2.nival buzlaqları 6.vulkanik gölləri 3. dağ-meşələri 7.hündür dağ şlalələri 4. Yanardağ təbii məşəli 8.geoloji-geomorfoloji abidələr

- ☐ 1, 2, 4, 7
- ☐ 2, 3, 6, 7
- ☒ 1, 4, 5, 8
- ☐ 5, 6, 7, 8
- ☐ 3, 6, 7, 8

496 Xəzərsahili turizm-rekreasiya landşaftları içərisində xüsusilə seçilən geoloji-geomorfoloji abidələr hansıdır?

- ☐ Burovar silsiləsi ,Afurca şlaləsi , Qalaltı meşələri
- ☐ Tufandağ vulkanik gölləri, Yalama meşələri, Yanardağ
- ☐ Pırqulu meşələri, Qobustan qayalıqları
- ☐ Beşbarmaq dağı, Şahdağ milli parkı, Qızılağac qoruğu
- ☒ Qobustan qayalıqları, Beşbarmaq dağı , Şollar və Lənkəran ovalıqları

497 Dağlıq ərazilərdə yamacların ekspozisiyası hansı proseslər nəticəsində yaranır?

- ☐ heyvandarlıq sahələri
- ☒ səthin qızması və nəmlənmə
- ☐ aşınma və eroziya
- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☐ terraslaşdırma və suvarma

498 Aşağıda göstərilən təbii qoruq sahələrindən hansılar milli park statusu almışdır?

- ☒ Şahdağ, Ordubad
- ☐ Bəsitçay, Şahdağ
- ☐ Nabran, Batabat
- ☐ Pirqulu, Altağac
- ☐ Nabran, Qobustan

499 Azərbaycan ərazisində kütləvi turizmin qadağan edildiyi təbii komplekslərin tam saxlandığı dövlət qoruqları hansılardır?

- ☐ Şirvan və Qızılağac qoruqları
- ☒ Zaqatala və Göy-göl qoruqları
- ☐ Türyaqçay və Vəsitçay qoruqları
- ☐ Ordubad və Altağac qoruqları
- ☐ İsmayılı və Qobustan qoruqları

500 İnkişaf etmiş ölkələrdə aşağıda göstərilmiş sahələrin hansından daha çox gəlir əldə edilir?

- ☐ kənd təsərrüfatından
- ☒ rekreasiya-turizm sahəsindən
- ☐ meşə ərazilərindən
- ☐ dənizçilik nəqliyyatından
- ☐ metallurgiya sənayesindən

501 Bitkinin otlaq rejiminə uyğunlaşma qabiliyyəti və bir bitki növünün başqası ilə olunması necə adlanır?

- ☐ abarılma mərhələsi
- ☐ cəmənlərin zənginləşməsi
- ☐ su basar terrasların cəmənləkləri
- ☐ heyvandarlıq təsərrüfatı
- ☒ otlaq deqressiyası

502 Azərbaycanın yarımsəhra landşafları zonasında, təxminən nə qədər sahədə qış otlaqları suvarılır?

- ☐ 750 min ha
- ☐ 300 min ha
- ☐ 150 min ha
- ☐ 500 min ha
- ☒ 200 min ha

503 Dağ ekosistemlərinin bioloji müxtəlifliyinə və landşaft komplekslərinə qarşı yaranmış təhlükələr hansılardır? 1. Faydalı qazıntıların istismarı, dağ-mədən sənayesinin inkişafı 2. Meşədən istifadənin dağıdıcı rolu və meşələrin intensiv qırılması 3. Sənaye müəsisələrinin düzgün yerləşdirilməsi 4. Kənd təsərrüfatı torpaqlarından və otlaqlardan səmərəsiz istifadə 5. Səhrələşməyə məruz qalmış ərazilərin suvarılması 6. Kortəbii sistemli turizmin güclənməsi və inkişaf etdirilməsi 7. Səlifə landşaftların seyrəkliyi və əhalinin sayının az olması 8. Ənənəli təsərrüfat sahələri ilə məşğul olan əhaliyə şəraitin yaradılmaması

- ☐ 1, 5, 6, 8
- ☐ 2, 3, 5, 6
- ☐ 4, 6, 7, 8
- ☐ 3, 5, 7, 8
- ☒ 1, 2, 4, 6

504 Dağlıq ekosistemlərə antropogen təsirlərin əsas ekoloji nəticələri hansılardır?

- ☒ təbii ekosistemlərin şumlanmış sahələr, otlaqlar, təkrar meşəliklər və antropogen modifikasiyalarla əvəz edilməsi
- ☐ İES-nin inşası və onların tam gücü ilə istifadə edilməsi

- ☐ Sənaye əhəmiyyəti olan heyvanların, xüsusilə məməlilərin sayının artırılması
- ☐ Kənd əhalisinin işsizlik problemi ilə əlaqədar olaraq şəhərlərə axın etməsi
- ☐ Qış otlaqlarının ləğv edilməsi və fermer təsərrüfatlarının azaldılması

505 Yasaqlıq nəyə deyilir ?

- ☒ müəyyən ərazinin hər hansı bir komponenti qorunur
- ☐ ərazi milli parklara uyğunlaşır
- ☐ bir neçə komponent qorunur
- ☐ dövlət nəzarətiləri tərəfindən qorunur
- ☐ ancaq əhali tərəfindən qorunur

506 Milli parklar nə ilə fərqlənir ?

- ☐ hər nə varsa qorunur
- ☐ tam qapalı saxlanılır
- ☒ insanların gəlib-gorməsinə icazə verilir
- ☐ heyvan və bitki qorunur
- ☐ heyvan və bitki qorunur

507 Qarabağ vulkanik yaylasında təbii komplekslərin qorunması üçün hansı qoruq təşkil edilmişdir?

- ☐ Bəsitay qoruğu
- ☒ Qaragöl qoruğu
- ☐ Göygöl qoruğu
- ☐ Hirkan qoruğu
- ☐ Pirsaatçay qoruğu

508 Quraq iqlimin, qumlu-gilli çöküntülərin və allüvial-dellüvial çöküntülərin yayıldığı ərazilər hansıdır?

- ☒ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı və Naxçıvan MR
- ☐ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Böyük Qafqaz dağları
- ☐ Kiçik Qafqazın cənubu, Naxçıvan MR və Lənkəran ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı, Samur-Dəvəçi ovalığı, Böyük Qafqazın cənub-şərqi
- ☐ Naxçıvan MR, Kiçik Qafqazın cənubu, Talış dağları

509 Azərbaycan Respublikası ərazisində zəngin landşaftları özündə birləşdirən və ən məhsuldar hesab olunan torpaq tipləri hansılardır?

- ☐ boz, boz-qonur, şabalıdı torpaqlar
- ☐ qəhvəyi və qırmızı-ferralit torpaqlar
- ☒ dağ-meşə və qara torpaqlar
- ☐ açıq şabalıdı və sarı-rütubətli torpaqlar
- ☐ meşə-çəmən və şorakətli torpaqlar

510 Azərbaycan Respublikası ərazisində kollektor-drenaj şəbəkəsi və kanalların uzunluğu təxminən nə qədərdir?

- ☐ 120 km
- ☐ 200 km
- ☒ 90 km
- ☐ 175 km
- ☐ 317 km

511 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür ?

- ☐ 35%-dən az
- ☐ 70%-dən çox
- ☒ 50 %-dən çoxu
- ☐ 60%
- ☐ 47%-dən az

512 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- ☒ meşə sahələrinə
- ☐ quru çöllərə
- ☐ buzlaqlara
- ☐ səhralara

☐ yarımşəhralara

513 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- ☐ torpaq və onun tipləri
☐ iqlim ünsürləri
☐ landşaft növ və yarımnovləri
☒ bitki örtüyü və heyvanat aləmi
☐ hidroqrafik şəbəkə

514 Respublikanın hansı düzənlik ərazilərində yarımşəhra landşaftları əvəzinə meşə landşaftı əmələ gəlmişdir?

- ☐ Kiçik Qafqazın orta dağlığında
☐ Acınohur-Ceyrançöl ərazisində
☐ Qarabağ maili düzənliyində
☐ Sarısı gölü sahillərində
☒ Lənkəran ovalığında

515 Yarımşəhra landşaftları hansı qruplara ayrılır?

- ☐ ortadağlığın və quru çöllərin yarımşəhraları
☒ düzənliklərin və alçaqdağlığın yarımşəhraları
☐ yastı tirəli düzənliklərin yarımşəhraları
☐ allüvial-prodüvial və ortadağlığın yarımşəhraları
☐ maili düzənliklərin və yamac yarımşəhraları

516 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı yarımşəhərlərə bölünür?

- ☒ dağlıq və dağarası düzənlik
☐ yarımşəhra və çəmən-çöl
☐ ortadağlıq və quru-çöl
☐ dağlıq və yüksək düzənlik
☐ düzənlik və bataqlıq-laqun

517 Bəzi düzənlik sahələrində yarımşəhra landşaftı əvəzinə meşə landşaftının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ yağıntıların orta illik miqdarının azlığı
☒ yağıntıların çoxluğu və rütubətlənmə dərəcəsi
☐ Günəşli saatların miqdarının çox olması
☐ səhra iqlimi göstəricilərinin yüksək olması
☐ ərazini dağlara nisbətən şərq hissədə yerləşməsi

518 Yarımşəhra düzənliklərinin və dağətəyinin əsas torpaqları hansı tiplərə ayrılır?

- ☐ şabalıdı, qəvəyi və gillicəli
☐ bataqlıq, çəmən-şabalıdı, qara
☒ boz, boz-qonur, açıq şabalıdı
☐ şoran, çəmən-meşə, çimli-karbonatlı
☐ boz, qırmızı-qıyılı, sarı

519 əkinçiliyə yararlı yarımşəhra torpaqlarında ən çox hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri yetişdirilir?

- ☐ banan, kivi, heyvə, alma
☒ üzüm, taxıl, pambıq, nar
☐ çəltik, pambıq, üzüm, fındıq
☐ taxıl, kartof, çay, tütün
☐ kətan, çəltik, fəraş tərəvəzlər

520 Vaxtilə qırılıb məhv olmuş aran meşələrinin yerində, hal-hazırda hansı landşaftlar üstünlük təşkil edir?

- ☐ alp çəmənlikləri və nival buzlaq
☐ arid-seyrək meşəlik və səhra landşaftları
☐ neft quyuları, şəhər landşaftları
☒ seliteb və aqrolandşaftlar
☐ akkumlyativ tirələr və iynəyarpaqlı meşələr

521 Aran meşələri landşaft kompleksində əsas meşə əmələgətirən növləri hansılardır?

- ☐ dəmirağac, sümşad, çinar, fıstıq
- ☐ yalanqaz, akasya, eldar şamı, küknar
- ☒ qovaq, palıd, qaraağac, qızılağac
- ☐ Xəzər şanagülü, dəmirağac, söyud, fısıd
- ☐ çinar, sarmaşiq, şabalıd yarpaq palıd

522 Step landşaftlarının yayıldığı ərazilərdə iqlim ekoloji şəraitdən asılı olaraq, hansı torpaq tipləri yayılmışdır?

- ☐ boz, boz-qonur, şoran və şorakətli
- ☒ açıq və tünd şabalıdı, dağ qara
- ☐ qırmızı-qleyli, qara və şabalıdı
- ☐ açıq qəhvəyi, boz, boz-qonur
- ☐ meşə-çəmən, qara və qəhvəyi

523 Dağ kserofit bitkilərinə ən çox hansı landşaft tiplərində rast gəlir?

- ☐ ortadağlığın meşə kompleksində, Qızmeydan yaylasında
- ☒ Naxçıvan və Qobustanın quru çöl komplekslərində
- ☐ Qazax-Tovuz və Naftalan alçaqdağlığında
- ☐ Talış dağlarının meşədən sonrakı ərazilərində
- ☐ Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında və cənubunda

524 Step landşaftlarının bütün yarımip və növlərindən kənd təsərrüfatının hansı sahəsində istifadə olunur?

- ☐ üzüm və pambıq plantasiyaları
- ☐ ilboyu otarılma və fermer təsərrüfatı
- ☐ yay otlaqları və əkinçilik
- ☐ seliteb koiplekslər və dəmyə əkinçiliyi
- ☒ qış otlaqları və suvarma əkinçiliyi

525 Azərbaycan dağ-meşə landşaftı qurşağı bir-birindən fərqlənən əsas neçə landşaft-ekoloji zonaya ayrılır?

- ☐ 2
- ☐ 6
- ☐ 4
- ☒ 3
- ☐ 5

526 Alçaq dağ meşə landşaftı zonası əsasən hansı yüksəkliklər arasında yerləşən yamac və platoları əhatə edir?

- ☐ 350-400 metrə 1600 metr arasında
- ☒ 500-600 metrə 1000-1200 metr arasında
- ☐ 700-800 metrə 1200-1300 metr arasında
- ☐ 1000 metrə 1200-1400 metr arasında
- ☐ 200-300 metrə 1500 metr arasında

527 Böyük Qafqaz dağlarının alçaq dağlıqda hansı əraziləri çıxmaq şərti ilə, digər hissələrdə meşə qurşaq əmələ gətirir?

- ☐ Qanux-Əyriçay, Ləngəbiz tirəsi
- ☐ Qonaqkənd, Pirqulu-Qızmeydan
- ☒ Qobusan, Ceyrançöl-Acınohur
- ☐ Pirsatçıyın sağ sahili, Türyançay qoruğu
- ☐ Zaqatala qoruğu, Qırız-Nüqədi

528 Lənkəran villayətində əsasən vulkonogen süxurlardan əmələ gəlmiş dik yamaclı alçaqdağlıqda hansı landşaft tipi üstünlük təşkil edir?

- ☐ tərəvəz-bostan, çəmənlər, seliteb komplekslər
- ☐ aqrolandşaftlar və mədəni landşaftların sənaye sahələri
- ☒ relikt hirkan meşələri, seliteb və aqrolandşaftlar
- ☐ endemik meşələr, taxılçılıq və çayçılıq
- ☐ quru subtropik plantasiyalar və taxılçılıq

529 Lənkəran villayətinin alçaqdağlıq meşə zonası və ona qovuşan düzənlik Hirkan meşə komplekslərinin başqa ərazilərdən fərqi nədir?

- ☐ Kür-Araz ovalığında olduğu kimi quru subtropik meyvəçilik yayılıb

- ☐ Ərazinin bir çox hissələrində kartofçuluq və təbii-antropogen kompleksləri
☐ Samur-Dəvəçi düzənliyində taxılçılıq, burada isə meşə-bağ sahələri yayılıb.
☐ yalnız burada tütün və qazangülü bitkiləri becərilir.
☒ çay və sitrus plantasiyaları və seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir

530 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- ☐ Göygöl
☒ Zaqatala
☐ Pirqulu
☐ Qızılağac
☐ Hirkan

531 Abşeron y/a-da ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Ramana, Balaxanı
☐ Binəqədi, Bibiheybət
☐ Suraxanı, Bilgəh
☐ Qala, Sabunçu
☒ Nardaran, Mərdəkan

532 Abşeron y/a-nın ən az çirklənmiş hissəsi haradır?

- ☐ şimal hissəsi
☐ şimal-şərq hissəsi
☐ şimal-qərb hissəsi
☐ bütün sahil zolağı
☒ cənub hissəsi

533 Enlik zonallığının əmələ gəlməsində əsas rol oynayan təbii ünsür hansıdır?

- ☐ relyef
☐ təbii komplekslər
☐ coğrafi təbəqə
☐ coğrafi mühit
☒ iqlim

534 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar dağətəyindən yüksək-dağlığa qədər landşaft komplekslərini ardıcıl seçin?

- ☒ yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
☐ səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
☐ səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
☐ dağ-çəmən, dənizsahili meşələr, səhra, nival-buzlaq
☐ quru-çöl, subnival-nival, yarımsəhra, dağ-çəmən

535 İnkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma təmayülü nədir ? (Sürət 21.05.2014 11:14:14)

- ☒ proqnozlaşdırma
☐ təkamül
☐ dinamika
☐ genezis
☐ ritmika

536 Landşaft proqnozlaşdırmasında neçə metoddan istifadə edilir? (Sürət 21.05.2014 11:14:26)

- ☐ 6
☐ 4
☒ 3
☐ 2
☐ 5

537 Landşaftın dinamikasının təhlilinə əsaslanan proqnozlaşdırma müddəti hansıdır? (Sürət 21.05.2014 11:14:37)

- ☒ qısa müddətli
☐ uzun müddətli
☐ orta müddətli

- ☐ yüksək müddətli
☐ ən yüksək müddətli

538 Konkret məkanda cansız canlı komponentlərin qarşılıqlı əlaqəsi və təbii-antropogen sistemlərin fəaliyyəti nəticəsində formalaşan sistemlər necə adlanır?

- ☐ Zonallıq strukturu
☒ Ekosistemlər
☐ Landşaft qurşaqları
☐ Tektonik proseslər
☐ Biosistemlər

539 Landşaftın müasir strukturunu təyin edən, relikv və endemik elementləri özündə birləşdirən landşaft elementləri necə adlanır?

- ☐ hidroqrafik elementlər
☐ buzlaq elementlər
☐ torpaq elementləri
☐ biosenoz elementlər
☒ konservativ elementlər

540 Hansı landşaftlar bu və ya digər dərəcədə olan geosistemlərin dəyişməsi zamanı özünün əvvəlki vəziyyətini sabit saxlayan əlamətlərin cəminə aiddir?

- ☐ zonal landşaftlar
☒ invariant landşaftlar
☐ dəyişən landşaftlar
☐ üfüqi landşaftlar
☐ dinamiki landşaftlar

541 Landşaftın tənəzzülü nə zaman baş verir?

- ☐ yüksək dərəcəli təbii ərazi komplekslərin təkamülü nəticəsində
☐ xarici və daxili amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində
☐ landşaftların dinamiki dəyişikliyi nəticəsində
☒ fəlakətli təbii və texnogen proseslər nəticəsində
☐ invariant geosistemlərin inkişafı nəticəsində

542 Xüsusilə yay aylarında 1-2 ay və yaz aylarından 1-2 həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələrin proqnozlaşdırılması hansı metodla mümkündür? (Sürət 21.05.2014 11:13:58)

- ☐ invariant proqnozlar metodu
☐ zaman analogiyası metodu
☐ ekstrapolyasiya metodu
☐ coğrafi sistemlərin analogiyası metodu
☒ fenoloji indikasiya metodu

543 Elementar landşaft kimi fasiyanın neçə tipi mövcuddur?

- ☐ 4
☒ 3
☐ 5
☐ 6
☐ 2

544 Relyefin qabarıq formalarına aid edilən fasiya tipi hansıdır?

- ☐ azonal
☐ zonal
☐ subakval
☐ superakval
☒ elyuvial

545 Yeraltı suların səviyyəsinin səthə yaxın olan fasiya tipi necə adlanır ?

- ☒ superakval
☐ elyuvial

- ☐ subakval
- ☐ zonal
- ☐ azonal

546 Fasiyaların su ilə dolmuş mənfi relyef formalarında əmələ gələn tipi hansıdır?

- ☐ elynvial
- ☐ iatrazonal
- ☐ zonal
- ☒ subakval
- ☐ delynvial

547 Mütərəqqi dəyişkənliklərlə müşayiət olunan və landşaftın strukturlarının ardıcıl olaraq biri digərini əvəz etməsi prosesi necə adlanır?

- ☐ coğrafi mühit
- ☐ landşaftın genezisi
- ☒ landşaftın təkamülü
- ☐ landşaft sperası
- ☐ landşaftın dinamikası

548 İnvariant komplekslərin əvəz olunması hansı proseslər nəticəsində baş verir?

- ☐ yeraltı təkanların təsiri
- ☒ təbii və antropogen təsirlər
- ☐ kosmik şüaların təsiri
- ☐ Ozon qatının naziklənməsi
- ☐ günəşlə baş verən partlayışların təsiri

549 Dövrələr ərzində bir sıra landşaft tiplərinin, yarım tiplərinin və onun külli miqdarda morfoloji hissələrinin tamamilə məhv olmasına səbəb nə olmuşdur ?

- ☐ daxili qüvvələrin fəallığı, vulkanizm prosesi
- ☐ kütləvi quraqlığın yayılması və səhrələşmə
- ☒ buz örtüyünün altında qalması və dəniz transqressiyaları
- ☐ heç biri
- ☐ yer qabığının qalxması, tektonik proseslər

550 Mütərəqqi elementlər hansı landşaft proseslərində iştirak edir?

- ☒ landşaftın dinamikliyində
- ☐ hidroqrafik şəbəkənin yaranmasında
- ☐ torpaq tiplərinin formalaşmasında
- ☐ biosenozların yayılmasında
- ☐ landşaftın inkişafında

551 Landşaftın proqnozu verilirəkən, hər şeydən əvvəl hansı şərtlərə əməl edilməlidir? 1.) ərazinin geoloji və litoloji özülünü tədqiq etməli və araşdırılmalıdır 2.) landşafta antropogen təsirin müasir forma və normalarını saxlamaq şərti gözlənilməlidir 3.) ərazinin landşaft xüsusiyyətlərini təyin etməklə yanaşı, onun tip və yarım tipləri də nəzərə alınmalıdır 4.) Coğrafi sistemlər və onlar daxilində zaman etibarı ilə əmələ gələn taksonomik vahidlərin qanunauyğun sırası dəqiqləşdirməlidir. 5.) antropogen-texnogen təsirin dəyişmə xarakteri və intensivliyi şəraiti nəzərə alınmalıdır. (Sürət 21.05.2014 11:15:01)

- ☐ 3,5
- ☐ 2,4
- ☐ 1,2
- ☒ 2,5
- ☐ 4,5

552 Tsiklik ritmikanın müddəti necə səciyyələnir?

- ☐ dövrü olaraq
- ☐ milyon illərlə
- ☒ orta rəqəmlərlə
- ☐ kiçik rəqəmlərlə
- ☐ sutkalıq olaraq

553 Landşaftlar üçün tipik olan vəziyyəti, rejimi və komponentlər arasındakı əlaqəni saxlama fəaliyyəti necə adlanır?

- ☐ dəyişdirmə
- ☐ sabitləşdirmə
- ☐ təkrarlanma
- ☐ davamlılıq
- ☒ öz-özünü tənzimləmə

554 Landşaftın meydana gəlməsinə və müasir dinamik vəziyyətinin yaranmasına səbəb olan proseslərin cəmi necə adlanır?

- ☐ landşaftın proqnozu
- ☒ landşaftın genezisi
- ☐ landşaftın dinamikası
- ☐ landşaftın ritmikası
- ☐ landşaftın təkamülü

555 Kompleks hadisələrin zaman etibarlı ilə təkrarlanması necə adlanır ?

- ☐ tsikl
- ☐ dinamika
- ☐ təkamül
- ☐ proqnoz
- ☒ ritmika

556 Coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıq olub, təbii rejimlərin birliyini yaradan hərəkət forması hansıdır?

- ☒ sabitləşdirici
- ☐ təkamül
- ☐ dəyişdirici
- ☐ tənzimləyici
- ☐ intensiv

557 Təbii komponentlər sistemi arasında yaranan əlaqə necə adlanır?

- ☐ landşaft sperası
- ☒ geosistem
- ☐ erigeosfera
- ☐ coğrafi mühit
- ☐ təbii ərazi kompleksi

558 ətraf mühitlə azad sürətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- ☐ coğrafi mühit
- ☐ şaquli struktur
- ☐ üfqi struktur
- ☐ landşaft sperası
- ☒ təbii ərazi kompleksləri

559 Materik yamacı (batial) zonası hansı dərinliyədək davam edir?

- ☐ 200-1000 m
- ☐ 6000-6500 m
- ☒ 2500-3000 m
- ☐ 1000-2500 m.
- ☐ 6000-dən dərin

560 Bioloji həyatın ən zəngin olduğu okean mərtəbəsi hansıdır?

- ☐ abissal zona
- ☐ batial zona
- ☐ ultraabissal zona
- ☒ şelf zonası
- ☐ materik ətəyi zona

561 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- ☐ 200-300 m

- ☒ 150-200 m
- ☐ 50-100 m
- ☐ 300-350 m
- ☐ 120-150 m

562 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

- ☐ dəniz və fosfor
- ☐ nitrat və kalsium
- ☐ azot və karbon
- ☒ fosfat və nitrat
- ☐ xlor və oksigen

563 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- ☐ mikrosfera
- ☐ biosenoz
- ☐ landşaft sferası
- ☒ hipergenez
- ☐ pedosfera

564 Dörd mərtəbəlilik strukturuna malik nəhəng coğrafi kompleks hansıdır ?

- ☒ okeanlar
- ☐ yer qabığı
- ☐ atmosfer
- ☐ biosfer
- ☐ dağ kompleksləri

565 Bakteriyaların konsentrasiyasının çox olduğu dərinlik hansıdır?

- ☐ 1500 m
- ☐ 800 m
- ☐ 1 – 100 m
- ☒ 2500 m
- ☐ 600 m

566 Azərbaycanda yüksək dağ-meşə landşaftı zonasının sərhədləri hansı yüksəkliklərdən keçir?

- ☐ 1600 metrə 1800 metr arasında
- ☐ 1200 metrə 1600 metr arasında
- ☐ 800 metrə 1200 metr arasında
- ☐ 1800 metrə 2800 metr arasında
- ☒ 1600 metrə 2000 metr arasında

567 Dağ-meşə zonasının sərhədlərinin arasındakı məsafənin qısalmasına və bu ərazilərdə torpaq eroziyasının yaranmasına səbəb nədir?

- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ texnogen amillər
- ☐ təbii amillər
- ☐ süxurların kimyəvi və fiziki aşınması
- ☐ denudasiya prosesləri

568 Dağ-çəmən landşaftları Naxçıvanın dağlıq bölgəsində, hansı landşaft qurşağından sonra inkişaf etmişdir?

- ☐ dağ-meşə
- ☐ nival və subnival
- ☐ yarımsəhra və quru göl
- ☐ quru çöl və subnival
- ☒ dağ- çöl və dağ kserofit

569 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında hakim olan iqlim tipi hansıdır ?

- ☐ mülayim-isti iqlim tipi
- ☐ rütubətli dəniz iqlim tipi
- ☐ kontinental-isti iqlim tipi

- ☐ yarımşəhra və quru çöl iqlim tipi
☒ soyuq iqlim tipi

570 Azərbaycan ərazində daimi qar və buzla örtülü nival-buzlaq qurşağı hansı dağ massivində mövcuddur ?

- ☐ Zəngəzur, Burovar
☐ Murovdağ, Babalağ
☐ Gömürgöy, Dərələyəz
☒ Bazardüzü dağı, Şahdağ massivi
☐ Yan silsilə, Şahdağ

571 Respublikada ümumiyyətlə neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərin sahəsi nə qədərdir?

- ☐ 35 min hektar
☐ 57 min hektar
☐ 73,6 min hektar
☐ 22 min hektar
☒ 28,8 min hektar

572 Kür çayının çirkləndiriciləri arasında əsasən hansı maddələr üstünlük təşkil edir?

- ☒ Fenol, mis, neft məhsulları və ağır tullantılar
☐ Neftçala yod-brom zavodunun tullantıları
☐ mineral yod-brom zavodunun tullantıları
☐ Yevlax yun zavodunun çirkab suları hesabına
☐ Balıqçılıq sənayesinin flotu tullantıları hesabına

573 Hansı təbii proses məkan daxilində artdıqca torpağın degradasiyası sürətlənərək səhrələşmə riskini daha da çoxaldır?

- ☐ Şimal küləyinin sürəti
☒ kontinentallıq əmsalı
☐ Rütubətlənmə əmsalı
☐ Soyuq hava kütlələrinin üstünlüyü
☐ Yağıntılardan intensivliyi

574 Azərbaycan ərazisində səhrələşmə və çölləşmə proseslərin sürətlənməsində hansı antropogen (texnogen) amillərin rolu çoxdur?

- ☒ səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti
☐ süni yağışların yağdırılması
☐ yeni qəsəbələrin salınması, yolların çəkilməsi
☐ DDT və digər pestisidlərdən istifadə edilməsi
☐ pambıq tarlalarının sahəsinin azaldılması

575 ən qədim dövrlərdə belə hansı xalqların düzgün irriqasiya işləri aparmadıqlarına görə torpaqlar şorlaşmış, məhsuldarlıq azalmış və hətta qədim mədəniyyətlərin tənəzzülünə səbəb olmuşdur?

- ☐ Vandalı və Misirlilərin
☐ Roma və Osmanlıların
☐ Manna və Midiyalıların
☐ Çin və Albanların
☒ Şumer və Babilistanlıların

576 A.Q.Babəyevə görə səhrələşməni yaradan 45 amildən neçə faizi insan, neçə faizi təbii amillərlə bağlıdır.

- ☒ 87% insan, 13% təbii amil
☐ 50% insan, 50% təbii amil
☐ 13% insan, 87% təbii amil
☐ 90% təbii, 10% insan amili
☐ 65% insan, 35% təbii amil

577 Materiklər üzrə ən qüvvətli dəyişikliyə məruz qalan və pisləşən landşaft kompleksləri daha çox hansı qitələrdə yerləşir?

- ☐ Arktika, Şimali Amerika və Avropa
☐ Avropa, şimali və Cənubi Amerika
☐ Antarktida, Afrika, Cənub-Şərqi Asiya

Afrika, Cənubi Avropa və Şərqi Avstraliya

Asiya, Afrika və Avstraliya

578 Bütün dünyada ekstra arid səhraların sahəsi nə qədərdir?

8,9 mln km²

38,4 mln km²

17 mln km²

65 mln km²

5,3 mln km²

579 Afrikanın hansı respublikası XX əsrin II yarısında güclü quraqlığa məruz qalmış və bunun nəticəsi də çox acınacaqlı olmuşdur?

Mali Respublikası

Sudan Respublikası

Əlcəzair Respublikası

Cənubi Afrika Respublika

Efiopiya Respublikası

580 Kontinentallıq əmsalının artması torpaqda hansı təbii prosesi sürətləndirir ?

deqradasiya

bataqlıqlaşma

şorlaşma

sürüşmə

aşınma

581 Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində səhralaşmaya səbəb hansı təbii prosesdir ?

abrasiya

deflyasiya

deqradasiya

şorlaşma

ekzarasiya

582 Respublika ərazisində səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti hansı prosesləri yaradır ?

ərzaq çatışmamasını

istehsalın azalmasını

səhralaşma və çölləşməni

qoruqların yaradılmasını

suvarma məcburiyyətini

583 Meşəsisləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı nə kimi mənfi nəticələrə gətirib çıxarır ?

bataqlıqlaşma artır

aşınma və şorlaşma

torpaqda humus azalır

eroziya və deqradasiya

məhsuldarlıq azalır

584 Şəki təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

məməli heyvan və quşları qorumaq

torpaq örutüyünü qorumaq

bitkiləri qorumaq

həşəratları qorumaq

həşəratları qorumaq

585 Qızılca təbiət yasaqlığı hansı inzibati rayon ərazisində yaradılmışdır?

Gədəbəy

Samux

Tovuz

Füzuli

Tərtər

586 Dağlıq ərazilərdə səthin qızması və nəmlənmə dərəcəsinə görə bitki formasıyasının dəyişməsinə səbəb nədir?

- ☐ dağların hündür olması
- ☒ yamacların ekspozisiyası
- ☐ sıldırım qayalıqların olması
- ☐ Qara torpaqların geniş yayılması
- ☐ bitkilərin növləri

587 Açıq şəraitdə faydalı qazıntıların çıxarılması nəticəsində əvvəlkindən əsaslı fərqlənən hansı formalar yaranır?

- ☒ yeni relyef formaları, torpaq və yeni bitki növləri yaranır, yeraltı suların səviyyəsi dəyişir
- ☐ bitki örtüyü zənginləşir, landşaft örtüyündə yeni fəsiyalar yaranır
- ☐ tullantı şəklində qalan faydalı qazıntılar yenidən basdırılır və ərazi rekultivasiya olunur

588 Dağ-mədən işləri zamanı yaranan ovuntu, sərinti materialları, şaxtalardan çıxarılan materialların səthdə yayılması bu prosesin hansı qrupuna aiddir?

- ☒ akkumlyativ formalar
- ☐ yeni yaranmış formalar
- ☐ karyer formaları
- ☐ rekultivasiya olunan formalar
- ☐ antropogen formalar

589 Yeni yaranmış və akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- ☐ sürüşmə, sel və daşqınlar
- ☒ denudasiya, yuyulma və eroziya
- ☐ yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
- ☐ müxtəlif bitki formasıyalarının yaranması
- ☐ deflyasiya, abraziya və aşınma

590 Xüsusilə böyük şəhərlər təbii landşaft komplekslərinə və onun morfoloji vahidlərinə necə təsir göstərir?

- ☒ mikroiqlimi, yeraltı və yerüstü suların fiziki xüsusiyyətini və kimyəvi tərkibini dəyişir
- ☐ hündür mərtəbəli binalar yalnız şəhər ətrafında tikilir və kiçik fəsiyalar toxunulmaz qalır
- ☐ mehə sahələri genişlənir, çay və gölsularından daha səmərəli formada istifadə edilir
- ☐ atmosferdə hava kütlələrinin hərəkəti və sirkulyasiyası tamamilə pozulur
- ☐ torpaqların dərinlik strukturu dəyişmək qalır və humus qatı qalınlaşır

591 Dağ-mədən işləri sahəsində əvvəlkindən fərqlənən yeni texnologiyalı relyef formaları neçə qrupa bölünür ?

- ☐ 3
- ☐ 5
- ☐ 4
- ☒ 2
- ☐ 6

592 Hal-hazırda rekreasiya sahələrinə hansı kompleksləri aid edirlər? 1. təbii təsərrüfat kompleksləri 2.sənaye rayonları və yeni qəsəbələri 3. dənizdə olan kiçik adalar 4. flora və faunanın mühafizə olunduğu qoruqlar 5. təbii komplekslərin tam saxlandığı qoruqlar 6. kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərildiyi sahələr 7. müxtəlif növlü qoruqlardan təşkil olunmuş milli parklar

- ☐ 1, 3,4,6
- ☐ 4, 5, 6, 7
- ☒ 1, 4, 5,7
- ☐ 3, 4, 5, 6
- ☐ 2, 3, 6, 7

593 Respublika ərazisində təsərrüfat işləri aparılmayan, elmi tədqiqat və turizm məqsədilə nadir bitki, heyvanat aləminin mühafizə olunduğu qoruq sahələri hansılardır?

- ☐ Türyançay, Altıağac, Nabran
- ☐ Göygöl, Qobustan, Pirqulu
- ☐ Sultanabad, Göyçay, Ağgöl
- ☒ Qızılağac, Hirkan , Şirvan
- ☐ Şirvan, Qarayaxı, Ordubad

594 Dağlıq ərazilərin üstünlük təşkil etdiyi Azərbaycan relyefinin son iki əsrdə məruz qaldığı əsas dəyişikliklər hansıdır?

- ☐ əkinçilik təsərrüfatının genişləndirilməsi
- ☒ relyefin ümumi deqradasiyası
- ☐ kənd yaşayış məntəqələrinin çoxolması
- ☐ heyvandarlıq sahələrinin artırılması
- ☐ əhəlinin şəhərlərə axın etməsi

595 Abşeron yarımadasında yarımşəhərləndirilmiş landşaft tipinin çox geniş sahəni əhatə etməsinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ küləkli günlərin çox olması və dəniz sahilində yerləşməsi
- ☒ quru iqlimin və qumlu-gilli çöküntülərin olması
- ☐ orta illik yağıntının çox olması və akkumulyativ süxurların çoxluq təşkil etməsi
- ☐ əsas sahələrin şoranlıq olması və quru iqlimin üstünlüyü
- ☐ deflyasiya prosesinin güclü olması və relyefin mürəkkəbliyi

596 Abşeron yarımadasında Xəzər dənizinin sahil boyu uzanan rekreasiya potensialı yüksək olan qumlu çimərlikləri təxminən nə qədər məsafəni əhatə edir?

- ☐ 750 km
- ☐ 50 km
- ☐ 300 km
- ☐ 825 km
- ☒ 100 km

597 Xəzərsahili rekreasiya landşaftlarının yerləşdiyi ərazilərin relyefindəki hündürlük amplitudu hansı məsafələr arasında dəyişir?

- ☐ 50 metrə – 100 metr arasında
- ☐ 27 metrə- 350 metr arasında
- ☐ 200 metrə- 500 metr arasında
- ☐ 0 metrə- 150 metr arasında
- ☒ 26,5 metrə- 200 metr arasında

598 Ayrı-ayrı həssələrdən təşkil olunmuş bütöv təbii varlıq necə adlanır?

- ☐ Təbii ərazi kompleksi
- ☐ Landşaft kompleksi
- ☐ Landşaft sferası
- ☐ Coğrafi təbəqə
- ☒ Geosistem

599 Hündürlük strukturası sahə etibarlı ilə hansı landşaft komplekslərində daha mürəkkəb və müxtəlif cinsli olur?

- ☒ tip, yarım tip və ya ölkə
- ☐ torpağın aşınma təbəqəsində
- ☐ tip və ya siniflərdə
- ☐ kiçik komplekslərdə
- ☐ növ və yarım növlərdə

600 Nə üçün dağlıq şəraitdə komplekslərin şaquli strukturunun qalınlığı düzənliyə nisbətən həmişə az olur?

- ☐ meşə sıx olduğuna görə
- ☐ tektonik proseslərə görə
- ☒ denudasiya proseslərinə görə
- ☐ rütubətli hava olduğuna görə
- ☐ litoloji proseslərə görə

601 Dağlarda meşə komplekslərinin strukturunun subnival və nival kompleksləri ilə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardır?

- ☒ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
- ☐ meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir
- ☐ meşə sahələrində rütubət daha çoxdur
- ☐ burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- ☐ meşə ərazilərində aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür

602 Tərkibinə daxil olan daha aşağı səviyyəli taksonomik vahidlərin və landşaft elementlərinin birləşməsi hansı quruluşu yaradır ?

- ☒ landşaftın üfiqi strukturunu
- ☐ landşaftın şaquli strukturunu
- ☐ landşaftın azonal quruluşunu
- ☐ introzonal yarımtypləri
- ☐ mərz vahidlərini

603 Yüksəkliyə qalxdıqca, hansı dağ landşaftlarının strukturu daha möhkəm olur? 1. meşə 3. meşə-çəmən 5. subnival 2. nival 4. dağ-çəmən 6. yarımşəhra

- ☐ 2, 3
- ☐ 3, 6
- ☐ 1, 5
- ☒ 1, 3
- ☐ 2, 5

604 100 ildən artıq vaxt ərzində dəyişən təbii komponent hansıdır?

- ☐ bitki örtüyü
- ☐ landşaft yarımtypləri
- ☐ yeraltı sualrın səviyyəsi
- ☐ heyvanat aləmi
- ☒ torpaq tipi və ya növü

605 Azərbaycanın Xəzər sahili üzrə 400 km-ə yaxın cənubdan şimala uzanan düzənlik ərazilərin landşaft-iqlim tipi hansıdır?

- ☐ rütubətli subtropik tipi
- ☐ dağ-meşə, meşə-çəmən tipi
- ☐ rütubətli subtropik tipi
- ☐ quru subtropik iqlimin səhra tipi
- ☒ quru subtropik iqlimin yarımşəhra tipi

606 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- ☐ kimya
- ☐ metallurgiya
- ☐ tikinti
- ☒ hamısı
- ☐ sellüloz kağız

607 Naxçıvan İR – nın təsərrüfatına zərər vuran və ekoloji durumu kəskinləşdirən səbəblərdəndir:

- ☐ meşə meliorasiya
- ☐ fitomeliorasiya
- ☐ rütubətli iqlim
- ☐ torpağın eninə şumlanması
- ☒ sellər

608 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- ☐ qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- ☐ brokionerlik
- ☐ qoruq əraziləri ətrafında əhəlinin artması
- ☐ arıçılıq
- ☒ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması

609 Naxçıvan İR – da torpaq eroziyasının qarşısını almaq və ekoloji düzünü yaxşılaşdırmaq tədbirləridir: 1. deflyasiya 2. fitomeliorasiya 3. mühəndisi 4. heyvandarlığı inkişaf etdirmək 5. aqrotexniki 6. şaquli şumlama

- ☒ 2,3,5
- ☐ 2,4,5
- ☐ 1,2,4
- ☐ 2,5,6
- ☐ 3,4,6

610 Su təsərrüfatı işlərində qoruğa ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- ☐ kanalların çəkilməsi
- ☐ torpaqların suvarılması
- ☐ torpaqların qurudulması
- ☒ hamısı
- ☐ hidrotexniki qurğuların yaradılması

611 Tuqay meşələri harada yerləşir ?

- ☐ Araz çayı vadisində
- ☐ Kürçayı mənsəbində
- ☐ Turyançay sahilində
- ☐ Qabırçı çayı sahilində
- ☒ Kürçayı sahilində

612 Korçay yasaqlıqlarında nələr mühafizə olunur ?

- ☐ Su hövzəsi
- ☒ müxtəlif quşlar
- ☐ atmosfer havası
- ☐ müxtəlif torpaq-bitki növləri
- ☐ müxtəlif torpaq növləri

613 Naxçıvan İR – da heyvandarlığın intensiv inkişafının mənfi ekoloji nəticələrindəndir:

- ☐ məhsuldarlığın artması
- ☐ bitki örtüyünün növ zənginliyinin artması
- ☒ torpaq eroziyası
- ☐ intensiv sellərin yaranması
- ☐ emal müəssisələrinin artması

614 Azərbaycanda yanacaq sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji nəticələri hansılardır?

- ☐ havanın çirklənməsi
- ☒ torpağın və suyun çirklənməsi
- ☐ heyvanat aləminə mənfi təsir
- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☐ meşələrin mənfi

615 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Ceyrançöl-Acınohur
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Qarabağ düzü

616 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji gərginlik yaradan amillərdən biridir:

- ☐ çayçılığın inkişafı
- ☐ sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- ☒ əhali sıxlığı
- ☐ xalçaçılığın inkişafı
- ☐ xalçaçılığın inkişafı

617 Lənkəran – Astara İR – dan axan çayların əsas çirklənmə mənbələridir:

- ☒ bərk formalı tullantılar və çirkab suları
- ☐ qar ərinti suları
- ☐ yağış suları
- ☐ balıq emalı suları
- ☐ çay emalı suları

618 Lənkəran – Astara İR – nın ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir göstərən amillərdən biridir:

- ☐ çayçılığın inkişafı
- ☐ meliorativ tədbirlər
- ☐ yüngül sənayenin inkişafı
- ☐ iqlim şəraiti
- ☒ Xəzərin səviyyəsinin qalxması

619 Lənkəran – Astara İR – da Xəzərin səviyyəsinin qalxmasının göstərdiyi mənfi ekoloji təsirlərdir: 1. həyat səviyyəsinin yaxşılaşması 2. yaşayış məntəqələri və təsərrüfat sahələrinə təsirlər 3. Sahil zonalarında turizmin inkişafı 4. şəxsi təsərrüfatlara dəyən zərər 5. balıqçılığın inkişafı

- ☐ 1,2
- ☒ 2,4
- ☐ 2,3
- ☐ 1,5
- ☐ 3,5

620 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- ☐ torpaq
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ bitki
- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ heyvanat aləmi

621 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir

622 Naxçıvan İR – da dağ – mədən, tikinti, nəqliyyat və digər sahələrin inkişafının mənfi ekoloji nəticələridir: 1. torpaq fondunun pozulması 2. həyat səviyyəsinin yüksəlməsi 3. biomüxtəlifliyə dəyən ziyan 4. torpaqdan səmərəli istifadə 5. su ehtiyatlarının çirklənməsi 6 sudan səmərəli istifadə

- ☐ 1,2,3
- ☒ 1,3,5
- ☐ 2,3,5
- ☐ 2,4,6
- ☐ 2,4,5

623 Naxçıvan İR – nın ekoloji vəziyyətini gərginləşdirən amillərdəndir:

- ☐ rütubətli və küləkli iqlim
- ☐ coğrafi mövqe
- ☒ kontinental iqlim
- ☐ səmərəli iqtisadi fəaliyyət
- ☐ coğrafi mövqe

624 Naxçıvan İR – nın ekoloji mühitinə mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- ☐ meyvəçiliyin inkişafı
- ☐ zəngin bitki örtüyü
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☒ sıx meşələrin olmaması

625 Naxçıvan İR – da ətraf mühitin və təbii komponentlərin mühafizəsi üçün lazımdır:

- ☐ kənd təsərrüfatında kimyalaşdırmanı genişləndirmək.
- ☐ suvarmanı genişləndirmək
- ☐ tarixi abidələri bərpa etmək
- ☒ xüsusi mühafizə olunan ərazilər yaratmaq
- ☐ sənayeni intensiv inkişaf etdirmək

626 Lənkəran – Astara İR- da ekoloji vəziyyətin gərginləşməsinə təsir göstərir:

- ☐ bitki və heyvanat aləmi
- ☐ temperatur şəraiti
- ☒ sənaye və nəqliyyat tullantıları
- ☐ sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- ☐ yağıntılar

627 Azərbaycanda Bakı, Sumqayıt, Daşkəsən şəhərləri üçün ümumi olan və ətraf mühitə ziyan vuran sənaye sahəsi?

- ☒ qara metallurgiya
- ☐ neft maşınqayırması
- ☐ neft-kimya
- ☐ elektrotexnika
- ☐ cihazqayırma

628 Lənkəran – Astara İR – nın dağlıq hissəsində eroziya və sürüşmə proseslərinin intensivləşməsinin başlıca səbəbləridir
1. heyvandarlığın intensiv inkişafı 2. meşələrin qırılması 3. səth sularının miqdarının artması 4. rekultivasiya 5. meşə meliorasiya 6. irriqasiya

- ☒ 1,2,3
- ☐ 2,3,5
- ☐ 1,2,4
- ☐ 1,4,5
- ☐ 3,4,5

629 Lənkəran – Astara İR – da torpaqların zəhərli kimyəvi maddələr və ağır metallarla çirklənməsinin başlıca səbəbidir:

- ☒ tərəvəzçiliyin inkişafı
- ☐ çayçılığın inkişafı
- ☐ heyvandarlığın inkişafı
- ☐ sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- ☐ fitomeliorasiya

630 Lənkəran – Astara İR – nın düzənlik hissələrində torpaqların çirklənməsinin və strukturunun pozulmasının səbəbləridir
1. kimyalaşdırma 2. aqrotexniki qaydaların pozulması 3. fitomeliorasiya 4. rekultivasiya 5. meyvəçiliyin inkişafı

- ☐ 1,5
- ☐ 2,3
- ☐ 2,4
- ☒ 1,2
- ☐ 4,5

631 Naxçıvan İR – da torpaq örtüyünün ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir edir

- ☐ biomüxtəliflik
- ☐ fitomeliorasiya
- ☒ eroziya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ irriqasiya

632 Naxçıvan İR – da ekoloji problemlərin yaranma səbəblərindəndir:

- ☒ faydalı qazıntıların hasilatı
- ☐ duz hasilatı
- ☐ xalçaçılığın inkişafı
- ☐ kömür hasilatı
- ☐ neft hasilatı

633 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

634 Naxçıvan İR – nın filizsaflaşdırma sahələrinin ətraf mühitə mənfi ekoloji təsirinə nəticəsidir:

- ☐ mədəni landşaftlar
- ☐ tullantılardan təkrar istifadə
- ☒ texnogen landşaftlar
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ təbii mühit

635 Naxçıvan İR ərazisindən axan və ən çox çirklənmiş tranzit çaylardır:

- ☐ Gilançay, Naxçıvançay
- ☒ Araz, Arpaçay
- ☐ Ordubadçay, Əlincəçay
- ☐ Əlincəçay, Araz
- ☐ Əylis, Kotan

636 Naxçıvan İR – da torpaqların ekoloji vəziyyətinin pozulmasına təsir göstərir:

- ☐ meşə meliorasiya
- ☐ abraziya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ yağıntılar
- ☒ şoranlaşma

637 Azərbaycanda radiasiya fonu yüksək olan ərazilərdəndir ?

- ☐ Arazboyu düzənliklər
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Acınohur
- ☐ Naxçıvan
- ☐ Lənkəran regionu

638 Lənkəran – Astara İR – nın sahil ekosisteminə baş verən dəyişikliklərin göstərdiyi mənfi təsirlərdəndir:

- ☐ balıqçılığın inkişafına
- ☐ bitki örtüyünə
- ☒ kurort – rekreasiya potensialına
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ çay axınına

639 Lənkəran _ Astara İR – nın dağlıq hissəsində torpaq ekosisteminə dəyən mənfi ekoloji nəticələrdəndir:

- ☐ rekultivasiya
- ☐ bataqlıqlaşma
- ☒ su eroziyası və sürüşmə
- ☐ şoranlaşma
- ☐ səhrələşmə

640 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- ☒ külək və günəş enerjisi
- ☐ geotermal enerji
- ☐ qabarma-çəkilmə enerjisi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ su enerjisi

641 Qarabağ vulkanik yaylasında yerləşən təbiət qoruğu:

- ☐ Qalaaltıdır
- ☒ Qaragöldür
- ☐ Göygöldür
- ☐ Korçaydır
- ☐ Bəsitçaydır

642 Lənkəran – Astara İR – nın sahil torpaqlarına Xəzərin səviyyəsinin göstərdiyi təsirdir:

- ☐ sürüşmə
- ☐ səhrələşmə
- ☐ torpağın məhsuldarlığının artması

- ☐ deflyasiya
☒ şoranlaşma

643 Lənkəran – Astara İR – nın meşə fonduna vurulan ziyanların başlıca səbəbləridir:

- ☐ qoruq və yasaqlıqların təşkili
☐ fitomeliorasiya
☐ meşə meliorasiya
☐ milli parkların təşkili
☒ yanacaq və tikinti məqsədilə istifadə

644 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- ☒ Abşeron
☐ Şəki-Zaqatala
☐ Dağlıq Şirvan
☐ Naxçıvan
☐ Kür-Araz

645 Lənkəran – Astara İR – nın meşə ehtiyatlarının məhv edilməsinin mənfi ekoloji nəticələridir

- ☐ bataqlıqlaşma
☐ yağıntıların artması
☒ eroziya və sürüşmə
☐ humus qatının zənginləşməsi
☐ səhralaşma

646 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji vəziyyətin gərginləşmə səbəbləridir 1. sitrus meyvəçiliyinin inkişafı 2. tərəvəzçiliyin inkişafı 3. turizmin inkişafı 4. çayçılığın inkişafı 5. xalçaçılıq

- ☐ 4,5
☒ 2,3
☐ 1,2
☐ 1,4
☐ 3,4

647 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji duruma mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- ☐ balıqçılığın inkişafı
☐ meyvəçiliyin inkişafı
☒ turizmin inkişafı
☐ çay emalı
☐ meşə örtüyü

648 Lənkəran – Astara İR – da bitki və heyvanat aləminin mühafizəsi və turizmin inkişafı üçün yaradılmışdır:

- ☐ Lerik qoruğu
☒ Hirkan Milli Parkı
☐ Züvənd yasaqlığı
☐ Zoopark
☐ Şirvan yasaqlığı

649 Azərbaycanda enerqetikanın inkişafı üçün hansı yeni ucuz mənbələrdən istifadə etmək olar və bu mənbələrin üstün cəhəti?

- ☐ qabarma-çəkilmə, külək-Xəzərdə daha güclüdür
☐ daş kömür, yanar şist-uçuz enerji verirlər
☐ uran, torf-ehtiyatları çoxdur
☐ günəş, dəniz cərəyanları-Xəzər sahilində il boyu fəaliyyət göstərir
☒ külək, günəş-ekoloji cəhətdən təmizdir

650 Qorunan ərazilərə daha nələr aid edirir ?

- ☐ daha heçnə qorunmur
☐ yaşıllıq zonaları, məhsuldar torpaqlar
☒ təbiət abidələri, yaşıllıq zonaları
☐ daha heçnə qorunmur

☐ yeni binalar, prospektlər

651 Təbiət komplekslərinin və komponentlərinin qorunması, bərpası, ekoloji tarazlığın saxlanılması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilər adlanır?

- ☒ yasaqlıq
☐ zoopark
☐ milli park
☐ nəbatət bağı
☐ dendroloji park

652 Azərbaycanın ən kiçik dövlət təbiət qoruğu:

- ☐ Qarayazıdır
☐ Qaragöldür
☐ Göygöldür
☒ Bəsitçaydır
☐ Abgöldür

653 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox görünür ?

- ☒ bitki və heyvanat aləmi
☐ atmosfer havası
☐ torpaq ehtiyatları
☐ heç nə qorunmur
☐ su hövzələri

654 ən nazik nə zəif strukturlu torpaq qatı hansı lanşaft qurşağını əhatə edir?

- ☐ meşə-çöl
☐ yarımşəhra
☐ dağ-meşə
☒ dağ-çəmən
☐ çöl-çəmən

655 Şiddətli yuyulmuş torpaqların yayıldığı ərazilərin gələcəkdə yarıqan və dərələrlə daha çox parçalanmasının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- ☐ rekultivasiya və meliorasiya tədbirləri
☐ kanallar vasitəsi ilə suvarma
☐ fasiləsiz əkinçilik tədbirləri
☒ texniki, terraslaşdırma və meşəsalma
☐ kimyəvi və üzvi gübrələrin verilməsi

656 Dağlıq ərazilərdə torpaqların korlanmasına insanın təsərrüfat fəaliyyəti ilə yanaşı hansı təbii hadisələrdə səbəb olur?

- ☐ heyvandarlıq təsərrüfatının inkişafı
☐ yeraltı suların təsiri ilə şorlaşma
☒ sürüşmə, uçqun, sel hadisələri
☐ radioaktiv elementlərin şüalanması
☐ neft quyularının fontan vurmaları

657 Azərbaycanda torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi sahələr hansılardır?

- ☐ Naxçıvanın yüksəkdaqlığı və Arazboyu düzənliklər
☐ Talış dağları və Lənkəran düzənliyi
☐ Xəzəryanı zona və Kür-Araz ovalığı
☐ Böyük Qafqazın şimal-Şərqi və Gəncə-Qazax düzü
☒ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona

658 Azərbaycanda kollektor-drenaj şəbəkəsinin əsas əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- ☐ torpaqlarda külək eroziyasının qarşısının alınması
☐ rekultivasiya proseslərinin tətbiqi üçün
☒ suvarma və meliorasiya işlərinin həyata keçirilməsi
☐ əhalinin içməli su ilə təminatı üçün
☐ növbəli əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi

659 Müxtəlif kimyəvi gübrələrlə, pestisidlərlə, defoliantlarla çirklənən torpaqlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☐ Lənkəranın dənizsahili düzənliyində
- ☒ Kür-Araz ovalığında
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığında
- ☐ Arazboyu düzənliklərdə

660 Pambıqçılıq və üzümçülük rayonlarında torpaqlarda konsentrasiyanın artmasına səbəb nədir?

- ☐ fasiləsiz əkinçiliyin tətbiqi və mineral gübrələrin verilməsi
- ☒ DDT və defoliantlardan hər il fasiləsiz istifadə edilməsi
- ☐ torpaqların təkrar şorlaşmaya məruz qalması
- ☐ irriqasiya sistemlərinin yalnız kollektor-drenaj sistemindən ibarət olması
- ☐ növbəli əkinçiliyin tətbiq olunması

661 Kür çayının geniş subasalarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəsiindən çıxarılmasına səbəb nədir?

- ☐ su kəmərləri
- ☐ kollektorlar
- ☐ su kanalları
- ☐ bataqlıqlar
- ☒ su anbarları

662 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başlandığı vaxtda Azərbaycan ərazisində neçə faiz meşə ilə örtülü ərazi olmuşdur?

- ☐ 9 %
- ☐ 25 %
- ☐ 11 %
- ☒ 60 %
- ☐ 30 %

663 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin torağ sahələrinin çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi hansıdır?

- ☐ Pambıqtəmizləmə zavodu
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☒ Alüminium zavodu
- ☐ Kabel istehsalı zavodu
- ☐ Elektron avadanlıqları zavodu

664 Azərbaycan ərazisində son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır?

- ☐ Tuqay meşəsi
- ☐ Pirqulu meşəsi
- ☒ Sultanbud meşəsi
- ☐ İlisu meşəsi
- ☐ Hirkan meşəsi

665 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsiszləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- ☐ akkumlyasiya
- ☒ eroziya
- ☐ defilyasiya
- ☐ korroziya
- ☐ abraziya

666 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir
- ☐ dənli bitkilər əkilməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır
- ☐ neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir

667 Abşeron yarımadasının hansı hissəsinin torpaqları daha çox çirklənməyə məruz qalmışdır?

- ☒ cənub hissəsi
- ☐ şimal-şərq hissəsi
- ☐ şimal-qərb hissəsi
- ☐ şimal hissəsi
- ☐ bütün sahil zolağı

668 Ağac, kol və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- ☐ bioloji meliorasiya
- ☐ kimyəvi meliorasiya
- ☒ fitomeliorativ
- ☐ texniki meliorasiya
- ☐ hidrotexniki

669 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ☒ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
- ☐ mühəndis işlərinin tətbiqi
- ☐ ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
- ☐ torpaqların yenidən bərpa olunması
- ☐ rekreasiya tədbirlərinin görülməsi

670 Respublika ərazisində aqroirriqasiya tədbirləri aparılan torpaq sahələrində ən çox hansı landşaft növləri yaranır ?

- ☐ alp çəmənlikləri
- ☐ meşə landşaftı
- ☐ dağlıq landşaftı
- ☒ çəmən-bataqlıq landşaftı
- ☐ yarımsəhra landşaftı

671 Abşeron yarımadasının bərk tullantılarla çirklənməsinə səbəb olan əsas sənaye müəsisələri hansılardır?

- ☒ Qaradağ sement zavodu və Bakı Gips məmulatı zavodu
- ☐ Abşeron DRES-i və Qaradağ daş karxanası
- ☐ H.Əliyev adına Neft emalı zavodu
- ☐ Azərneftyağ istehsalat birliyi və Azərsun şirkətlər qrupu
- ☐ Qaz emalı zavodu və Keşlə maşınqayırma zavodu

672 Respublikanın sənaye şəhərlərində müəsisələrin atdıqları tullantıların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür?

- ☐ Xəzər dənizinin dərinliklərinə atılır
- ☒ xüsusi dövlət müəsisələri tərəfindən monitorinqlər aparılır
- ☐ müəsisələrin daxilində xüsusi ölçmə cihazları yerləşdirilir
- ☐ müəsisələr istədikləri qədər tullantı atmağa qadirdirlər
- ☐ şəhərdən kənar ərazilərə yığılaraq yandırılır

673 Azərbaycan Respublikasında Abşeron yarımadasından başqa neftlə çirklənmiş rayonları hansılardır?

- ☐ Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın
- ☒ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Muradxanlı
- ☐ Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
- ☐ Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- ☐ Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək

674 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ☐ Lənkəran düzənliyində
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığında
- ☒ Kür-Araz ovalığında
- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☐ Naxçıvan MR-da

675 Respublika torpaqlarının ən çox alüminium oksidləri ilə çirklənmə prosesi hansı sənaye şəhəri ətrafında müşahidə olunur?

- ☒ Gəncə şəhəri
- ☐ Sumqayıt şəhəri
- ☐ Bakı şəhəri
- ☐ Naxçıvan şəhəri
- ☐ Mingəçevir şəhəri

676 Sənaye şəhərlərinin pozulmuş landşaftların torpaqlarının rekultivasiyası hansı mərhələlərlə aparılır?

- ☐ gübrələmə və yumuşaltma
- ☐ fitomeliorativ və kimyəvi
- ☐ aqrotekniki və fiziki
- ☐ hidromeliorativ və texniki
- ☒ texniki və bioloji

677 Təsərrüfatın müxtəlif sahələrində pozulmuş təbii landşaftların bərpası üçün tətbiq edilən tədbirlər kompleksi necə adlanır?

- ☐ aqrotekniki tədbirlər
- ☒ rekultativ tədbirlər
- ☐ akkumlyativ tədbirlər
- ☐ fitomeliorativ tədbirlər
- ☐ meliorativ tədbirlər

678 Atmosfer havasına və torpaq sahələrinə atılan tullantıların həcminə və xüsusi çəkisinə görə fərqlənən şəhərlər hansılardır?

- ☐ Mingəçevir, Yevlax, Zaqatala, Şabran
- ☐ Gəncə, Şəki, Qusar, Xaçmaz, Ağdaş
- ☐ Lənkəran, İmişli, Gədəbəy, Sumqayıt
- ☒ Bakı, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Mingəçevir
- ☐ Bakı, Naxçıvan, Daşkəsən, Ağcabədi

679 Uzun müddətli proqnozlar hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır?

- ☐ fəsillərin dəyişməsinə
- ☐ funksional modelə
- ☐ struktur-dinamik şərvə
- ☐ texnoloji amillərə
- ☒ tarixi inkişafa

680 Aşağıdakılardan hansı A.Q.İsaçenkonun verdiyi proqnozlaşma metodudur?

- ☐ texnoloji metod
- ☐ hidrotekniki metod
- ☐ induksiya metodu
- ☐ litoloji metod
- ☒ ekstrapolyasiya metodu

681 ən aktual olan orta və uzun müddətli xüsusi proqnozlar hansı amillərin tam nəzərə alınması ilə səciyyələnir?

- ☐ antropogen, vulkonogen və differensiasiya
- ☒ təbii, sosial-iqtisadi və texnogen
- ☐ vulkanik proseslər, landşaft dinamikası
- ☐ dağların sədd effekti və üfiqi zonallıq
- ☐ yalnız iqlim və yeni tektonik proseslər

682 Proqnozlaşdırma nədir ?

- ☐ landşaftın genizisini təyin edir
- ☐ müasir dinamikanın təhlili
- ☒ inkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma
- ☐ landşaftın təkamülü ilə bağlıdır
- ☐ yalnız iqlimlə bağlıdır

683 Təbii və mədəni landşaftları ayıran alim kim olmuşdur ?

- ☐ N.A.Seversov

- ☐ V.V. Dokuçayev
- ☐ Q.F.Morozov
- ☒ L.S.Berq
- ☐ Q.N.Visotskiy

684 Q.N. Visotskinin yaradıcısı olduğu coğrafi anlayışlar hansılardır ?

- ☒ zonallıq və intrazonallıq
- ☐ proqnozlaşdırma
- ☐ təkrarlanma və ritmika
- ☐ mərz və fasiya
- ☐ dinamika və təkamül

685 Landşaft proqnozlaşdırmasını hansı müddətdə vermək mümkündür?

- ☐ 10- 15 ilədək
- ☐ yalnız 3 - 5illik
- ☒ 1 ildən -1000 ilədək
- ☐ 10- 15 ilədək
- ☐ bir neçə 100 il

686 Landşaft proqnozlaşması prosesində əsas istifadə edilən mənbə:

- ☐ çöl tədqiqatları
- ☐ statistik rəqəmlər
- ☐ yazılı məlumatlar
- ☐ müasir ədəbiyyatlar
- ☒ landşaft xəritələri

687 Landşaftın təbii yolla və antropogen amillərin təsiri ilə inkişafının istiqamətini və gələcək vəziyyətini müəyyən edən proses hansıdır?

- ☒ landşaft proqnozu
- ☐ landşaftın təkamüllü
- ☐ landşaft genezisi
- ☐ landşaftın təkmilləşdirilməsi
- ☐ landşaftın dinamikası

688 Landşaft proqnozlaşmasının ən vacib sahələrindən hansı, bu proses zamanı mütləq nəzərə alınmalıdır?

- ☐ landşaftların üfüqi zonallığı
- ☐ landşaftların dinamik dəyişikləri
- ☐ landşaftların hündürlük strukturu
- ☐ təbii ərazi komplekslərinin yerləşməsi
- ☒ ərazi komplekslərinin qonşuluq əlaqəsi

689 Yaydan 1-2 ay və yazdan bir neçə həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələri hansı metod vasitəsi ilə proqnozlaşdırmaq mümkündür?

- ☐ coğrafi analoqiya metodu
- ☐ ekstrapolyasiya metodu
- ☐ coğrafi sistemlər metodu
- ☒ fenoloji indikasiya metodu
- ☐ zaman analoqiyası metodu

690 Kür çayının geniş subasarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövrüydən çıxarılmasına səbəb nədir?

- ☐ su kəmərləri
- ☒ su anbarları
- ☐ su kanalları
- ☐ bataqlıqlar
- ☐ kollektorlar

691 Yeni landşaft tiplərinin əmələ gəlməsi və vaxtaşırı bir- birini əvəz etməsi prosesini yaradan səbəblər hansılardır?

- ☒ yeni tektonik hərəkətlər
- ☐ iqlim dəyişmələri

- ☐ coğrafi mühitin dəyişməsi
- ☐ sferaların bir-biri ilə əlaqəsi.
- ☐ kontinental iqlim

692 Yeni tektonik hərəkətlərin rolu böyükdür?

- ☐ coğrafi mühitin formalaşmasında
- ☐ meşə zolağının yaranmasında
- ☒ landşaft əyalətlərinin ayrılmasında
- ☐ əkin sahələrinin şorlaşmasında
- ☐ geosistemin yaranmasında

693 Hiss olunmayan və sürəti 1 mm/ilə bərabər olan qalxmaya bir dövr ərzində təxminən nə qədər olar?

- ☐ 500 m
- ☒ 800-1000 m
- ☐ 1500-1700 m
- ☐ 2000-2500 m
- ☐ 6000 m

694 Təbii landşafların təbii-ekoloji şəraitinin dəyişdirilməsi prosesində iynəyarpaqlı meşələr hansı məqsədlər üçün qırılmışdır?

- ☐ otlaq sahələri və fermer təssərrüfatının inkişafı
- ☐ humuslu qara torpaqların istifadəsi
- ☐ əkin sahələrinin genişləndirilməsi
- ☐ yolların çəkilməsi və qəsəbələrin salınması
- ☒ sellüloz-kağız və süni liflərin istehsalı

695 Xrom elementinin çatışmaması insan orqanizmində hansı xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur?

- ☐ qan azlığı və böyrək çatmamazlığı
- ☒ qan və ürək-damar xəstəliklərinə
- ☐ sümük və diş xəstəliklərinə
- ☐ yoluxucu xəstəliklərə
- ☐ qalxanvari vəzin xəstəliklərinə

696 Neogen və antropogen dövrlərində qüvvətli tektonik hərəkətlər hansı ərazilərin kənarlarını qaldıraraq, onun kənarlarında oroqrafik sərhəd əmələ gətirmişdir?

- ☒ Mərkəzi Asiya ərazisi
- ☐ Ərəbistan yarımadası
- ☐ Cənubi Qafqaz ərazisi
- ☐ Cənubi Amerikanın şərq
- ☐ Hind-Çin yarımadası

697 Azərbaycanın qüvvətli və ya zəif tektonik qalxmaya məruz qalan bütün rayonlarında xüsusi ilə dağlıq rayonlarında hansı təbii elementlər formalaşır? 1. yamaclar genişlənir 5. landşaft növlərinin sahəsi artır 2.meşə sahəsi artır 6.səhrələr genişlənir 3.sürüşmələr çoxalır 7.eroziya prosesləri güclənir 4.çay dərələri dərinləşir 8.buzlaqlar əriyir

- ☐ 4, 6, 8
- ☐ 2, 3, 4
- ☒ 1, 4, 5
- ☐ 5, 7, 8
- ☐ 4, 6, 8

698 Mərkəzi Asiya ərazisində əvvəllər olmamış, yalnız yeni tektonik hərəkətlər nəticəsində yaranan landşaft tipləri hansılardır? 1. dağ-meşə 4. dağ-çəmən 2. nivab buzlaq 5.tayqa-meşə 3.səhrələr 6.dağ-çölləri

- ☐ 2, 5
- ☐ 2, 6
- ☐ 1, 4
- ☒ 3, 6
- ☐ 3, 5